

MAGYAR

BULLETIN OF THE
HUNGARIAN COMMUNITY
IN NEW ZEALAND
DECEMBER 2013

"NATIVITY" – OIL ON CANVAS ÉVA BORKA

...A magyar Larousse Enciklopédia meghatározása szerint az AJÁNDÉK valakinek ingyen, különösen szeretetből vagy figyelmességéből adott dolog...
10-11

...Az tündérek-e – kérdezte – hogy miképpen keletkezett tulajdonképpen a karácsony?...
...When the tinkle of bell called us in, the marvellous Christmas tree with lighted candles and sparklers radiating wonderful brightness seemed like magic....
4-9

...Hungarians came from far and wide across New Zealand to celebrate their Hungarian memorial...
19

... But imagine if you will that you have wings and you can soar above the earth and into the sky...
27

Képes Ajánló

OFFERINGS PICTURED

show you some of the articles to choose from in this issue

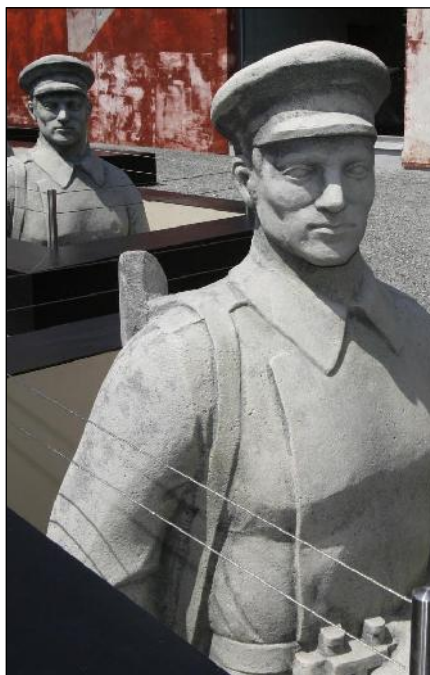

...Örökség, amire büszkék lehetnek, értékek, melyeket átmentettek, hagyományaik kincsei, melyet sokszor rejtteni kellett...
...a legacy they could be proud of, values they preserved, treasures of their traditions which they often had to hide...
17

...The death of Latinovits exacerbated delays in the production of the film. It was eventually released 4 years later ...
30-31

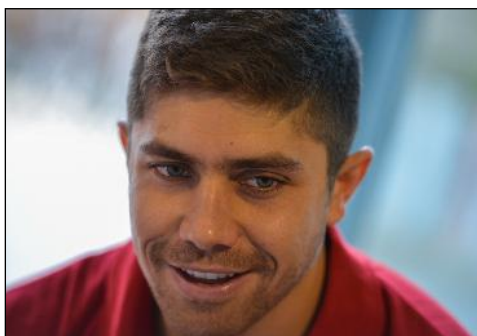
... I miss my classmates very much. They were so kind and open to me and truly treated me as one of their own...
32-33

... Almost unnoticed by the outside world, Hungary had ceased to be a communist state....
14-15

...Megkóstolhattuk Bálint zseniális magyar süteményeit - beleértve a mákos tortát - és Rebecca lelkesen kísérelt meg Rigó Jancsit készíteni – nagy sikerrel és az egész csapat örömeire! A magyar sütemény kap egy különösen nagy ka pai-t tőlünk!
11

... A magyar csapat olyan a pólóban, mint rögbiben az All Blacks (ez az újj-zélandi válogatott beceneve)...
33

Köszönet egy új korszak küszöbén

Nagy megtiszteltetés ért bennünket pár hónappal ezelőtt. Magyarországon voltam utódommal, Fejős Istvánnal, a Magyarország Tiszteletbeli Konzuljainak V. Konferenciáján. Másodszor vettem részt ezen a konferencián és hasonlóképpen az előzőekhez, nagy élmény volt. Ilyenkor mindig elkényeztetnek – kitűnő előadásokat tartanak, nagyon finom ételekkel kínálnak, és szebbnél szebb termekben

tartanak számunkra fogadásokat három napon át.

A megtiszteltetés nem a konferencia keretében ért, hanem néhány nappal később, amikor Németh Zsolt külügyi államtitkár titkárságáról kerestek meg. Nagy meglepetésemre kitüntetésről értesítettek, amit ünnepélyes keretek között át is adtak pár napra rá. Az elismerés a Köztársasági Elnök által adományozott Magyar Arany Érdemkereszt, amit „a Magyarország képviselőjében, az új-zélandi magyar közösség érdekében, valamint az új-zélandi *Magyar Szó* című folyóirat szerkesztésében végzett kimagasló munkáért” kaptam, illetve kaptuk.

Kaptuk, mert természetesen nem egyedül végzem több mint egy évtizede ezt a munkát. Elsősorban édesapám öröksége, de azon túlmenően mellettem áll a nagyon megértő férjem, akinek támogatása nélkül nem tudtam volna végigcsinálni. A gyermekeim is sokat tettek az évek során. Mi több, van egy nagyon szerető szélesebb családi köröm is. És van egy nagyszerű, igazán jó magyar lelkű munkatársam, Máté Tünde személyében, aki grafikai rátermettségének köszönhetően, mindenhol a világban felfigyelnek a mi új-zélandi *Magyar Szó* című folyóiratunkra. No és vagytok Ti, akik nélkül a *Magyar Szó* nem is létezne. Úgyhogy ez a kitüntetés valóban mindnyájunké!

Most viszont kifejezetten Titeket, pontosabban a türelmeteket szeretném elismerni. Bánt nagyon, hogy a *Magyar Szó* életének több mint húsz éve során, az idén fordult elő először, hogy nem is egy, hanem két szám elmaradt. Elnézésetek és megértéseteket kérem ezért! Merem remélni, hogy miután átadom Fejős Istvánnak a konzuli stafétabotot 2014 elején, elsőbbséget adhatok lapunk időszerű kiadásának, és ezzel minden március, június, szeptember és december hónap elején számíthatok rá, hogy megérkezik a postaládátokba. Természetesen az előfizetési év, a kimaradások miatt kitolódik és csak a 2014. márciusi számmal lesz esedékes az előfizetés megújítása.

És van még valami, amiért szeretnék Előttetek elismeréssel adózni – mégpedig magyarságunk lángjának megőrzéséért. Nem mindig könnyű, miközben a mindennapi kihívásokat is alig győzzük, hogy mégis szívünkben ápoljuk mivoltunkat, s nem hagyjuk feledni a magyar szót, magyar értékeinket. Éppen ma volt egy kitűnő példa erre –, a nagy év végi lármában, amikor kisgyerekes családok egyik előadásról a másikra rohannak, a szülők és gyerekek mégis találtak időt a hajsza közepette, hogy magyar díszlőzetben, magyar karácsonyi énekeket énekelve végigvonuljanak az Upper Hutt Santa Parade-en. Szépek voltak, ügyesek voltak; a közönség nagyon lelkesen fogadta őket. Jó érzés volt látni őket; jó érzés volt magyarnak lenni!

Most pedig nem marad más hátra, mint hogy áldott, szép Karácsonyt kívánjak, és egészséges, boldog új esztendőt, nem csak Nektek és családotoknak, hanem a közösségeiteknek is!

Szentirmay Klára

Ushering in a New Era

A great honour was bestowed upon us a couple of months ago. I was in Hungary with my successor, Steve Fejős, at the 5th Conference of the Honorary Consuls of Hungary. It was the second time I had participated in such a conference and similarly to last time, it was an impressive event. They go to great lengths to indulge us – the presentations were excellent, the food wonderful, and the receptions in our honour over the 3 days were held in some of Budapest's most beautiful buildings.

It was not during the conference but a few days later that I learnt – much to my surprise – that I had been awarded an honour. A couple of days later Parliamentary State Secretary Zsolt Németh ceremoniously presented me with the Hungarian Gold Cross of Merit awarded by the President of Hungary, for “outstanding work in representing Hungary, in promoting the interests of the New Zealand Hungarian Community, and in editing the New Zealand *Magyar Szó* quarterly”.

The truth is this award was not just for me: the past eleven plus years have grown out of my father's legacy, but over and above that, I have a very understanding husband without whose unfailing support and assistance I would not have been able to see this work through. My children too have always been there for me. And I have a loving extended family. I also have a wonderful kindred spirit Hungarian colleague in Tünde Máté, whose talent in graphic design has resulted in the *Magyar Szó* receiving acclaim in Hungarian communities all over the world. Then of course there are the readers – without you the *Magyar Szó* wouldn't even exist. So this honour really is all of ours!

At this moment, however, it is you I would like to acknowledge. In the more than 20 years' existence of the *Magyar Szó*, this is the first year in which not one, but two issues have been deferred. I'm sorry about that! Thank you for your understanding and patience. Once I have passed on the consular torch to Steve Fejős in early 2014, I will be able to give the *Magyar Szó* the priority it deserves and you will be able to count on the March, June, September and December issues arriving on time in your letterboxes at the beginning of the month. Due to this year's missing issues, subscriptions will not be up for renewal until March 2014.

There is something else I would like to acknowledge you for and that is the preservation of Hungarianness. It's not easy to sustain our Hungarian character, our language, and our values, when we have our hands full with the challenges of our everyday. Just today I was witness to a perfect example of this – in the midst of December turmoil, parents and their small children who were rushing from one end-of-year recital to another, still managed to make time in the middle of all the chaos to don Hungarian costumes and sing and dance their way along the entire route of the Upper Hutt Santa Parade. They looked beautiful, they sang and danced wonderfully – truly a joy to behold. It felt great to be Hungarian!

With that, let me wish you, and also your families and your communities a wonderful Christmas and a healthy, happy New Year!

Klára Szentirmay

Wass Albert:

Karácsonyi mese

Nagyapánk ott ült szokott helyén a kandalló mellett, s olykor egy-egy bükkfahasábot vetett a sziporkázó tűzre. A szüzdohány füstje kék felhőbe burkolta pipázó alakját ott a nagyszoba végiben, s ezüstös szakállán olykor megcsillant a láng.

Mi gyerekek a mennyezetig érő, gyertyafényben izzó karácsonyfa körül álltunk elfogódottan, és izgalomtól elmeredt szemmel, és sóvár pillantásokat vetve a karácsonyfa alatt fölhalmozott ajándékokra, hűségesen énekeltük a Mennyből az angyal összes verseit. Ének után Apám fölolvasta a betlehemi csillag történetét a Bibliából, elmondtuk közösen a karácsonyi imádságot, s azzal nekiestünk a játékoknak, akár karámba szorított birkanyájnak az éhes farkascorda.

Kis idő múltával Nagyapánk megszólalt ott a kandalló mellett a maga érdes vénember-hangján:

Aztán tudjátok-e – kérdezte –, hogy miképpen keletkezett tulajdonképpen a karácsony?

Akkor született Jézus Krisztus – felelte Margit húgom okosan új babaháza előtt térdelve, s Nagyapánk bólintott rá.

Ez igaz – mondta –, mert hogy Ő volt az Úristen legnagyobb karácsonyi ajándéka az emberi világ számára. De maga a karácsony már régen megvolt akkor. Ha ideültök mellém a tűzhöz, elmondom, hogyan keletkezett.

Hát az úgy volt – kezdte el, miután nagyot szippantott a pipájából –, hogy réges-régen, amikor Noé apánk unokái megépítették volt a Babel tornyát, s annak ledőlte után nem tudták megérteni egymást többé, mert az önzés összezavarta a nyelvüket, az irigység és az elfogultság egyre jobban és jobban kezdett elhatalmasodni ezen a földön. Aki nem volt olyan ügyes, mint a szomszédja, azt ölte az irigység, hogy a másinak szebb háza van. Aki rest volt megművelni a földjét, az irigyelte azt, akinek szebb búzája termett, s mikor az irigykedés már igen-igen elhatalmasodott az embereken, akkor megszületett belőle a gonoszság. A rest lopni kezdett, a tolvaj gyilkolni, s a kéregető rágyújtotta jótevőjére a házat. Addig-addig, hogy egy napon aztán az Úristen odafönt az égben megsokallotta az emberek gonoszságát, s rájuk szabadította a sötétséget és a hideget.

A nap eltűnt az égről, a vizek befagytak, s a rablógyilkos számára nem termett többé semmi az elrablott földön. Nagy fázás, éhezés és pusztulás következett ebből az egész emberi világra. Mikor pedig már közeledett erősen az idő, amikor minden emberi életnek el kellett volna pusztulnia a földön, az Úristen odaintette maga mellé kedvenc angyalát, a Világosságot, és ezt mondta neki: „Eridj le, hű szolgálóm, s nézz körül a földön, melyet gonoszsága miatt pusztulásra ítélttem. Vizsgálj meg minden embert, asszonyt és gyermeket, s akiben még megtalálsz egy csepp kis nyomát a jóságnak, annak gyűjtsál gyertyát a szívében. Én pedig majd az utolsó előtti napon alánezek a földre, s ha csak egy kicsike világosságot is látok rajta, megkönyörülök az emberi világon, s megváltoztatom az ítéletet, amit kiróttam rája.”

Ezt mondta az Úristen, s a Világosság angyala alászállott a földre, hogy teljesítse a parancsot.

A föld sötét volt és hideg. Mint a csillagtalán, zimankós téli éjszaka, olyan. Az emberek tapogatózva jártak az utcákon, s akinek még volt egy darabka száraz, fagyott kenyere, az elbújt vele a pincék mélyére, hogy ne kelljen megossza mással. Egy birkabőr bundáért meggyilkolta apját a fiú, s akinek még tűz égett a kemencéjében, az fegyverrel őrizte szobája melegét a megfagyóktól. Az angyal nagyon nagyon elszomorodott, hogy hasztalan járta az emberi világot, mert nem talált benne sehol egy fikarcnyi jóságot sem.

Lassanként kiért a városból, s ahogy a dűlőúton haladt fölfele a hegyek irányába, egyszerre csak összetalálkozott a sötétben egy emberrel, aki egy döntött fát vonszolt magával kínlódva. Kíéhezett, sovány ember volt, s csak szakadt rongyok borították a testét, de mégis húzta, vonszolta magával a terhet, bár majdnem összeroskadt a gyöngeségtől. „Minek kínlódsz ezzel a fával? – kérdezte meg az angyal. – Hiszen ha tüzet gyújtánál belőle magadnak itt, ahol állsz, megmelegedhetnél mellette.”

„Jaj, lelkem, nem tehetem én azt – felelte az ember. Asszonyom s kicsi fiacskám van otthon, akik fagynak meg, s olyan gyöngék már, hogy idáig nem jöhetnének el. Haza kell vigyem nekik ezt a fát, ha bele is pusztulok.” Az angyal megsajnálta az embert, és segített neki a fával, s mivel az angyaloknak csodálatos nagy erejük van, egyszerre csak odaértek vele a sárból rakott kunyhóhoz, ahol a szegény ember élt.

Az ember tüzet rakott a kemencében, s egyszeriben meleg lett tőle a kicsi ház, s míg egy sápadtra éhezett asszony s egy didergő kisfiú odahúzódtak a tűz melege mellé melegedni, az angyal meggyújtott egy gyertyát az ember szívében, mert jóságot talált abban.

„Édesanyám, éhes vagyok...” – nyöszörögte a gyermek, s az asszony benyúlt rongyai közé, elővett egy darab száraz kenyeret, letörte az egyik sarkát, s odanyújtotta a gyermeknek. „Miért nem eszed meg magad a többit? – kérdezte az angyal. – Hiszen magad is olyan éhes vagy, hogy maholnap meghalsz.” „Az nem baj, ha én meghalok – felelte az asszony, csak legyen mit egyék a kicsi fiam.” S az angyal ott nyomban meggyújtotta a második gyertyát is, és odahelyezte az asszony szívébe.

A gyermek leharapott egy kis darabot a kenyér sarkából, aztán megszólalt: „Édesanyám, elhozhatom két kis játszótársamat a szomszédból? Ők is éhesek, s nincs tűz a házukban. Megoszthatnám velük ezt a kis kenyeret meg a helyet a tűznél!” Az angyal pedig meggyújtotta a harmadik gyertyát is, és odaadta a kisfiúnak, aki boldogan szaladt ki a gyertyával a sötét éjszakába, hogy fénye mellett odavezesse kis társait a tűzhöz és a kenyérhez.

S pontosan ekkor érkezett el az utolsó előtti nap, és az Úristen alátekintett a földre, s a nagy-nagy sötétségben meglátott három kis pislákoló gyertyalángot. És úgy megörvendett annak, hogy az angyal mégis talált jóságot a földön, ha nem is többet, csak hármat, hogy azon nyomban megszüntette a sötétséget, visszaparancsolta a napot az égre, s megkegyelmezett az emberi világnak.

S azóta minden esztendőnek a vége felé az Úristen emlékeztetni akarja az embereket arra, hogy a gonoszság útja hova vezet, s ezért ősszel a napok rövidülni kezdenek, a sötétség minden este korábban szakad alá, és minden reggel későbbben távozik, hideg támad, és befagynak a vizek, s a sötétség uralma lassan elkezd megfojtani a világot. Mi emberek pedig megijedünk, s eszünkbe jut mindaz a sok rossz, amit elkövettünk az esztendő alatt, és amikor eljön a legrövidebb nap, és a Világosság angyala alászáll közénk jóságot keresni, egyszerre mind meggyújtjuk a karácsonyfák gyertyáit, hogy az Úristen ha alátekint, fényt lásson a földön, s megbocsássa a bennünk lévő jó miatt a bennünk lévő rosszat.

Ez a karácsony igazi meséje – fejezte be Nagyapánk ott a kandalló mellett azon a régi-régi karácsonyestén –, én pedig azért mondtam el nektek, gyerekek, hogy megjegyezzétek jól, és emlékezzetek reá. Mert ez a mi emberi világunk újra építeni kezdi a Babel tornyát, melyben egyik ember nem értheti meg a másikat, jelszavakból, hamisságokból, elfogultságokból és előítéletekből s jönni fog hamarosan az irigység is, a rosszindulat, meg a gonoszság, melyek miatt az Úristen újra pusztulásra ítéli majd az embert. Tovajlás és gyilkosság fog uralkodni a földön, s ha a nyomorúság és a nagy sötétség rátok szakad majd, akarom, hogy emlékezzetek: csak a szívetekben égő gyertya menthet meg egyedül a pusztulástól.

Winter Festivities in Hungary

Advent

The festive season in Hungary starts with Advent on the fourth Sunday before Christmas. You can see advent wreaths in stores, schools, offices, and in almost every home. This time of year is the preparation for Christmas. Candles are decorated with red and gold ribbons symbolizing life and brightness. Most children have Advent calendars with a small gift or chocolate for every day before Christmas. Christmas trees are never decorated before Christmas Eve. During Advent you will only see them in shops and public places.

St Nicholas Day (Mikulás)

– 6 December

Children in Hungary carefully polish their best boot and put it on the windowsill on the evening of 5 December for St Nicholas, (Mikulás). Mikulás comes with a big sack full of presents and a large record book with children's good and bad deeds. He comes with his helpers, naughty little devils (*krampuszok*), who help him to

give out presents. In the morning children find their boots filled with red apples, oranges, walnuts, chocolate and Mikulás figures. Children who have been a bit naughty through the year also find twigs painted gold in their boots.

Mikulás Day is also celebrated in schools. Children sing Mikulás songs and some recite poems. You can meet Mikulás in the streets and in shops as well, giving special Christmas chocolates (*szaloncukor*) to children.

Luca Day – 13 December

On Luca Day in old times it was forbidden to light a fire or to sew because Luca would punish that by sewing up the hens so they could no longer lay any eggs. That day women weren't

allowed to work.

On Luca Day men started making the Luca Chair. It was a special stool made of different kinds of wood. It was finished on 24 December. (There is also a saying: "You are preparing it as slowly as a Luca stool!") Men took the stool to the midnight mass on Christmas Eve, they stood on it and hence they were able to spot the witches with big horns. After spotting the witch everyone ran home immediately and put the stool on fire, otherwise as superstition had it, the witch would find you.

Poem for Christmas Eve

– István Bella

I play with God. How long has He,
the Lord, been playing games with me!
It's Christmas Eve. For a thousand years
we've sat beneath his canopy
in a silent corner of the world.
I play with Him, and God with me.

Between us stars and tiny trains
running as toys do, round and round.
Death stands there silent and salutes.
The old track-watchman stuffed his pipe
with warfare, he no longer smokes.
Silent, Death stands there and salutes.

Maybe it's now one should address him,
but my heart twinges. Lump in throat –
"Just give it back!" But my mouth is
mute;
I speak no *mortish*, nor *infantish*.
There is no *magic-morpheme-word*.
My throat still throbbing, my heart sinks.

God, as if he could understand,
begins to stir. The endless lack.
Nothing regroups as something else
in place of all the Universe.
Soldier's-robe-Milky-Way, one word.
And a black hole on his forehead.

Meanwhile time pours unceasing on.
It's Christmas. As once, long ago.
But something clinks inside my heart.
I look – there is no place to see.
In front of me, behind, around,
with arms upraised there stands the tree.

– Translated by Adam Makkai

the 24th, she takes out one slip of paper and burns it, but she must not unroll it and look at the name beforehand! She may look only at the last one – the one she unrolls on the eve of the 24th. That will contain the name of her future husband. If she ends up with the empty slip, this means she won't ever get married.

Nativity Play (Betlehemezés)

In the past, one of the largest Christmas traditions was the "Bethlehem play". In the old tradition, a week or a few days before Christmas, singers of carols appeared in the streets to announce the coming of Christmas. Then groups of boys made the rounds from house to house, performing the nativity play, carrying the Christmas manger-crib with them, along with a model of the Holy Family. The play centred on the appearance of the shepherds as well as the three Kings, who had brought presents for Baby Jesus. The performance included songs and poems with the participants usually in costume. Nowadays such nativity plays are presented in churches or schools.

Christmas Eve (Szenteste)

– 24 December

Some time before Christmas, Hungarian children write a letter to Baby Jesus, (*Jézuska*). They tell Baby Jesus what presents they would like under the Christmas tree. *Jézuska*, with the help of the angels, brings the presents with the Christmas tree on Christmas Eve.

On 24 December children are not allowed to enter the living room for several hours. During this time "the angels" put up the Christmas tree and places the gifts under it. Once the tree and presents are ready, parents ring a little bell to announce that *Jézuska* and the angels have arrived! The family members stand around the Christmas tree, sometimes say prayers, sing Christmas carols, and wish merry Christmas to each other before opening their gifts.

The traditional Christmas dinner is fish soup, fried fish, stuffed cabbage and "beigli". Roman Catholic people go to the midnight mass on Christmas Eve to celebrate the birth of Jesus. On the 25th and 26th there are morning services to which all the family members go together.

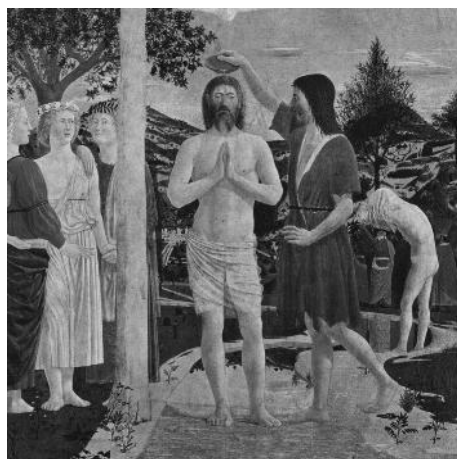
There are after-Christmas customs and traditions in Hungary as well. One old folk custom is the "regölés" or "sending of good wishes" and this takes place from 26 December through to 1 January. The *Regösök* or "well-wishers" would visit families in the villages and the visitors sang songs and expressed good wishes for the family members. Children at some schools today act out this old custom.

New Year's Eve (Szilveszter) – 31 December

Groups of people gather in homes or go out for a night on the town to await midnight when they sing the National Anthem and drink a toast with champagne. In bigger towns and cities, people go out into the streets where they shout and blow trumpets to ring in the New Year.

Hungarians are careful what they eat on 1 January they don't eat any fish – it may swim away with your luck, but chicken scratches it back. If you want to be rich, wealthy, and lucky during the coming year, you eat lentils (in soup or a stew) and pork. If you can manage to get the tail for your portion of pork, this means you will have a great deal of personal luck!

Epiphany (Vízkereszt) – 6 January

Most Hungarians associate 6 January with a quite new custom – taking down the Christmas tree decorated on 24 December (Twelfth day tradition). However, the customs of this day root much deeper. January 6th not only completes the twelve days of Christmas, but it also marks the beginning of the carnival season (*farsang*).

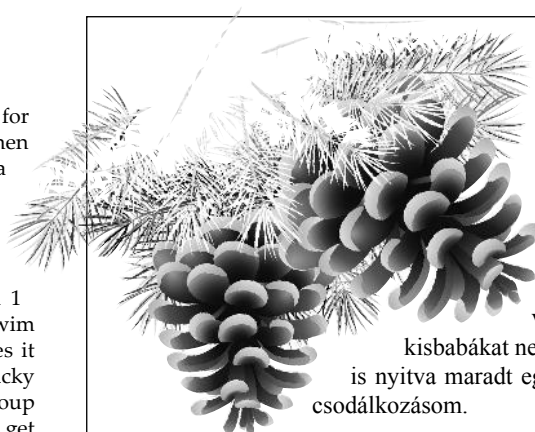
Since medieval times water is sanctified on 6 January. The Hungarian name of this day recalls this tradition – “Vízkereszt” refers to blessing the water. The holy water was believed to have miraculous powers to heal, to keep evil away and also to bless the bride and the groom on their wedding day.

Blessing of homes (*házzszentelés*) was also customary on 6 January. The priest would go to each house and sprinkle the doorways with holy water. This blessing was said to protect the house from witches and lightning strikes.

Carnival Season (Farsang) – 6 January until Ash Wednesday

The most spectacular of the folk-festivals in Hungary is the so called “busójárás” (walk of the busós, legendary monsters) in the Mohács district, when men put on fearsome devil masks and cloaks and walk through their village shouting and making a great din with old tins and dishes. The local explanation of the custom is that people once made the Turks run away wearing awful looking monster masks.

The carnival season ends in balls and fancy dress parties in the run up to the 40-day fast starting on Ash Wednesday lasting until Easter. ■

A karácsony örök varázsa

a „Levél Sonjához” című ciklusból (1995)

– Bedő Anna †

Amikor én kicsi voltam, mifelénk a kisbabákat a gólya hozta. Hogy miért éppen a gólya, azt nem tudom. Amikor az egyik osztálytársam, Brassay Klári, aki okosabb volt mint én, kijelentette, hogy az nem igaz, a kisbabákat nem a gólya hozza, én nagyot néztem és a szám is nyitva maradt egy ideig, olyan nagy volt a meglepetésem és csodálkozásom.

Ahogy hazaértem az iskolából, egyenesen az anyukámhoz futottam és megkérdeztem létezik-e, hogy nem a gólya hozza a kisbabákat, ahogy Klári mondta. „Ne hallgass Klárra – mondta anyuka – a kisbabát a gólya hozza!” Ezzel a téma le volt zárva és én megnyugodtam egészen karácsony közeledtéig, amikor is Klári megint egy nagy kijelentést tett: „A karácsonyfát nem az angyalok hozzák...”

Hát ez még a gólya-ügynél is nagyobb sokk volt nekem. Ugyanis az én fantáziavilágom karácsony felé mindig be volt népesítve szép, szőke hajú, rózsaszín ruhás, kicsi angyalokkal, akiknek egyéb dolguk nem volt az égből, mint a Jóisten arany trónja körül repdesni, hárfázni – ahogy a szép, színes képeslapokon láttam – szép szenténekeket énekelni, és olykor lepillantani a Földvilágba, megfigyelni, hogy a gyerekek jól viselkednek-e, kinek érdemes majd karácsonyfát vinni és kinek nem.

Amikor közel karácsonyhoz esténként felnéztem a csillagos égre, meg voltam győződve, hogy legalább egy angyalka éppen engem néz és figyel egy fényes csillagon keresztül. És ez örömmel és melegséggel töltötte meg gyermekszívemet. Hogy is mert Klári olyasmit mondani, hogy angyalok nincsenek sem a földön, sem az égből! Aggódva reméltem, hogy az angyalok nem hallották amit Klári mondott róluk.

Klári volt a legnagyobb osztályunkban, én úgy láttam, hogy neki mindene nagy volt: a feje, a keze, a lába, és mivel mérges természetű volt, egy kicsit féltünk tőle és sohasem mertünk vele vitatkozni. Egyszer láttam amint két kézzel megragadta a Puskay Jucika szép szőke, hosszú haját és jól megráncigálta mérgében. Attól kezdve még jobban félttem tőle. Annál is inkább, mert akkoriban nekem is hosszú volt a hajam két copfba fonva.

Szóval, azon spekuláltam, hogy tudnám bebizonyítani Klárinak, hogy vannak angyalok az égből és ők hozzák a karácsonyfát a szép mennyei díszekkel. Sőt, még a hajukból is tesznek a karácsonyfára, ha mi gyerekek nagyon jól viselkedtünk. Máskülönben ezen egy párszor elgondolkoztam. Ha minden karácsonyfára levágnak a hajukból, hát akkor mi marad a fejükön?

Anyukámat nem akartam megkérdezni az angyalok felől. Emlékeztem, amikor a gólya problémát szöbhöztem, láttam az arcán, nem tetszett neki, hogy olyasmiről beszéltem. Én nagyon szerettem az anyukámat és nem akartam megbántani vagy bosszantani.

Végre elérkezett karácsony estéje. Nagy örömünkre egész nap hullott a hó és minden szép fehér volt az utcákon. Nagyon hideg volt, mert estefelé már csikorgott a hó a lábunk alatt, de bent a házukban jó meleg volt. A konyhában a nagy fekete vaskályhában vidáman pattogott a tűz. A tetején pedig egy nagy-nagy lábában lassan főtt a töltött káposzta másnapra és a konyha tele volt a mákos és diós kalács finom illatával.

Nekem mindig a karácsony estéje volt a legboldogabb és legizgalmasabb idő az egész évben. Valahogy az egész világ szebbnek tűnt. Ez persze azért volt, mert akkor jöttek, repültek le az égből az angyalok.

Mi, a három kicsi gyerek a családban (heten voltunk testvérek) ott ültünk a meleg konyhában az asztal körül szépen felöltözve és vártuk, hogy az angyalok csengessenek, hogy bemehessünk a szobába. Csak vártunk és vártunk, de a csengő meg nem szólalt. Kicsi Béluska öcsém már félig elaludt amikor én egyet gondoltam és egy észrevétlen pillanatban a szoba ajtajához futottam és bekukucsáltam a kulcslyukon. És én édes Jézusom! Mit láttam a kicsi nyíláson keresztül?

Az egyik sarokban már ott volt a gyönyörű karácsonyfa, mely majdnem a plafonig ért, rajta a szebbnél-szebb csillogó, villogó díszek. De angyalok nem voltak a szobában...

Helyettük az apukámat láttam, meg legidősebb bátyámat, aki egy székre állva éppen gyújtotta a kicsi gyertyákat és fényszórókat.

Abban a pillanatban a kulcslyukon keresztül számomra szétszórt a karácsony régi varázsa.

A régi varázs gyönyörű emléke azonban örökre velem maradt.

**Korábbi
számainkból**

Magyar Karácsony Új-Zélandban

– Dr. Szakáts Sándor † (1996)

Karácsony Új-Zélandban a nyár kezdetét jelenti. Milyen az új-zélandi, a nyári karácsony? Sokan zsúfolt, lármás, füstös kocsmában ivással töltik a Szentestét. Másnap bár fájó fejjel ébrednek, úszás a tengerben, napfürdőzés a parton, barbeque vacsorák, a munkától szabad nyaralás kitisztítja tüdejüket. Karácsonykor az egész ország úgyszólván lezár három-négy hétre, kivéve a szórakoztató- és a turistaipar.

Karácsony előtt minden áruházban legalább egy Santa Claus (a mi Mikulás bácsink) vörös posztókbát és prémkucsma alatt izzad, mert a karácsonyt képviseli a köréje sereglő zajos gyermekeknek. A téli tájat mutató üdvözlőkártyák, vidám kántálók a havon éppoly képtelenség nyáron, mint a prémcsapka, rénszarvas és szán, de az angol, a dickensi tradíció megmaradt. Valóságban azonban az üzleti hasznot (profitot) képviselik: Jézus születésének ünneplése csak egy jó alkalom több eladásra, nagyobb haszonra. Október kezdetével televízió, rádió, újság és „junkmail” hirdetések rábeszélnek a közönséget, hogy a „béke, jóakarat és szeretet” kívánságát csak drága ajándékokkal lehet kifejezni.

Nem csoda, hogy csak a gyerekek szeretik a karácsonyt. A felnőttek nem. Sőt, legtöbbször iszonyodnak tőle, mert kényszerítve érzik magukat az ajándékok megvásárlására és, hogy mindenkinek karácsonyi kártyát küldjenek, no meg, hogy az ünnepi napokra mindenféle drága ételt-italt beszerezzenek, s mindennek ellenére, hogy eleget tudjanak a nyaralásra félretenni. Miután itt akkor van nyár, amikor Európában tél van, érthető hogy a nyári karácsony más ünneplést kíván. Ámbár józanésszel ezt természetesnek találjuk, mégis furcsának érezzük és még hosszú idő múltán is vágyunk a régi magyar karácsony után: a szenteste télen, fagy, gyakran hó, amikor este nyolc után minden bezár és a máskor forgalmas utcák kiürülnek.

Persze, azóta otthon is változtak a dolgok, de gyermekkoromban mindig izgatottan vártuk az angyalt (nem Santa Clauzt) ajándékokkal. Amikor a kisharang megcsendült, a gyertyákkal, csillagszórókkal teli gyönyörű

karácsonyfa elbűvölt bennünket csodálatos fényével. Elénekeltek a hagyományos dicséretet: „Mennyből az angyal lejött hozzátok...”, imádkoztunk és leültünk a finom karácsonyi vacsorához. Karácsony napján pedig vendégeket látogattunk és fogadtunk.

A múlt, mely most oly szépnek látszik az emlékek rózsaszínű szemüvegén keresztül, sohasem jön vissza. ITT élünk, MOST élünk, a jövőbe kell néznünk. Bár a régi karácsonyokat nem tudjuk visszahozni, mégis ünnepelhetünk magyar módra.

Az öregek közül sokan, magam is, akik az '50-es években érkezünk ide, bizonyos fokig új-zélandiak lettünk, de azért magyarok maradtunk. Hűséget érzünk és kötelezettséget mindkét országunk iránt, nem ellenkezve, hanem békés és hasznos együttműködésben. Mi vagyunk azok, akik segíteni tudjuk és segítenünk kell a hidepítést a földrajzilag távoli két nemzet között. Mi vagyunk azok, akik valósággá tudjuk tenni jelszavunkat: „Kapcsolódjunk össze!” (Let's connect!)

Mint magyarok, joggal büszkéek lehetünk az atlantai olimpián nyert arany érmekre; mint új-zélandiak az America's Cup és az All Blacks győzelmeire. Hasonlóan a sok nemzetközileg elismert tudós, zenész, művész sikereire és nem kevésbé itteni honfitársainkra, akik elismerést szereztek nemcsak maguknak, de minden új-zélandi magyarnak.

A Második Magyar Fesztivál figyelmet irányított kultúránkra: zenénkre, néptáncainkra, szépművészetünkre, iparművészetünkre, kézimunkánkra, kereskedelmünkre és a magyar ételre, italra. Ez a rendezvény becsületére válik a magyarságnak, az itteni magyaroknak és különösen annak a kis csoportnyi önzetlen személynek, akik sok időt, ügyességet, munkát és energiát áldoztak a sikerért. Köszönet jár az óhazaiaknak is, akik segítettek.

A Nagykövet jelenléte bizonyította, hogy miután a hamis magyar rezsim, mint árulókat megfosztott állampolgárságunktól, a demokratikus kormány visszavett minket, mint értékes, igaz magyarokat. Tiszteljük honfitársainkat, akik ellenséges elnyomás alatt kemény elszántsággal átélték a veszélyeket és megaláztatást. Mi, akik itt telepedtünk le, nem mentegőzünk, mert legtöbbször nem élne, ha maradt volna; a mi új életet teremtő küzdelmünk sem történt hatalmas nehézségek nélkül.

Semmi más nem lehet oly jelentős magyar karácsony, mint ami összehozza a

Magyarországon élő milliókat és a mi közösségeinket, akiket a sors idesorolt. A legszebb karácsonyi ajándék mindnyájunknak ez a hid lenne, a kölcsönös megértés, remény és szeretet hídja.

A mi karácsonyunk nem lehet, nem szabad, hogy csak evés, ivás, lustálkodás nyara legyen, hanem kell, hogy a lélek szent ünnepe legyen. Kellemes karácsonyt és boldog újévet mindenkinek. Őszintén kívánom ezt, noha a szavak mára már elkoptatott frázissá váltak. Szent Pál apostol üdvözlője a lélekhez szól és a legszebb kívánság karácsonykor, de az egész életen át: „Kegyelem nektek és békesség, Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól!”.

Hungarian Christmas in New Zealand

– Dr Alexander Szakáts † (1996)

Christmas in New Zealand marks the beginning of the summer. Many people spend the Holy Eve drinking in a crowded, noisy, smoky pub. Next day – though they wake with a sore head – the holiday free from work cleans the lungs; swimming in the sea, sunbathing on the beach (risking melanoma), open air barbecue meals (with burnt or half-raw sausages) gives enough fresh breeze. The whole country practically closes down for 3-4 weeks (except the entertainment and tourist industry). Only the many Santa Clauses in the big stores who perspire under the customary red coat and fur hat surrounded by rowdy children represent Christmas.

In fact they represent profit; the feast of remembering the birth of Jesus is merely an occasion to sell more, to achieve a higher profit. As early as from October television, radio, newspaper and junkmail advertisements persuade the public that only expensive gifts can properly express the wish for “peace, love and goodwill to everybody”.

No wonder that only children like Christmas, adults don't, or even hate it. They feel pressured to buy gifts (which Santa Claus will bring), send numerous greeting cards (don't forget Auntie Agatha, otherwise the old trout will be offended), spend on special Christmas food and bottles of the best (and most expensive) drinks, put aside enough for the holiday, and many other things. Money, money,

money!

As in the southern hemisphere the seasons are reversed, it is reasonable that people behave as the climate dictates. While our logical minds find this natural, still it feels strange, and we can't help being nostalgic for an old Hungarian Christmas: Holy Eve in winter, frost, frequently snow, theatres, cinemas not open, shops, coffeehouses, restaurants closed (except a few), public transport stops just before 8 o'clock in the evening. The normally busy streets also practically empty by that time.

Children (myself as I was) excitedly waited for the angel (not Santa Claus) bringing the gifts. When the tinkle of bell called us in, the marvellous Christmas tree with lighted candles and sparklers radiating wonderful brightness seemed like magic. We sang the carol "From

heaven the angel came down to you...", prayed briefly, and sat down to the special Holy Eve dinner. On Christmas day after church we visited friends, and others came to see us.

The beautiful past, as we see it through the rose-tinted glasses of memory never will return. We live HERE and NOW, we have to look at the future. While we cannot bring back the charm of the bygone Christmases of our childhood, we still may observe it as a Hungarian celebration.

Many of us, the older generation who arrived here in the '50s are New Zealanders to a great extent - but have still remained Hungarians. We owe loyalty, and have duties to both of our countries, not incompatibly, but in peaceful, and fruitful coexistence. We are the persons who can - must - help to build the bridge between these two geographically distant nations, and make the slogan "Let's connect" a reality.

As Hungarians we can justly feel proud of the gold medals won at the Atlanta Olympics; as New Zealanders of the America's Cup and the All Blacks; similarly of the many internationally famous scientists, musicians, artists all over the world; last but not least of our fellow settlers who achieved success and earned respect not only for themselves but all Hungarians in New Zealand. The second Hungarian Festival threw light on Magyar culture: music, art, craft, embroidery, commerce, food and wine among others. It reflects great credit on the Hungarian nation, the Hungarian community in this country, and

particularly on the small group of dedicated persons who put in much time, energy, ingenuity and work to assure success; we must thank those from the old country who also contributed much.

The presence of the Ambassador proved that after the pseudo Hungarian puppet regime took away our citizenship, threw us out as traitors, the democratic Government embraced us as treasured, true Hungarians. We pay homage to our compatriots who stayed, and with stern determination survived the dangers and humiliations suffered under oppression; we who settled here, nevertheless don't need to apologize, as most of us would not be alive had we stayed; and our struggle in creating a new life was not without tremendous difficulties either.

Nothing can be a more meaningful Hungarian Christmas than bringing together the millions in Hungary and our small community thrown here by fate; the best gift for all of us would be this bridge, the bridge of mutual understanding, hope, peace and love.

Our Christmas is not, and should not be, only a materialistic eating, drinking and lazing holiday, but a spiritual celebration, a true holy day.

I wish you all a Merry Christmas and a Happy New Year. Though this is a sincere wish, these words have become a cliché. I add the salutation of Saint Paul apostle which carries a deeper meaning: "Grace be unto you and Peace from God our Father and from the Lord Jesus Christ." ■

Gyöngyös Imre:

Új-zélandi karácsonyi leoninusok

Hadd közelegjen az ünnep, a szürke napok továtúnnek.
Már jön a kánikulás nyárral a vén Mikulás.

Fénybe borulva világos díszeket ölt fel a város:
szertetörött a sötét, csillog az éjjeli kép.

Életem itteni vágya a télnek az árva hiánya.
Negyvenöt éve mi vár? Furcsa, karácsonyi nyár!

Hív melegével a tenger. Fürdik a rengeteg ember.
Ezzel aligha lehet várni az ünnepeket!

Tán a karácsonyi ének hangulatára feléled
bennem az ünnepi vágy s ünnepi lesz a világ!

*Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog
új évet kívánunk minden kedves
olvasónak!*

*Merry Christmas and
a happy New
Year to all our
readers!*

Korábbi számainkból

Ajándékozás

– Dr. Vámos Lászlóné (2006)

Protocol expert, Dr Katalin Vámos, discusses the dos and don'ts of giving presents. Her wide experience of appropriate and inappropriate behaviour results in some interesting reading, ranging from

tips for new ways in which to wrap presents to why you shouldn't give a white embroidered tablecloth to someone from the Far East, or a clock to a Chinese.

A karácsony az év legnagyobb és legnépszerűbb keresztény ünnepe. A szeretet, a család, Jézus születésének napja. Közismert jelképe a feldíszített fenyőfa.

Magyarországon az utóbbi években egyre gyakrabban látni lakások ajtajára függesztett koszorúkat, az ablakokon fenyőágakból készített girlandokat.

Az ünnepi hangulatot emeli az asztalra helyezett adventi koszorú. A legelső adventi vasárnaptól kezdve minden vasárnap eggyel több gyertyát gyújtanak meg. A hagyomány szerint az adventi koszorú piros, de természetesen számtalan változat készíthető.

A bensőséges hangulatú ünnepekhez közeledve, egyre többen gondolnak arra, hogy vajon milyen ajándékkal lepjék meg szeretteiket. Az ajándékozás szép hagyományaként nyugodtan adhatunk praktikus, akár saját kezűleg készített ajándékot a család tagjainak. Egy dolgot nem szabad: pénzzel telt borítékot akasztani a karácsonyfára, mondván, hogy így azt vehet magának a megajándékozott, amit szeretne. A pénz sohasem lehet szívbeli ajándék. Az ajándékozási ötletek kimeríthetetlenek, legyünk mindenkor igényesek magunkért, szeretteinkért és a jövőbeni emlékeinkért.

Nem szükséges méregdrága díszcsomagoló vásárolni az ajándékoknak. Kis találékonysággal egyszerű és olcsó megoldást találhatunk. Pl. a gyerek csomagoló papírra

készített rajzait nem dobjuk ki, inkább összegyűjtjük. Ebbe tegyük bele a nagyszülőknek szánt ajándékokat. Saját kezűleg is készíthet dekoratív csomagolópapírt bárki. Faragjon ki virág-, vagy valamilyen mértani formákat burgonyából, mártsa őket festékbe, majd nyomja rá sima csomagolópapírra.

Ha van a gyereknek mesenyomdája, annak figuráit is rányomhatja olcsó csomagolópapírra. Fia-lánya ki is színezheti őket.

Három rafiaszálat összefonva, a végére dísz masni helyett fenyőfobozt köthetünk.

Ha a gyerek jól rajzol és szépen ír, az ajándékkísérő kártyákat ő készítse el.

Az üzletben vásárolt ajándéktárgyakról ne felejtjük el levenni az árcédulát. Természetesen ez a könyvekre nem vonatkozik. Az ajándék külalakját erősen rontja, ha tintával, vagy filctollal húzzák át az árat. Magyarországon illik a megajándékozottnak kibontania mindjárt a csomagot. Ez nem minden országra érvényes szabály, vannak kivételek. A kínaiak a kapott ajándékot megköszönik, majd kibontatlanul félreteszik.

A magyar Larousse Enciklopédia meghatározása szerint az AJÁNDÉK valakinek ingyen, különösen szeretetből vagy figyelmességből adott dolog.

Legyen az ajándék akár a szeretet, akár a hála jele, a lényeg az, hogy mindig az alkalomnak megfelelőt válasszuk.

A jó szívvvel adott ajándék nem kötelesség, még kevésbé adomány, hanem tapintattal párosult figyelem. Nem az ajándék értéke a fontos, hanem a jó szándék, amivel adják, és amivel váratlan örömet szerzünk valakinek.

A gondos, díszes csomagolás emeli az ajándék értékét, ez is az örömszerzési szándékot hangsúlyozza. A japánok még a tartalomnál is fontosabbnak tartják a művészi színvonalú csomagolást.

Az ajándékozás szokása nemcsak a magánéletben játszik szerepet, hanem az üzleti és a hivatali életben is komoly figyelmességi tényező.

A protokoll feladatai közé tartozik – többek között – a hivatalos ajándékozáshoz szánt vásárlások lebonyolítása és az ajándékok beszerzése. Ahhoz, hogy valaki ízléses és esztétikus ajándékokat vásároljon a rábízott pénzüsszegekből a hivatal részére, annak szépérezkre, a művészi értékű tárgyak szeretetére és vásárlási kedvre van szüksége.

Az igényes vásárló nem sajnálja a fáradságot, hogy szétnézzon a könyv- és ajándéküzletekben ahhoz, hogy a rábízott pénzüsszegeért – a hivatal vezetőinek megbízásából – a legmegfelelőbbet vásárolja.

A protokoll tisztában van azzal, hogy a diplomáciai protokollban az ajándék nem személynek szűn, hanem annak az országnak, amelyet a külföldi vendég képvisel.

Általában a delegáció vezetőjét szokták megajándékozni, de előfordul a gyakorlatban,

hogy kisebb értékű ajándékot nyújtanak át a delegáció tagjainak is. Fontos szabály az, hogy mindenkor kerülni kell a túlajándékozást, vagyis az ajándékozás csak jelképes értékű legyen.

Melyek ezek az ajándékok? Magyarországot bemutató könyvek, albumok, művészeti reprodukciók, gobelinterítők, hagyományos magyar italok – tokaji borok, Zwack Unicum, „fűtyülös” barackpálinka, a Magyar Nemzeti Bank által kiadott érme, Herendi vagy Zsolnay porcelántárgy. Bár az utóbbiak sajnos egyre ritkábban szerepelnek az ajándéklistán, mert a vételáruk igen magas és a költségvetési szervek szűkös anyagi lehetősége határt szab a porcelánvásárlásoknak.

Nem általános gyakorlat, de előfordul, hogy a magasabb szintű delegációk látogatása esetén a protokollusok megfelelő formában, udvariasan tájékozódhatnak egymás ajándékozási szándékai felől. Talán nem is az ajándék megnevezése, hanem inkább az értékének a meghatározása a lényeges szempont, amit megkérdeznek egymástól azért, hogy ne kerüljön senki kellemetlen helyzetbe, ne történjék túlajándékozás vagy éppen nem eléggé értékes tárgynak az átadása.

Az ajándék kiválasztása sok figyelmet, jó ízlést és tapintatot igényel. Az udvarias protokollus tájékozódik az illető országból érkező vendégek érdeklődési köréről, hobbijáról, így lehetősége nyílik személyre szóló ajándék megvásárlására is.

Az egyik osztrák igazságügy-miniszterről tudni lehetett azt, hogy nagyon kedveli az antik könyveket. A delegáció érkezése előtt ilyenkor napokig jár-kelel a protokollus az antikváriumokban és keresi a régi latin-, vagy német nyelvű jogi szakkönyveket, amellyel örömet lehet szerezni a vendégnek.

A törekényebb ajándéktárgyakat általában a gépkocsival utazók részére szokták ajándékozni, mert a repülőgépen körülményes e tárgyak épségének megóvása. Vannak gyakorlati szempontok is, amire ügyelni kell, például az ajándék mérete és súlya ne okozzon kényelmetlenséget, problémát az ajándékozáshoz.

A protokollusnak tisztában kell lennie az ajándékozás nemzetközi szabályaival is, amely kultúránként változó. Az ajándékozáskor tekintettel kell lenni az illető ország vallási előírásaira és társadalmi szokásaira. Mohamedán országból érkező vendégnek nem illik alkoholos italt, embert vagy állatot ábrázoló képet, szobrot ajándékozni.

Indiában tilos marhabőről készült ajándékot adni, mert a tehén az szent állatnak számít. Hasonló módon csikóbőrös kulacsot sem illik átnyújtani.

A legtöbb távol-keleti országban a fehér a gyász színe, ezért a fehér színű terítők ajándékozását kerülni kell.

Japánban az ajándékot a találkozó kezdetén adják át, míg a viszont ajándékot csak búcsúzáskor nyújtják át. Szingapúrban az ajándék (főleg édesség és ital) mindig páros számú legyen, (pl. két üveg ital). Kínában nem illik órát ajándékozni, mert a halált jelképezi.

Az USA-ban már 1906-ban törvény mondta ki, hogy az elnök minden 50 dollárnál drágább ajándékot köteles átadni az államnak. A Watergate-botrány után pedig arról született törvény, hogy már a 35 dollárnál értékesebb ajándékot is jelentenie kell.

A köztisztvisletben álló Zwack Péter úr egy alkalommal azt mondta, hogy „Sajnos Magyarországon nem szokás az írásbeli megköszönés, amit külföldi üzletemberek, diplomaták is panasznak. Pedig egy vacsora meghívást, ajándékot illik pár sorban megköszönni. Sokszor például nem is tudom, megkapták-e az elküldött ajándékot”. El kellene gondolkozni ezen a megjegyzésen, mert sok igazság van benne. Sajnos nagyon kevesen tartják be ezeket az illemszabályokat hazánkban. ■

Kemény Márta:

Egy kócos szalmabábhó

Kévéket kötnek bús magyar nyarak, téli muzsikából már semmit sem értünk – oh, szegény hazám, de elhagytalak!

Nem nekünk terem ott az aranyos búza, néhány kapzsi kutya öröklik fölötté – s a hasznat abból is csak az állam húzza.

Nincsenek daloló, faluvégi esték, csukott ablakzaluk merednek az éjjbe, mintha lopakodó cigányokat lesnék...

Egy nekem mi régi - másnak érték nélkül – de ez megszépíti bús életem múltját. Ha tudják, tépjék ki szívem közepéből.

Kócos szalmabábú, a szélben tekergő – szomorú képe vagy a mai magyarnak – de Te honnmaradtál, vén madárijesztő!

Lehet, hogy még egyszer visszavet az átok; faluvéget érnek vándorló lábaim – ugye, akkor tépett, kóc karod kitárod?

Magyarul tanuló kiwik

– Koller Bálint diákjai mutatkoznak be a 2013-as egyetemi „nem-hivatalos” nyári kurzus után

Jó napot kívánok! Monika Smith vagyok. Német vagyok, de harmincöt éve itt Új-Zélandon élek. Némettanár vagyok és imádom nyelveket tanulni. Beszélék németül, angolul és oroszul, is kicsit beszélék franciául, olaszul és spanyolul. Most tanulok magyarul. Hogy milyen a magyar nyelv? Szerintem szép s érdekes. De van egy kis probléma. Nagyon nehéz a magyar nyelv! Én boldog vagyok mert van nekünk egy nagyon remek tanárunk! Köszönöm, Bálint!

– Monika Smith

Üdvözlét a Magyar Szó olvasóinak. Mi Rebecca és Robbie vagyunk, és mi igazán élvezzük a magyar nyelv tanulását! Robbie a televíziós iparban dolgozik, és Rebecca jelenleg a nemzetközi kapcsolatok szak hallgatója. 2014-ben, Rebecca akar tanulni a School of Slavonic and East European Studies intézetben, Londonban, azután a második évben a Budapesti Corvinus Egyetemen tervez diplomát (Masters Degree) szerezni. Robbie vele fog jönni erre a kalandra, így mindketten meg kell tanuljuk a gyönyörű magyar nyelvet. Rebecca Romániában élt 2007-ben, és beszélt kicsit románul. Beleszeretett az egész régióba ott-tartózkodása alatt, és tudta, amikor Budapesten járt, hogy ő visszatér oda hosszabb időre a jövőben. Mindketten élvezték Bálint magyarórait – ő egy nagyszerű tanár, és nagyon türelmes! A magyar nem olyan nehéz, mint vártuk – bár ez a bemutatkozó nem lett volna lehetséges a nyelvi szótárak támogatása nélkül, legalábbis most! Megköszönhetjük Bálint zseniális magyar süteményeit – beleértve a mákos tortát - és Rebecca lelkesen kísérelt meg Rigó Jancsit készíteni – nagy sikerrel és az egész csapat öröme! A magyar sütemény kap egy különösen nagy ka pai-t tőlünk!

– Robbie McGregor & Rebecca McKeown

A nevem Campbell Morrison Sándor. Új-Zélandon születtem, John és Shirley Campbell gyermekeként 1986-ban. Négyéves koromban a családom kivándorolt Kanadába. Vancouverben nőttem fel és jártam iskolába. Az iskola elvégzése után egy politéchnikumban szereztem képesítést mint hegesztő szakember. Ezt követően öt évig az acél és kereskedelmi ágazatokban dolgoztam, mielőtt úgy döntöttem, visszajövök Új-Zélandra, rokonlátogatásra. 2007 végén érkeztem meg, dolgozni kezdtem és bejártam az országot. 2008-ban Palmerston North-ban telepedtem le, mivel

legidősebb nővérem, akit nem sokkal az előtt jegyeztek el, szintén itt élt. Nemsokkal odaköltözésem után beütött a gazdasági világválság és nem nagyon volt munkalehetőség. Amikor 2008 októberében az útépítő iparban kezdtem dolgozni, sok új-zélandi egyetemista kollégám volt, akik nyári munkát vállaltak. Hamar szóba elegyedtem velük, és olyan témákról folytattunk mély beszélgetéseket, mint a jog, a politika és a történelem. Ők ösztönöztek, hogy járjak egyetemre és szerezzek diplomát. A történelem iránti érdeklődésem és a gazdasági válság miatt is 2009-ben úgy döntöttem, hogy történelem szakon szerzek diplomát a Victoria egyetemen (Bachelor of Arts). Amint ezt megszereztem, Honours szinten folytattam tanulmányaimat. Ekkor kezdődött az érdeklődésem Magyarországra iránt. Szakdolgozatom témavezetője, Alexander Maxwell, meghirdetett egy kurzust a 19. századi kelet-európai nacionalizmus témájában. Itt találkoztam számos angol utazó korabeli leírásával. Az egyik írásban (John Paget: Hungary and Transylvania) szó volt Széchenyi grófról. Lenyűgözött Széchenyi alakja, és a Reformkorban betöltött szerepe, és úgy döntöttem, írok róla egy dolgozatot, ami azt taglalja, mi készítette őt a kaszinó mint intézmény bevezetésére az akkori Magyarországon. Az Honours befejezése után megpályáztam –és meg is kaptam– egy nyári ösztöndíjat a Victoria egyetemen, aminek keretében Alexander Maxwell és én egy közös cikket írunk a reformkori Magyarország kaszinóiról. Mivel egynyelvű vagyok és az elsődleges források, főleg Széchenyi írásai, magyarul vannak, úgy döntöttem, megtanulom a nyelvet. A magyartanulás során még kíváncsiabb lettem Magyarországra, és szeretnék ott tanulni. A párommal együtt ez év végén tervezzük itthagyni Új-Zélandot, hogy egy-két évig bejárjuk Magyarországot és Európát. Tehát Magyarországra iránti vonzódásom váratlanul jött, az egyetemen és tanáraimon keresztül. De örömmel mondhatom hogy mostanra Magyarország-függő lettem, és szeretnék még többet megtanulni a népről és a kultúráról.

– Alexander Morrison Campbell

Jó napot. A nevem Matthew, Wellingtonban élek. Új-zélandi és holland vagyok. Csak kicsit beszélék németül, franciául, és hollandul. Egyetemi hallgató vagyok, a történelem nagyon érdekel engem. Nagyon szeretek utazni és nyelveket tanulni. Magyarország nagyon érdekel engem. Budapestre utaztam 2010-ben, akkor még sajnos nem tudtam beszélni magyarul. Azután akartam tanulni kicsit magyarul. Most kicsit beszélék magyarul, és szeretnék ismét Magyarországra utazni.

Bálint, köszönöm a tanítást! – Matthew Vink

Végző diákok ünnepi ebédje a Főkonzulátuson Sikó Anna nagykövettasszonnyal együtt

**Korábbi
számainkból**

Budapesti levél

[Megjelent 1994-ben
– a szerző neve és címe az akkori
szerkesztőségben.]

A közelmúltban fontos változások történtek Magyarországon. Mit jelentenek ezek a változások? Némi aggodalommal várjuk az otthoni híreket, mert nem tudjuk mit tartogat a jövő a magyaroknak hazájukban és szerte a világban. Az itt következő alapos hazai beszámoló némi fényt vet a mai [azaz húsz évvel ezelőtti] otthoni helyzetre.

A múlt

Hogy bármilyen valós tanulságot vonhassunk le az elmúlt hónapok eseményeiből, szükséges, hogy visszamenjünk a múltba.

A II. Világháborút Magyarország a vesztes oldalon fejezte be és így „büntetésül”, egyetlen nem-szláv államként a kommunista Szovjetunió fennhatósága alá helyezték. Ez a tény 45 évre meghatározta számára az egyetlen lehetséges utat. Az országot minden erejét meghaladó kárpótlás fizetésére kötelezték, és ezt abszolválnia kellett úgy, hogy közben felépüljön a romba döntött ország is. Az egyszerű lakosság szinte végig nem tudta, hogy pontosan mi történik vele és körülötte. Tudomásul vette az éppen hirdett jelszavakat, amik előbb az újjáépítési programokat célozták, majd lassan belecsúsztatták az embereket egy teljesen felülről vezényelt életformába. Ehhez természetesen kielégítő szociális ellátást és látszólagos fejlődést kellett felmutatni.

A magyar munkás – épp olyan erőfeszítéssel, mint mondjuk osztrák szaktársa – előállította az azonos értékű terméket, de az osztrák bérnek csak csekély töredékét kapta kézhez.

Egy másik hasonló töredékből gondoskodtak az ingyenes iskoláztatásról, orvosi ellátásról és maximált árú alapellátási cikkekről. Ilyen maximált ár volt évtizedekig a ma nosztalgiával emlegetett 3.60 Ft-os kenyér.

Beindultak a lakásépítési programok és az emberek az olcsó lakáshoz jutás tényének örültek, nem sokat törődtek azzal, hogy a tradicionálisan évszázadokra tervezett otthonok helyett az új házgyári betonornyok élettartama alig ötven év. Senki nem beszélt, és nem is beszélhetett arról, hogy ezek a négyfős családokra számított 50-60 négyzetméteres lakóterek milyen mértékben maradtak el a kulturált életformától.

A másik ilyen „szocialista” vívmány volt, hogy a rendszer deklarálta a felnőtt lakosság munkához való jogát, és egyben munkavégzési köteleességét. Ez igen jónak tűnt, hiszen úgy látszott, hogy az országban nincs munkanélküliség, ugyanakkor az üzemekben kétszer annyi munkás állította elő ugyanazt a terméket, mint az indokolt lett volna. Némely helyeken ugyanannyi adminisztratív

dolgozót foglalkoztattak, ahány valóságosan termelő munkást. Ez a megoldás csak úgy volt fenntartható, hogy az ország egyre több és több külföldi kölcsönt vett fel a termelés finanszírozására.

Ezek a gazdasági intézkedések, szinte teljes gazdasági függőségbe sodorták Magyarországot. Az óriási – minőségi igények nélkül készült – keleti kivitel tönkresilányította az ipart és a mezőgazdaságot. Az éppen csak megélhetést biztosító jövedelmek és a családi tartalékolási lehetőségek ilyen módon való „szabályozása” pedig biztosította a mindenkor engedelmes termelőerőt.

Az életforma ilyen keretek közé szorításával párhuzamosan történt az emberek gondolkodásának „átprogramozása” is. Az új ideológia szerint a munkáosztály lett a nemzet vezető ereje, függetlenül attól, hogy ez a munkás kiváló képzett szakember, vagy lusta és tanulatlan lumpenproletár. A padlások lesöprése és a kuláklisíták után még lábom maradt parasztságnak „megengedték”, hogy szövetségre lépjen ezzel a vezető erővel. A korábbi iskolázott magyar emberek, a nemesség és sok esetben még a munkásságból kinevelődött értelmiség osztályidegenné vált. Ilyen osztályidegenné minősültek adott esetben a legnagyobb magyarnak tartott Széchenyi, vagy a nemzetközileg is az „anyák megmentője”-ként tisztelt Semmelweis professzor hasonló elvek alapján felnőtt leszármazottjai is.

Ha ezt a szocializmust összehasonlítjuk a környező szláv államokban bevezetett szocializmussal, láthatjuk, hogy Magyarország ezekhez képest szerencsés helyzetben volt, amit egyrészt nem-szláv mivolta, másrészt az '56-os események során ráirányult nemzetközi figyelem biztosított neki. Sokan nevezték ezért Magyarországot a „keleti blokk kirakatának”.

Ez a kicsit lazább gyeplő lehetőséget adott a magyaroknak valamiféle különös kettős életformára. Így vált lehetségessé, hogy a csecsemőt a gyári névadó után egyenesen a keresztelőre vitték, az elemista egyszerre lett úttörő és elsődöző, a házasságokat a tanácsi anyakönyvvezető után a pap is szentesítette. A gyerekek az iskolában megtanulták az állami tantervben előírtakat, majd otthon a „másik” történelmet, és pontosan tudták, hogy ez az „amiről nem beszélünk”. Annak aki nem élt benne, szinte hihetetlen, hogy egy az orosz katonaság által megszállt országban az utolsó években már szinte nyíltan beszélt mindenki a Nagy-testvér által elkövetett bűnökről.

Az orosz peresztrojka szinte azonnali reakciót váltott ki Magyarországon is. Megkezdődött egy átalakulási folyamat, melynek egyik leglátványosabb eseménye Nagy Imre temetése és az '56-osok rehabilitálása volt.

A lakosság legnagyobb részéből extatikus örömet váltott ki a rendszerváltás ténye és a választópolgárok nagy része szinte természet-szerűleg szavazott a két legnagyobb – újat ígérő – párt, az apák keresztény eszméit hirdető Magyar Demokrata Fórumra (MDF) és az áhitott nyugati típusú modern demokráciát ígérő Szabad Demokraták Szövetségére (SzDSz).

A tegnap

A küzdelemből végül is a keresztény konzervatív alapokon álló MDF került ki győztesen Antall József vezetésével. Maga a miniszterelnök fogalmazott úgy, hogy az első négy évben vezetésre került kormány nem is lehet más mint egy „kamikaze-kormány”. Az ország szellemi és gazdasági állapota a rendszerváltás időpontjában szinte katasztrofális volt.

Az örökség:

- egybeszántott, tönkrement gépparkú mezőgazdaság,
- elmaradt felszereltségű modern termelésre alkalmatlan ipar,
- hiányos infrastruktúra,
- lerobbant épületvagyon,
- a kivonuló orosz katonaság által hátrahagyott tönkretett épületek, gázolajjal mérgezett termőföldek,
- rosszul szervezett önállóságra képtelen közigazgatás,
- a termelőegységek fölé rendelt elosztó és kereskedőcégek,
- használhatatlan struktúrájú oktatás... és még oldalakon keresztül lehetne sorolni ezt a listát.

Az Antall kormány a lehetséges nehéz utak egyikén indult el. Elvük az volt, hogy a fejlődéshez elsőrendű teljes demokrácia szükséges. Ehhez megkezdtek a kényszerpályán tartó állami intézmények lebontását és a privatizációt. Megindult az oktatási tudományos és kulturális élet átalakulása.

Sokak megítélése szerint már a kezdeteknél két alapvető hiba történt. Az egyik: a kormány nem élt az elmúlt évek felelősségeinek tisztázására, csak a rendszerváltás pillanatában megadott, lehetőségével. Így nem csak azok kaptak változtatási lehetőséget, akik csak „átélték” az elmúlt közel emberöltőt, de azok is, akik bűnösen felelősek voltak a saját posztjukról befolyásolható történetekben. Ugyanígy nem történt elszámoltatás az egyes vezető körökben és azok családjában felgyülemlett – magyar körülmények között óriásnak számító – vagyonokkal. Ez lehetővé tette, hogy a múltból ne csak korrek politikuskok, hanem egy teljes korrupt kiszolgálórendszer is a hatalom közelében maradjon, az alacsonyabb szinteken, mint pl. egyes polgármesteri helyek, minisztériumok, közhivatalok vezető alkalmazottai.

Az említett tisztességtelenül felhalmozott tőke is megkezdte működését a gazdaságban, így ma már senki se döbbenhet meg, ha jól menő vállalkozások tulajdonosaiként olyan nevekkel találkozunk, akikről nyilvánvaló, hogy az illető „X elvtárs” felesége, vagy „Y elvtárs” unokaöccse.

A másik: a kormányzat elkövetett egy olyan hibát, mint amikor az apa 3 éves gyermekének veszi meg azt a villanyvonatot, amit csak 10 évesen képes igazán használni és tehetetlenül nézi, amint a vásott szomszédgyerek még el is csépli, amikor elveszi tőle.

A magyar állampolgár nem volt felkészülve a demokráciával való „játékra”. Még azt az egyszerű igazságot sem volt képes alkalmazni és saját személyével kapcsolatban megkövetelni, hogy: „Az én szabadságom ott végződik, ahol a Tiéd kezdődik.” – és fordítva.

Az egyszerű munkásembert, az alacsony jövedelmű értelmiségit mindig „megkímélték” attól, hogy saját életét szerveznie kelljen és egy olyan pillanatban engedték el a járószalagról, amikor semmiféle szellemi és anyagi tartalékkal nem rendelkezett, hogy ezt a belső átalakítási feladatot önállóan elvégezze. Nem volt képes arra, hogy szembenézzen azzal, hogy a korábbi urai által előidézett gazdasági katasztrófából – újabb lemondások árán – neki kell kihúznia az országot a csávából, miközben fenyegeti a munkanélküliség és a szociális ellátatlanság eddig nem ismert veszélye. A helyzetét még nehezítette, hogy tehetetlenül állt szemben a demokratikus szabadságjogokat azonnal saját céljaikra átalakító spekulánsokkal a munkanélküliségét és a felszabaduló hajlamaik szerint elszaporodó

bűnözéssel. Ilyen hangulatban nem hajtóerőként, hanem felháborodását kiváltólag hatott, hogy a kormányzat – igen helyesen, de az egyszerű ember számára nem érthetővé téve – a megkezdett gazdasági átalakítással egy időben tűzoltómunkában kezdte meg a nemzeti szellemi és szokásértékek rekonstrukcióját.

Ehhez látványos gyorsasággal kellett jogaiba visszahelyeznie jó néhány évszázados múltú szervezetet. Az még mindenkinek természetes volt, hogy a magyar kultúra és erkölcs egyik legfontosabb (de nem kizárólagos) letéteményese, az egyház visszakerült jogaiba. Azt viszont kellő tájékoztatás hiányában sokan kifogásolták, hogy pánikszerűen alakulnak újjá olyan szervezetek, mint a Cserkészlet, vagy a Huszárszövetség.

Ez a hibásan és magyarázat nélkül adott kormányzati kép és hatásai vezettek az új választások elé.

Mit tapasztalhatott egy haza látogató külföldi magyar a választások előtti hónapokban?

Elsősorban elkeseredést és bizonytalanságot.

Az infláció óriási, az árak már megközelítik, néhol el is érik az új-zélandi árakat, ugyanakkor a munkabérek átlagosan az itteni munkabérek egynevede körül mozognak.

Igen sok családfőnek kell szembenéznie a munkanélküliség rémével, amit a realitásokon kívül még fokoz az új cégtulajdonosok hozzá nem értő kapkodása, felelőtlensége és sokszor arroganciája. A pályakezdő és most családát alapító fiatalok számára egyre reménytelenebb vállalkozás a saját otthon megteremtése. Egy átlagos budapesti lakás ára 3-7 millió Ft (kb. 50-120 ezer NZ\$). A magyar átlagjövedelem havi 32,000 Ft (kb 530 NZ\$) és a banki kamatok elérik a 30%-ot.

A nyugdíjasok helyzete hajmeresztő. Tömegek élnek (?) 160-200 NZ\$-nak megfelelő havi nyugdíjból. (Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a korábbi jövedelem nem tett lehetővé tartalékolást, és ez a nyugdíjösszeg néhány évvel ezelőtt még elegendő volt a szerény megélhetéshez.) Eközben titkolhatóan, sőt szembeszökő az új vállalkozói réteg egy részének hirtelen jóléte. Budapesten lépten-nyomon látni milliárdokat érő autókát, hirdetnek újonnan épült 40 milliós villákat és szégyenletes új látványosság a kávéházi teraszokon ülő aranykarkötős „üzletember”, aki még nem tanulta meg a megfelelő viselkedést, így egyszerre süvölti mobiltelefonjába és a szomszéd asztalnál ülő vendég fülébe legújabb üzletkötését, vagy esetleg előző éjszakája zafos történetét. Sajnos, ez az új „vállalkozó” az élet minden pillanatára rányomja bélyegét.

Valamikor kötelező tény volt, hogy minden budapesti háztömbben egy általános fogyasztást szolgáló élelmiszerüzletnek kell lennie, ahol bármilyen alapfogyasztást szolgáló árut azonos normál áron lehet beszerezni. Ezeket az üzleteket privatizálták, és mivel a privatizálást nem kötötték semmiféle – a kisfogyasztót védő – feltételhez, azonnal át is alakították.

Így most ezekben a boltokban a megszokott magyar árúk helyett olasz tejet, osztrák vaját, norvég kagylókonzervet és még jó néhány – az átlagos pénztárca számára elérhetetlen és a tisztességes gondolkodású ember számára gazdaságilag szükségtelen – luxuscikket talál az a családanya vagy nyugdíjas, akinek eddig nem kellett elbuszoznia a következő szupermarketig és hazacipelnie a bevásárlókosarat.

Ugyanez az átalakulás ment végbe az áruházakban is. Megszűnt az eddigi kisebb, de mindenki által hozzáférhető kínálat, a régi épületeket felszabdalták és eztán magánkereskedők minőségi vagy bövli, de

mindenképpen méregdrága árukat találjuk benne.

Ez a struktúraváltás óriási lehetőséget teremtett a feketekereskedelem felvirágzásának. Ha végigmegegyünk Budapest egyik legfontosabb közlekedési csomópontján, a Moszkva téren, szinte lépni nem lehet az alkalmi árusoktól. Ezt a réteget ma már szinte teljes egészében kreol-bőri honfitársaink képviselik. Asszonyaik a téren állnak kifogyhatatlan bőségű sporttáskáik mellett és kiabálva, tolakodva próbálják a járókelőkre tukmálni áruikat. Lehet itt kapni mindent, amit a keleti piacokon több vagy kevesebb minőségi hiba miatt pl. az itteni Dekka nem tenne ki a polcaira. De az ár ugyanaz. A férfiak fenn állnak a tér feletti teraszon és részben „beosztottjaik” működését, részben az esetleg közeledő rendőrt figyelik.

Ha végigmegegyünk akármelyik fontos útvonalon, szinte mérnökiileg kimért pontossággal elhelyezett nyakig piszkos kifecamodott testtartásban ülő barna bőri kisgyerekeket, vagy szoptatós anyákat kell kerülgelnünk, akik összetett kezekkel és imamalomként ismételve ugyanazt a szöveget, próbálnak lelünkre hatni.

Könnyen szerezhetünk tapasztalatot arról is, mivé válnak ezek a szerencsétlenek néhány évvel később. Elegendő végigmenni az esti Duna korzón és látni a magukat kínáló tizenéveseket, vagy hiába kapni a nyakunkból letépett aranylánc után.

Nem kell hozzá nagy figyelem, hogy éppen úgy, mint a tér feletti posztokon, itt is mindenhol észrevegyük a fiatalokat ellenőrző sétatifikáló „tulajdonosokat”, akik időnként hajba, vagy kére kapnak a környező országok maffiaiból verbuválódott konkurenciával.

És mindez történik egy, az ezredfordulóra és az Expóra készülő európai ország közepén, a töréshatárra érkezett magyar lakosság feje fölött.

A választásokról

Talán az előbbi néhány hiányos kép is ad némi ízelítőt abból, milyen lelkiállapotban nézett a lakosság a választások elé. Az egyszerű és az egészet átlátni képtelen polgár csak annyit tudott, hogy „tegnap” neki jobb volt. Csalódott a változások utáni kormányzatban, zavarosak a különböző pártok választási programjai, és számára az élet mégiscsak első fokon az itt és most élhető egyetlen életéről szól.

A szocialista párt képviselői a kisember számára emészthető választási programmal indultak, bár ezt sokan úgy értelmezték, hogy most a demokrácia megőrzése mellett visszatér a sokat emlegetett 3.60-as kenyér korszak.

Valószínű ebből az egyszerű, nem túl távol néző ideológiából kiindulva a választóknak több mint a fele adta szavazatát a szocialistákra. Bár e szavazás eredménye önmagában is elegendő lett volna a kormányzati szerephez, a szocialisták a döntő többség elérése érdekében hosszú és keménynek mutakozó tárgyalások után koalícióra léptek a liberális Szabad Demokraták Szövetségével.

Sokakat megdöbbenett ez a politikai házasság, hiszen a múltban a párt képviselőinek egy része komoly politikai ellenfele volt a Kádár kormánynak. Sokakat gyakorlatilag is üldöztek tevékenységükért. Hogy valójában mi az indíttatása és célja az SzDSz-nek és képes-e ezeket megvalósítani, csak a jövő mutatja meg. Épp úgy lehet a szocialisták kiszolgálója, mint jól működő demokratikus garancia egy középúton járó szociálliberális ország vezetésre.

Még a választási kampány időszakában megkezdődött egy méltatlan és igen elítélhető folyamat. A falfirkáktól a komoly újságírók tollából eredő cikkekig elindult a győztesek és a vesztesek mocskolása. Kevés olyan újságcikket lehetett

olvasni az elmúlt hetekben, amelyik leírta, hogy a halott oroszlánt rugdosni aljasság, az élet gyalázni pedig ostobaság.

Sokan kritizálják az előző kormányt, megtagadva a kötelező kíméletet az időközben elhunyt Antall Józseftől is. Bűnként nekik rótták fel azt is, aminek megoldására egyszerűen nem is lehettek képesek. Ugyanakkor már előre gyalázzák az új kormányzatot olyan bűnökért, amiket még el se követtek.

Egy dolog biztos: a Szocialista Párt képviselői – bár szakítottak a klasszikus értelemben vett Kommunista Párttal – egyes személyekre lebontva is magukon viselik az elmúlt évtizedek politikai bélyegét. Mind a pártnak, mind az egyes személyeknek módjában áll most szembesülni saját múltjukkal és tisztázni, hogy mit kívánnak tenni a jövőben.

Óriási feladatok állnak nem csak a kormány, de az egész nemzet előtt. Be kell fejeznie a megkezdett folyamatokat, kijavítani a tévedéseket, megállítani a megkezdődött inflációt, stabilizálni a gazdaságot, biztosítani a polgári demokratikus jogokat, kizsorítani a külföldről beáramló és keményen megbüntetni a hazai bűnözést. Egyszerűen ahhoz méltóvá tenni egy egyedülálló történelmi ezeréves nemzetet, amire, mint az európai nemzetek egyikének, minden erkölcsi alapja megvan.

Mi a feladata a külföldön élő magyarnak?

Magyarország kicsi és a magyar nép nagyon sokat szenvedett. Minden fiának, bárhol él, az a dolga, hogy a megkezdődött változásokat a maga eszközeivel elősegítse. És ennek nem lehet alapvetően befolyásoló tényezője, hogy milyen kormányzat létezik most Magyarországon.

Hogyha valamit el akarunk érni, először is önmagunkban kell helyerázni egy allergikus kérdést.

1945-től elindult egy magyar kivándorlás. Ha ezt objektív szemmel nézzük, a hazát elhagyóknak bizony csak egy kis része volt a szó valódi értelmében vett politikai üldözött. Ma már minden oldalról bizonyított statisztikák mutatják, hogy az emigráció nagyobb része egyszerűen csak kihasználta a nyitott határok adta lehetőséget és választotta a nagyobb darab kenyeret.

Minden magyar végig tudja gondolni, vajon miért jött el otthonról és mit hagyott maga mögött. Hányunknak van otthon édesanyja? Ki helyett nevelte fel, pénzzel megválthatatlan módon, gyermekét a volt feleség? Hányan alapítottak itt családot, olyanok, akiknek gyermeke már egy születésnapj köszöntött nem tud elmondani magyarul a nagymamának? Hányan tudjuk még elmondani az „Anyám tyúkját”, nem csak a sorokat, de azok értelmét? Vajon hányan vagyunk, akik számára a magyar kultúra már csak a magyar konyháig ér?

Akiknek volt bátorsága őszintén megfelelni ezekre a kérdésekre, biztosan egyetért a magam számára is előírt végeredménnyel.

Mi az otthonmaradókkal szemben időlegesen, vagy véglegesen valami könnyebbet választottunk. Ők végigcsinálták, helyettünk és értünk is! Ezért a könnyebbet cserébe lemondunk arról a jogunkról, hogy széles mellénnyel kritizáljuk az otthon maradtakat tetteit és teherbíró-képességét. Ugyanakkor megmaradt az a kötelességünk, hogy ahol vagyunk, és amennyire képesek vagyunk, szolgáljuk azt az elvont és tiszta fogalmat, amit a magyarság jelent és megtegyünk mindent azért, hogy a küszködő Magyarország végre lábra álljon, bármely általa választott módon és bármely tisztességes és nemzeti szolgálat kormány vezetése alatt. ■

Korábbi számainkból

The River of Time: Hungary, Communism and 1989

– William J Flockton (1996)

"Communism is the secret name of the dread antagonist setting proletarian rule with all its consequences against... bourgeois regime. It will be a frightful duel. How will it end? No one knows... We know only this much: Communism...is the dark hero destined for a great, if temporary, rule in the modern tragedy..."

– Heinrich Heine
Paris, 20th June 1842 (1)

The dark hero of communism flowed across war devastated Eastern Europe, flooding from the storms of Soviet Russia. One such country engulfed by the tidal wave of oppression was the once picturesque and romantic country of Hungary, on the river Danube. This small state was held in the grasp of communism for over 40 years but its grasp slowly weakened, to fall in 1989 in a revolution that lasted only a few months. 1989 saw the fall of communism in the whole of the Eastern bloc, but more importantly, the emancipation of Hungary. 1989 and its causes may not be whispered on the lips of the world today but it will never be forgotten.

The roots of 1989 lie with events 40 years ago, World War Two the genesis and the 1956 uprising the turning point that had a great significance on the later part of the twentieth century.

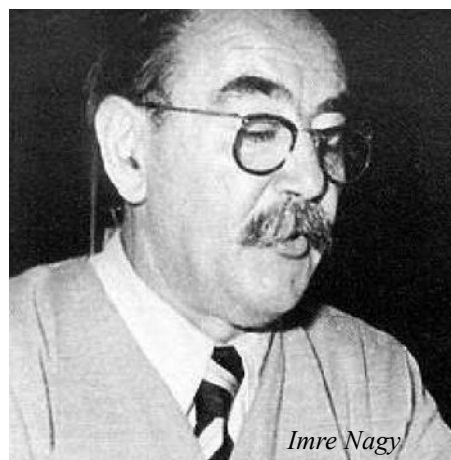

Rákosi

In 1945, Hungary lay raped and pillaged by the German fascist powers and suppressed by the occupying Soviet Army. Communism grew from this unrest with silent pressure from the USSR but it could not muster the energy for a revolution let alone the winning of elections in 1945. However, with a Soviet heavy hand, the communist party merged with the major winner, the Smallholders' party. Gradually Soviet control of Hungary increased through the undermining use of "Salami Tactics", which involved removing opponents "slice by slice" by intimidation and infiltrating their organisation. By 1947 the communists, under Mátyás Rákosi, were ready to take total power, and after a "rigged" election, all opposition was crushed.

Under Rákosi, Hungary was transformed into a model soviet state, a member of the Warsaw Treaty Organisation and an equal with Russia economically under Comecon. In August 1949, Hungary was proclaimed as a People's Republic. An Iron Curtain fell down along the border, cutting Hungary from the western world.

Rapid industrialisation and collectivisation took place. Discontent grew. Fear and terror hung in the air. The nation's greatest tragedy was stirring. With the death of Stalin in 1953, changes occurred within the party. Rákosi was forced to relinquish his premiership to Imre Nagy, a reformist who grew in popularity as

Imre Nagy

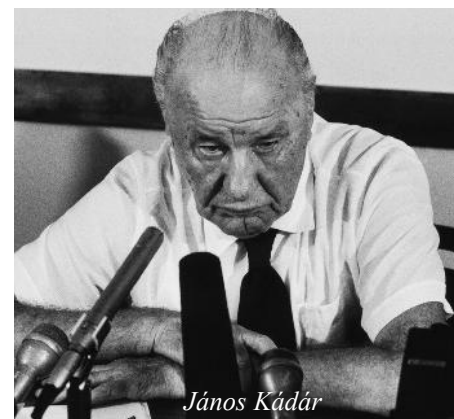
Minister of Agriculture when he redistributed land. Nagy reversed many of Rákosi's hard line policies, but was eventually forced out of power.

The mood of uncertainty brought about an uprising which for a while shook the world of communism and pitted Hungarian against Hungarian. It began with mass demonstrations on 23 October 1956, calling for the reinstatement of Nagy. Violence broke out, and Hungary was in revolution.

As chaos consumed Hungary, the Government collapsed and was replaced by a reformist Government lead by Imre Nagy. János Kádár took over party leadership. For a short time it appeared a success but on 1 November, Soviet

troops crossed into Hungary, using the "Brezhnev Doctrine" that justified Soviet intervention. Within 72 hours Budapest was under siege.

By November 4 it was all over; 20,000 people were arrested, 200,000 fled to the West and 2,000 were executed. Among them was hero, Imre Nagy, who was buried in an unmarked grave. János Kádár was installed as leader, after escaping to Russia and safety.

János Kádár

Under Kádár, Hungary changed for the better. Kádár began to relax the rigidities of Stalinist policy in what was to become known as "Goulash" communism and programme to liberate the social and economic structure based on compromise. He generated some capitalism and, in 1968, introduced a policy of New Economic Mechanism (NEM) – a move to the market economy. By the 1970's Hungary had a high standard of living compared to its Eastern counterparts with some Western items in stores, the Hungarian people having more freedom in speech and movement and a reduced fear of communism. Hungary was brought to the attention of the West for its prosperity.

However, the situation soon soured. The economy was in deep crisis in the mid 1980's; unemployment was rising, inflation was soaring and the country had the largest per capita debt in the European region.

Kádárism had failed to modernise Hungary economically but it rotted the communist party from within, preparing the ground, albeit unintentionally, for revolution. By the 1980's nobody – except for Kádár and his close "fossils" – still believed in communism. All that sustained the Government was the threat of Soviet intervention. Reform was on the way.

In 1986, the Soviet Union became controlled by the leadership of Mikhail Gorbachev who instigated a dramatic programme of political and economic reform. His process of PERESTROIKA (rebuilding) was to save the Soviet Union from economic bankruptcy. His slogan was GLASNOST (openness); Gorbachev encouraged Westernisation and relaxed controls. He also re-examined the

Mikhail Gorbachev

relationship between Eastern European states and Soviet Russia and in 1988 he stressed that the Soviet Union would no longer use its military muscle to support the communist regimes of Eastern Europe. All Soviet troops were evacuated from Hungary over the next three years. This signalled that the Brezhnev Doctrine was dead and this in turn spelled the end of communism in Eastern Europe, and eventually, the fall of Soviet Russia. The impending doom of 1989 was rapidly approaching.

With the news from Moscow, a substantial movement for economic and political reform began within the Hungarian Socialist Workers' Party. The "reform communists" led by Károly Grósz, Imre Pozsgay and Rezső Nyers, recognised the need for drastic action to save Hungary from communist chaos. In 1987, the reform communists entered into an alliance with the leading anti-communist group, the Hungarian Democratic Forum. In May 1988, Kádár was swept away in a tide of change to be replaced by Grósz, who proposed rapid reform towards free enterprise, as well as free elections. Instead, Grósz prevailed over the rapid dissolution of the Communist Party.

The beginning of 1989 saw Pozsgay announcing that the events of 1956 had been a "popular uprising" not the "counter revolution" that the regime had the people believe. The Communist Party again developed a bigger split between the moderate reformists and the radicals of Pozsgay and Nyers. On 8 May 1989, Nyers became a party president. Together they prepared to return Hungary to a democracy.

The radicals also agreed that Imre Nagy and colleagues were to be reburied with full honours and proclamations of innocence that justified their heroic actions during 1956. On 16 June 1989, Nagy was reburied, an empty coffin symbolic of all those who died in the revolution. It was attended by an estimated 250,000 Hungarians in an act which marked Hungarian acceptance of democracy.

In September, Hungary cut away the electrified, barbed wire fence, the symbol of the Iron Curtain, separating it from Austria. Thousands of people of other communist states flooded through. On 19 September the Hungarians agreed upon the schedule for change. Independent political parties were allowed to enter the first free parliamentary elections in 1990. The fall of Communism was unstoppable.

During October 1989, the Hungarian Socialist Workers' Party dissolved itself and declared its intention to contest the election as the Hungarian Socialist Party. On 23 October 1989, the thirty-third anniversary of the 1956 revolution, the nation once again became the Republic of Hungary. The months of turmoil were over, for on 25 March 1990, the first democratic elections since 1945, were held. Over 50 parties contested the election but eventually the Hungarian Democratic Forum in coalition with the Independent Smallholders Party and Christian Democratic People's Party formed a Government under Prime Minister József Antall.

Almost unnoticed by the outside world, Hungary had ceased to be a communist state. Communism ended after almost 40 years of total oppression, pain and torment by the strangle-hold imposed by the chains of communist autocratic regimes. The Hungarian people were free.

There are still many problems in Hungary; increasing debt, pollution, ethnic and social discrimination and the threat of communist rule rising again. However, Hungary is politically and economically stable and is welcoming its acceptance into the Western world, especially its ties with New Zealand.

I write this on the fortieth anniversary of the 1956 uprising, 23 October 1996. 1989 is being whispered and it will never be forgotten. Hungary on the shores of the Danube is a place to pause and seek perspective. In the words of the Roman philosopher, Marcus Aurelius:

"Time is a sort of river... and strong is its current; no sooner is a thing brought to sight than it is swept by and another takes its place..." (2)

That "thing" was communism.

(1) Selbourne, David: Death of the Dark Hero 1987-1990 (cover)

(2) "Hungary: Changing Homeland of a Tough, Romantic People" National geographic: April 1971, Vol.139 No. 4

[William J Flockton of King's High School, Dunedin, won the Secondary Schools National Essay Contest Celebrating Hungary, which was organised by the Consulate of the Republic of Hungary in 1996.] ■

"Egy Magyar Kórus Rapszódia" (azaz A Hungarian Choral Rhapsody)

Az év legnagyobb élménye 2013-ban a Kapiti Chamber Choir november 10-i hangversenye volt számomra.

Szentirmai Klára főkonzul asszony hűségesen értesít minket, magyar bevándorlókat a minket érő eseményekről, legyenek azok otthoniak, magyarországiak vagy itteniek, új-zélandiak. Így kaptam tudomást a fent említett hangversenyről is. A hirdetésben a hangverseny, mint „Egy Magyar Kórus Rapszódia” néven futott és híres magyar zeneszerzők műveit ígérte: Kodály, Bartók, Bárdos, Liszt. Ezt a koncertet semmiképpen sem akartam elmulasztani! Különösképpen azért nem, mert nagypapám, Bárdos neve is a listán szerepelt. De azért sem, mert amióta Magyarországot elhagytam, 22 évvel ezelőtt, soha még alkalmam arra, hogy magyar kórus műveket újra hallhassak nem adódott.

Nagy izgalommal indultam útnak Golden Bay-ből legidősebb lányom kíséretében Paraparaumuba. Jó időben érkezünk, s így alkalmam volt a műsort olvasgatni, amíg a hangverseny kezdetére vártunk. Izgatottságom csak fokozódott, amikor megláttam, hogy nemcsak nagypapám három legnépszerűbb művét (*Dana-dana, Tábortűznél, Tambúr*), de keresztapám *Üszkudárját* is és Deák-Bárdos Gyuri bácsi *Eli-jét* is hallani fogjuk! Micsoda nagyszerű darabokban lesz részünk, gondoltam én. Ezen felül, a felismerés, hogy majdnem minden számot én magam is énekeltem édesapám kórusával hajdanában-danában, arra késztetett, hogy hangosan énekelni kezdjek s csupán lányom jelenléte késztetett némi önfegyelmre: manapság olyan könnyű ezeket a fiatalokat zavarba hozni!

Néha amikor nagy izgalommal nézünk elébe valaminek, a valóság csalódást okozhat. De nem úgy Paraparaumuban November 10-én! A valóság felülmúlta minden várakozásomat és a Kapiti Chamber Choir Eric Sidoti karnagyúr irányítása alatt egy kiváló, magas színvonalú élményt nyújtott. A kórus gyönyörű tiszta harmóniakkal töltötte be St. Andrews templomát, Sidoti úr bemutatója a darabok előtt érdekes és újdonságokkal teli volt. A templom nemcsak egy zongorával, de egy orgonával is büszkélkedhetik és mind két hangszernek jó hasznát láthattuk. Fialat zongorista, Andrew Atkin ügyesen játszotta Bartók „Fantasy No. 2” Bartók *Négy darab zongorára* c. gyűjteményéből, majd a második félben Liszt *Un Sospiro* etűdjét adta elő mesterien. A koncert fő száma, Kodály *Missa Brevis*-e kívánta az orgonát, mint kísérő hangszert, és a kórus híven tükrözte a mennyei seregek énekét a mély regiszterek fölött a gyönyörű *Agnus Dei*-ben. Számomra mégis a legnagyobb benyomást Bárdos *Tábortűznél* című műve jelentette: a jól ismert dallam, a magyar szavak tiszta kiejtése, a kórus egységes hangzása, mint egy időgép visszavarázoltak engem Budapestre fiatalkorom éveibe és akaratlanul könnyek csordultak a szemembe az emlékektől, amelyeket a kórus hangzása felidézett bennem. Csodálatos ajándék volt, nagyon köszönöm Sidoti úrnak és a Kapiti Kórus tagjainak.

Ez a hangverseny az év lememlékezetesebb eseménye volt számomra és biztos vagyok benne, hogy a magyarok a közönségben ugyanúgy élvezték az összejövetelt és a magyar nyelvű társalgást a szünetben, mint a hangverseny minőségét is. Mindenkinék teljes szívvel kedves figyelmébe ajánlom a Kapiti Chamber Choir jövőbeli előadásait. Ez a kórus nehéz, igényes műveket, számukra idegen nyelven is minőségi szinten képesek voltak megtanulni és előadni. Kalapot emelek bátorságuk és magas színvonalú előadásuk előtt, hálás szívvel.

Marta Barham

Korábbi számainkból

Mi van otthon?

– Szentirmay Pál † (1998)

De jó lenne, ha e l m o n d h a t n á m mindazt, hogy mi van otthon –, azaz, hogy mit láttam augusztusban, amikor négy hetet Magyarországon, egy hetet pedig Erdélyben tölthettem. De egy ilyen szélesen hordó

kérdésre egy Magyar Szó méretű vezércikk keretében lehetetlen feleletet adni. Egyetlen megoldás az, hogy visszakérdezzek: „Mi érdekel téged?”

Az otthoni újságok – mint az itteniek – leginkább csak a szenzációról számolnak be: robbantások a budapesti utcán, maffia erőszak, gyilkosságok, a munkanélküliek és a nyugdíjasok nyomorúsága, politikai bukfencek, bürokrácia, korrupció, sikkasztók és a törvény kibúvóit kihasználó újgazdagok... Vagy a fekete piac, család csődök és nyilvános utcai, meg szellemi prostitúció?

Aki erről akar tudni, annak haza sem kell menni, mert ide is eljut a híre levélben, újságon és interneten keresztül. Sajnos ez mind része a mai magyar életnek, a baj csupán az, hogy aki nem vigyáz, a média ríktó, harsogó, saját érdekét szolgáló alakításában észre sem veszi, hogy ez nem csak magyar földön, de még azokban az országokban is megvan, ahol a demokrácia és a szabadság nem „tíz éven aluli”, mint otthon. Ezzel hát kár is foglalkozni, hiszen ezek nem egyedi otthoni hírek.

„... annál az országnál, amit mi az ötvenes években otthagytunk máris egy összehasonlíthatatlanul jobb és szebb ország épült fel...”

Amit viszont minden Új-Zélandban élő magyar akar tudni, hogy: „jobb-e, mint volt?”, arra csak azt mondhatom, hogy milliók elszegényedése és tehetetlensége ellenére, az általános panaszkodás (jogos és habituális) ellenére, annál az országnál, amit mi az ötvenes években otthagytunk máris egy összehasonlíthatatlanul jobb és szebb ország épült fel. Igaz, a változásnak és újjáépítésnek áldozatai nem azok, akik felelősek voltak a romlásért. És igaz az is, hogy talán egy

emberöltő kell ahhoz, hogy nyugat-európai állapotokat lássunk Magyarországon.

Annak amit állítok az a bizonyos, hogy népünk java májusban, az utolsó választásokon, ezt a folyamatot siettetni szándékozván, nem a régieket, de egy új nemzedéket állított az ország élére. Bárcsak ne kellene politikusoknak nevezni őket, akkor talán teljesebb lenne a bizalom bennük.

Fontosabb azonban az, hogy választási ígéreteik nem egyedül a magyar gazdasági élet felvirágoztatására épülnek, noha felületes gondolkodás ezt vélné legfontosabbnak. Az öt legjelentősebb elkötelezettségük nem csupán országot, de a nemzetet akarja megerősíteni, mert a családot, az oktatást és nevelést, a munkanélküliség megoldását, a határokon kívüli magyarság bevonását és az Európához kötő lehetőségeket veszi elsődleges programjába.

Arra is van remény, hogy ez a program valóra váljon, hiszen a fiatalokban több az energia, mint például bennünk ‘Ötvenhatosok’-ban. De, mert a fiatalok reánk is számítanak, s mert bármilyen messzire is estünk termőfánktól, szerintük is része vagyunk a magyar nemzetnek, azért nekünk is úgy kell gondolkodnunk és tennünk, hogy fontosabb az, hogy „mi lesz otthon”, mint az, hogy „mi van otthon”.

Érdekes. Itt élek az új-zélandi magyarok között már majd 42 éve, s meg nem tudnám válaszolni, hogy vajon csupán kíváncsiságból vagy segítőkész jó szándékból kérlek tőlem: „Na, mi van otthon?”

What's new in our homeland?

– P Szentirmay † (1998)

It would be nice, but obviously it is impossible to tell about all I saw during my five week visit to Hungary, including my trip to Transylvania. Newspapers – whether in Hungary or in New Zealand – cash in on newsworthy sensations: bomb blasts on the street of the capital, the hands of the mafia, murders, the unemployed and the pensioners being sacrificed, the bureaucracy, cheats and the newly-rich, good at acquiring estates in illegal ways. News also features the black market, bankruptcy and prostitution.

You do not have to visit Hungary to learn about these you can obtain the “news” through letters from home, newspapers, and the Internet. But these are not particular to Hungarian news, they happen and are publicised in every country, including those who practise democracy and freedom much longer than Hungary does.

What people really want to know is: is it better than before? I must state that in spite of the obvious, millions are worse off than before; and while there is the ever-present whining and complaining (both kinds: justified and habitual), I experienced a country far better and more beautiful, than what we left behind in the ‘50s. Yet, I see the price paid was not by those

who are to blame for ruining the country. It is also true, that unfortunately this generation won't see living standards comparable to that of Western-Europe.

The proof of improvement is that Hungarians put their trust in the younger generation in the May 1998 elections. They accepted a political programme that aims at more than just improvements of the economy. Their intention is to build a nation by setting priorities to attend to the needs of families, education and upbringing, unemployment and joining the European Union.

Hopefully all these become reality; if for no other reason, because there is more energy in the young. The future of Hungary is our concern, therefore the leading question should be: “What should happen in our homeland?”, not “What is happening in our homeland?”

I have been in New Zealand for almost 42 years, and interestingly I still can't work out whether it is mere curiosity or the wish to be part of it that dictates the question: “Well, what's new in our homeland?” ■

Tóth Árpád:

Lélektől lélekig

Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelíd
Távol csillag remegő sugarát.

Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanul,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.

Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom
Fáradt pillám koporsófedelét.

Tanultam én, hogy általszűrve a
Tudósok finom kristálműszerén,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ad hírt az égi fény.

Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem,
Mily ős bűt zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?

Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milliom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?

Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szivek!
A Szíriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Ó, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Ó, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggést sugarát,
S köztünk a roppant, jeges úr lakik!

**Korábbi
számainkból**

mint az, talán megmagyarázható és praktikus okokból, aki vércsoportját akarná megváltoztatni. Akarjunk hát azok lenni, akiknek születünk.

Ne számítson az se, hogy vannak magyarok, akik világpolgárok akarnak lenni, mások etnikai hová tartozásukat szégyellik és megtagadják, vagy a nemzet örökségének megbecsülését sovinizmusnak minősítik. Szerencsére legtöbbször idegenben is jó magyar maradt, s ha az a benyomásunk támadt, hogy „kevesen vagyunk”, ne bátortalanodjunk el, mert ami éltető, azt sikeresen megőriztük. A kenyér éltetője a kovász. Akarjunk az itteni magyarság kovászának maradni, még akkor is, ha hozzávetőleg csak kétezren vagyunk és ez mindössze 0.013 százaléka az összmagyarságnak.

Hogyan marad a magyar magyarnak?

Úgy, ahogy ezer éven keresztül őseink tették. Ha megfigyeljük, ami éltette őket, az a megpróbáltatások, de még az értelmetlennek látszó, kismemizzettségben tengetett évek során is volt, amit meg tudtak maguknak tartani. Örökség, amire büszkék lehettek, értékek, melyeket átmentettek, hagyományaik kincsei, melyet sokszor rejtieni kellett, de mint a Szent Korona, mindig becses helyet kapott lelkükben.

Úgy, hogy hitelt adunk annak, hogy szükségünk van egymásra. Őházánk képviselői azt üzenték, hogy a tízmillióan szüksége van a világban szétszóródott ötmillióra. Arra, hogy egy ággal terebélyesebb lehessen a magyarok életfája, hogy a kis Magyarországnak a világ minden táján legyen védnöke, képviselője és prókátora.

Úgy, ahogy otthonmaradt családunk tagjai, barátaink és feleink vállalják azt, amivel az ország újraépítése és versenyképessége jár, ha panaszszóval is, de vállalják az áldozatot. Nekünk még panaszkodnunk sem lehet, mert mi más ország követeléseinek hozzá meg áldozatainkat.

Az elmúlt 12 hónap alatt a *Magyar Szó* munkatársai és levelezői közelebb kerültek lapunk olvasóihoz. Erről tanúskodik a sok írott és szóbeli elismerés. Most, az új előfizetési év előtt a szerkesztő még egyszer köszöni lapunk munkásai önkéntes és meg nem fizetett áldozatát és kéri az olvasót, hogy továbbra is támogassa a *Magyar Szót*, hogy összekötő kapocs lehessen hazánk és az olvasó, valamint az olvasó és minden új-zélandi magyar között. ■

The Secret of the Millennium

– Paul Szentirmay † (2001)

Thanks be to God! – We too lived to see the Millennium! While we've had fewer opportunities to celebrate our nation's survival, the blossoming of our mother tongue and the richness of our folk heritage, the message of the Millennium reached us too when the Millennium flag was presented to us late last year. Maybe we would have participated in commemorating and celebrating more enthusiastically over the past year if we, as individuals and as a community, didn't feel quite so much like an emaciated, "thousand year-old" old man, who only has time for his own problems and occasionally for judging others' weaknesses and failures.

It's true – nothing came of the New Zealand Hungarians' passionately attempted Magyar Millennium Project, the small decorative Wellington-based garden with the kopjafa and Székely gate. Neither did other centres succeed in bringing their millennium plans to fruition. Maybe a Hungarian memorial will still happen someday, but it won't be in this millennium because it ends on Saint Stephen's Day, 20 August.

It would, however, be a pity if this prestigious

anniversary of ours passed without our paying heed to the very essence of it: unravelling the secret of a long life. What is the secret behind a nation's long survival? No doubt everyone has different ideas about this. The editor of the *Magyar Szó* defines it simply as: wanting to live. While these words express a particular concept, I deliberately use it in preference to "having the will to live", as the secret to the success lies behind the meaning of each part: "to want" and "to live".

Those who do not acknowledge their environment, or that everything mortal is part of the great universe, are always at a loss with the things happening around them. Those who do not understand the reality of the tree of life, its roots and its branches, in other words family, community and the nation, don't have a life – they are but a withering cell of society. Vitality important in wanting to live is the wanting. Wanting the continuity, the continuation, the fruits of it and the future.

But then these few figurative words should not blur the lessons of the Millennium year. Let's put into plain English what wanting to live means for us, the New Zealand Hungarian community.

First of all, it means we always remain conscious, that while fate cast us into a different land, we cannot deny our "national belonging". If we attempted to, then we'd experience something similar to those who want to change their blood type, quite possibly for explicable and practical reasons. So let's want to be what we were born to be. Let it not matter that there are Hungarians who want to be world citizens, others who are ashamed of their different ethnic "national belonging" and so deny it, and others who regard honouring national heritage as chauvinism.

Fortunately most of us have remained good Hungarians in our home away from home. And if it seems we are few in number, we shouldn't be discouraged – we have managed to preserve the essential elements. Just as the essential element of bread is leaven, let us want to remain the leaven of Hungarianness here, even if there are only 2000 or so of us, a mere 0.013% of all Hungarians.

How, then, do Hungarians stay Hungarian?

By doing as our ancestors did over a thousand years. They lived for the ordeals, and in spite of the seeming pointlessness at times and long periods of bare subsistence, they still preserved some things that were important to them – a legacy they could be proud of, values they preserved, treasures of their traditions which they often had to hide but which – like the Holy Crown – held a place of honour in their hearts.

By believing in the need for each other. Hungary's parliamentarians have stated publicly that their ten million need us, the five million spread throughout the world; that the Hungarian tree of life needs strength in its branches, so that small Hungary has patrons, representatives and advocates in every part of the world.

Just as the members of our family and our friends back in Hungary did, taking on all that goes with rebuilding the country, making it competitive. They may complain, but they take it on. We can't even complain, because our sacrifices serve to pay our dues for another country.

Over the past 12 months the *Magyar Szó* has grown closer to its readers. The many written and oral acknowledgments give testimony to this. With the impending renewal of annual subscriptions, the editor takes this opportunity to thank colleagues for their willing and selfless commitment and asks readers to continue their support of the *Magyar Szó*. Support it so that it can be a connecting link between Hungary and our readers and between our readers and every New Zealand Hungarian! ■

Millennium titka

– Szentirmay Pál † (2001)

Istennek hála, a millenniumi évet is megértük, s bár nekünk kevesebb alkalmunk volt, hogy népünkkel egybefonódva, önfeladten ünnepeljünk nemzetünk fennmaradását, népi örökségünk gazdagságát, anyanyelvünk virágzását, hozzánk is eljutott a millennium üzenete az új-zélandiaknak is szóló millenniumi zászló bemutatásával. Talán lelkesebben vettünk volna részt az elmúlt év során a megemlékezésben és az ünnepségekben, ha mi – egyének és közösségek – nem éreznénk magunkat úgy, mint egy magába roskadt „ezeréves” agastyán, akinek nincs ideje másra, mint önmaga bajaira, vagy legfeljebb mások elégtelenségének és sikertelenségének bírálására.

Igaz, az új-zélandi magyarság annyira szorgalmazott Magyar Millenniumi Projektjéből, a díszes wellingtoni kertescskéből, kopjafával és székely kapuval egyetemben se lett semmi, mint ahogy más új-zélandi magyar központok se tudták megvalósítani millenniumi terveiket. Lehet, hogy valamikor mégis megvalósul majd valahol egy magyar emlékmű, de az már csak az új millenniumban lehet, mert a jelenlegi Szent István napján, augusztus 20-án befejeződik.

Kár lenne azonban, ha úgy múlna el ez a kiváltságos évfordulónk, hogy oda ne figyelnénk a lényegre. A lényeg pedig nem más, mint a hosszú élet titkának megfejtése. Mi a titka egy nép, egy nemzet hosszú történelmi életének?

Mindenki másként fogalmazná ezt meg. A *Magyar Szó* szerkesztője két szóban így fejezi ki: élni akarás. Bár a két szó egy fogalmat fejez ki, nyelvünk nem úgy írja, hogy „élniakarás”, hanem két szóban, mert mindkettő fontos a titok megfejtésében: „élni” és „akarni”.

Aki nem vesz tudomást környezetéről és arról, hogy minden halandó a nagy univerzum része, az mindig értetlenül néz a körülötte történő dolgokra. Aki nem érti az életfájának valóságát, hogy annak gyökerei és ágai vannak, név szerint a család, a közösség és a nemzet, annak nincs élete, az csak a társadalom egy elhalt sejtje. Ami döntő fontosságú az élni akarásban, az ennek a kifejezésnek második szava, nem más, mint az, hogy élni is akarni kell. Akarni kell a folyamatosságot, a folytatást, az eredményt és a jövőt.

De ezen rövid paragrafus képletes szavai ne homályosítsák el a millenniumi év tanúságát. Mondjuk meg magyarul, hogy mit jelent az élni akarás a mi új-zélandi magyar közösségünk számára.

Elsősorban azt, hogy mindig tudatában kell maradnunk annak, hogy bár sorsunk más országba röpített bennünket, nem tagadhatjuk meg nemzeti hovatartozásunkat. Ha megpróbálnánk, úgy járnánk,

Korábbi számainkból

Levél Magyarországról

Horváth Z. Kálmán † (1998)

Kedves Barátaink!

Our friend, Kálmán Z. Horváth, looks at "the shadows of the end of the Millennium", as he describes it. First is the list of inventions and discoveries, which have changed our world for the better, especially over the last hundred years.

Then, overshadowing these, come the signs of a world leading itself to self-destruction. Perhaps the only real bastion of hope, Kálmán believes, is a country protected by its shores, our very own New Zealand. It's not too late – if we take the right precautions!

Komoly és komor témáról szeretnék írni. „Az ezredvég árnyai” – ezt a címet adhatnám levelemnek, s hogy miért? – haladjunk sorjában.

A múlt század vége Európában és Amerikában egyetlen hatalmas örömnép volt, az emberek nagy reményekkel, bizakodó várakozással és ennek megfelelően örömjongással léptek századunkba. Hát hogyan! Csupa nagyszerű újdonság ígért egy szebb jövőt: az első villanymotorok, robbanó motorok, autók, gázvilágítás, sőt villanylámpa, telefon, mozgóképek, fonográf, a vasbeton, fájdalommentes műtétek, a bacilusok és az oltások felfedezése, de még folytathatnánk a sort.

Joggal ujjongott az elmúlt századvég embere: milyen csodálatos, minden álmot megvalósító századba léphet be, s e reményében nem is csalatkozott, hiszen a technika fejlődése minden várakozást felülmúlt. A teljesség igénye nélkül hadd szerepeljen itt egy felsorolás: mi valamennyien büszkének lehetünk ezekre az eredményekre.

Motoros repülés, hanglemez, rádió, a relativitás elmélete, a magnetofon, a védőoltások sokasága, az antibiotikumok, a televízió, a radar, a rakéte technika, a

műholdak, az űrrepülés, a holdra-szállás, az atomtechnika, a szervátültetés, a géntechnika, a lézer, a CD lemezek, a számítógép, mely egész világunkat megváltoztatja, az Internet, a klónozás és még mennyi minden! Valóban csodálatos volt ez a század, mely mögöttünk van, csodálatos, ha csak az emberi ÉRTELEM eredményeit tekintjük.

Ezek után most büszkének kellene lennünk és ujjongó lélekkel várakozva tekinteni az eljövendők elé.

Ezzel szemben, ha most nézünk körül, e századunk végén – ami ráadásul ezredvég is egyúttal – a mámoros örömmel, az ujjongásnak nyomát sem látjuk, helyette rossz előérzetek, borongós jövőképek, homályos félelmek terpeszkednek lelkeinken.

Mért van ez? Hogy van ez?

Ennek a kiegyensúlyozatlan közérzetnek mindenekelőtt az az oka, hogy gyermekkorához képest minden ember furcsa, de alapvető változásokat észlel maga körül, a saját életében és életkörülményeiben:

Elveszett az idő, ma senkinek nincs elegendő ideje, sem a fiatalnak, sem az idősnek, senkinek.

Az emberi kapcsolatok ijesztően lecsökkentek: legtöbb ember reggel beszáll az autójába, a hivatal garázsából felmegy dolgozni, aztán este ugyanígy haza, leül a TV elé, még a házában lakókat vagy szomszédokat is alig ismeri.

A női egyenjogúság teljesen más helyzetet teremtett a nagyapák társadalmához képest, s rengeteg régen ismeretlen problémát idézett elő;

Megváltozott a család élete, megfogytak, ugyanakkor középpontba kerültek a gyerekek, de harmadára csökkent az olvasás, a beszélgetés jóformán eltűnt, viszont naponta több órát tesz ki a TV nézés.

Érzékelhető, hogy a technika terjedése nyomán a társadalom teljesítményének egyre nagyobb hányadát kénytelen fordítani a karbantartásra, a javításra, a fenntartásra.

A munkanélküliség félelmes árnya naponta bizonyítja egy új gazdasági korszak beköszöntét, amikor a termelés növelésének áthághatatlan korlátot szab a vásárlóképesség sokkal lassabb növekedése.

Az elhagyott században eddig csak az ÉRTELEM csúcsairól beszéltünk, de sajnos ez a század arculatának csak az egyik fele. A másik fele háborzongatóan szörnyű!

Két világháború, 10 millió halott – 20 millió halott; ehhez jön 20 millió, akit Sztálin, 10 millió, akit Hitler irtott ki, a kommunista Szovjetunióban 10 millió ember halt éhen, Kínában a „kulturális forradalom” alatt 27 millió; kegyetlen polgárháborúk az egész században és mindenfelé, csak a II. Világháború óta 450 „helyi” háború, 1 millió halott – 2 millió – 5 millió számolni se lehet már: szörnyű törzsi háborúk, vallási

fanatikusok, népiirtás itt, népiirtás ott, gerillaháborúk a dzsungelben és a nagyvárosokban és robbannak a terroristák bombái és gyilkolnak az automata fegyverek... Az emberi értelem csodája volt ez a század, de csak az értelemé: az „ember” nem tudott felnőni ehhez a nagy csodához, míg végül azt tapasztaljuk, hogy az értelem is egyre inkább a Gonosz szolgálatába kezd állni!

Az emberek reménykedve böngészik a híreket és a statisztikai adatokat, s mit találnak? Hosszú idő óta minden évben nő a bűncselekmények száma, a fiatalkorú elkövetők száma, az emberrablások száma, a különös kegyetlenség megjelenése már mindennapos, nő a bankrablások, a betörések, az autótólások, a zsarolások, a sikkasztások száma és nő a kábítószer-fogyasztás és nő a korrupció.

A Római Klub jövőkutató tudósai kimutatták, hogy az emberiség az alapvető problémái közül egyedül a környezetrombolást fogja tudni megakadályozni, de pl. sem a nyersanyagok kimerülésének, az energiahordozók kimerülésének, sem a világegyetemének, sem a túlszaporodásnak problémáit nem lesz képes megoldani. Vegyünk csak egy példát: Indiában a kormánynak évente 27 millió új munkalehetőséget kellene teremtenie. Hát elképzelhető ez egyáltalán?

Az ember elszomorodik, ha azt látja, hogy miként fordul visszajára az „emberi jogok” nagyszerű vívmánya, sírásójává válik társadalmunknak, amikor a bűnt védi a jóval szemben!

A közelmúltban mindenki érezkelhette, hogy az a roppant „épület”, melyet a pénz, a kölcsönhálózat von az emberiség egészének munkatevékenysége fölé, az milyen ingatag, milyen sérülékeny: mi lesz, ha egy tragikus pillanatban összeomlik az egész? Mi lesz akkor? – senki nem tudja.

És ha belegondolunk abba, hogy az Egyesült Államok, Kanada, Németország, Anglia, Olaszország, Franciaország, Közép-Európa és Oroszország lakossága együttesen kevesebb, mint a kínaiak száma! Nos, ki meri mondani azt, hogy ismeri a jövőt és különösen, hogy azt rózsásnak látja?

Az ezredvég közeledtével megszorodtak a jövőkutatók közleményei, de meg kell mondanom, hogy valamennyien még az előzőekben felsoroltaknál is gonoszabb és sötétebb jövőképpel rémisztenek.

Nincs olyan összejövétel a barátokkal, itt, Magyarországon, hogy ez az egyre nehezebben tűrhető romlás szoba ne kerülne. Ma már szerencsésnek mondhat valaki egy évet, melyben nem érte őt, vagy családját valami erőszakos bűncselekmény. Hazánkban most évente 500 ezer fölötti a nyilvánosságra került bűnesetek száma, ami azt jelenti, hogy percenként egy!

A legnagyobb baj az, hogy nincs kivétel: az egész világon ugyanezek a problémák tornyosulnak. A „Nyugat alkonya”, ez a gondolat kísért egyre. Rövid időn belül oda jutunk, hogy 100 emberből 60 dolgozik, kénytelen felfogadni és tartani a védelmére 30 másikat, 10 pedig a dolgozók kirablásából és megzsarolásából akar megélni.

„Ijesztő képek réme jár felém” – hogy Vörösmartyt idézzem, de mért rémsztgetlek ezekkel Benneteket?

Nem ok nélkül teszem. Hittel hiszem ugyanis, hogy Új-Zéland azon kevés helyek közé tartozik, ahol még gátat lehetne vetni a romlásnak. A történelem is azt a tapasztalatot mutatja, hogy a birodalmak, vagy civilizációk összeomlásakor épségben meg tudott maradni egy-egy, a fő vonulatokból félreeső hely, például a római birodalom pusztulásakor keleten Bizánc és nyugaton Írország. Különösen egy sziget alkalmas arra, hogy ki tudja magát vonni a pusztulásból. Amikor Nagy Károly idején végre rendeződni kezdtek Európában az állapotok, az ő udvarába is Írországból hívtak tudósokat, papokat, titkárokat, írnokokat.

Új-Zéland ugyanilyen helyzetbe kerülhetne. Csak a bevándorlókat abszolút szigorú ellenőrzés és korlátozás alá kellene vonni, az országon belül a személyi és anyagi nyilvántartást szorosan megvalósítani, szigorúság kell a büntetésben, és vissza kell hozni az ókorban, sőt az újkorban is bevált büntetésfajtát: a száműzetést.

Mi itthon mindezzel már elkéstünk. A legkülönbözőbb maffiák települtek le titokban, mindenfelé működnek szervezeteik, kiépült az orgazda hálózat, s a bűnözők és büntetések száma még a mostani ügyes, fiatal kormány elszántsága ellenére is folyamatosan növekszik. De hogyan is lehetne komoly eredményt remélni, amikor naponta 40-50 embert fognak el határainkon, akik illegálisan akarnak átszökni, és még mennyi lehet az, akit nem tudnak elfogni! Egy ilyen „átjáróházban” nagyon nehéz rendet teremteni, egy sziget azonban a mai technikai eszközökkel zárható és védhető.

Lehet, Barátaim, hogy túl messzire akarunk belelátni a jövő gomolygó ködvéraiba, lehet, hogy bár az előjelek sokasága vesz körül bennünket, a nagy romlás időben még messzebbre van, de akkor is kétségtelen, hogy most kell, most lehet még tenni valamit ellene! Bocsánat, ha tévedek, de úgy gondolom innen a távolból, hogy ott talán még nem késett el a védekezés.

Az új évezred tehát gyors cselekvést és nagyfokú aktivitást kíván, mely azt az ígéretet és reményt hordozza Új-Zéland számára, hogy megmarad a világ túlsó végén egy szigetpár, ahol az általános romlás közepette a tudomány és civilizáció fénye érintetlenül világíthat: a biztonság – és reménykedjünk – a boldogság szigete. ■

The 10th anniversary of the Magyar Millennium Park was commemorated in conjunction with the 57th anniversary of the Hungarian Revolution held on 27 October 2013. Fellow Hungarians came from far and wide across New Zealand to celebrate their Hungarian memorial situated at the halfway point of the country in Molesworth St, Wellington, two blocks up from Parliament.

Commemorations started with about 40 people attending a mass poignantly celebrated by Archbishop John Dew at the Sacred Heart Chapel.

Special guest Hon Chris Finlayson was not able to attend the mass but flew in from Nelson to join over a hundred people at the Magyar Millennium Park where the raising of the Hungarian flag heralded anthems and speeches interspersed with beautiful folksongs sung by Edit Dollinger-Váry, the laying of commemorative engraved pavers, unveiling a new paver locator map and laying wreaths at the foot of the Freedom Kopjafa.

Celebrations continued at the nearby Connolly Hall with more speeches, a presentation by Zsófia Oláh about Conductive Education in New Zealand – the beneficiary of the raffles and silent auction, unveiling of the new website and a delicious lunch prepared by local Hungarians Gábor Böröcz, Dani Váry and Edit Dollinger-Váry. The highlight of the afternoon was the radiant Csárdás Dance Group from Auckland – their two performances had the 80-odd onlookers captivated by their skill and vivacious dedication to the art.

Organisers of the event, the Magyar Millennium Park Trust, were justly pleased with what was deemed by all to be a befitting and enjoyable occasion.

Magyar Millennium Park új honlapja

A Magyar Millennium Park tizedik évfordulója alkalmából új honlapot hozott létre a Magyar Millennium Park Tröszt. Christchurchi honfitárs Egyed Vendel tervezte, és bár még fejlesztés alatt van, már rá lehet keresni az egyéni emléktárgyakra:

www.magyar-millenniumpark.org.nz.

Magyar Millennium Park's new website

The Magyar Millennium Park Trust unveiled a new website for the Magyar Millennium Park on the occasion of the Park's tenth anniversary. Christchurch based Hungarian Vendel Egyed designed the website: www.magyar-millenniumpark.org.nz. While it is still in the process of being developed, donors are already able to search on their engraved pavers.

Korábbi számainkból

Széthúzásban az erő...

Pap Szilárd † és Aranka † (2002)

Az 1976-os Erdélyi Kalendáriumban megjelent hasonló című cikket kissé átdolgozta Pap Szilárd. A Ludas Matyit idézzük, azzal, hogy nincsenek régi történetek, csak öreg emberek – egy újszülöttnak minden történet új. Ezt a korábban már előadott történetet most kis módosítással felújítottuk. Egyrészt üzenetét egyesületi életünkben ma is időszerűnek tartjuk. Másrészt emléket szeretnénk állítani az eredeti szerzőnek, a Sydneyben elhunyt Bodolay Zoltán tanár úrnak, Isten veled, tanár úr, nyugodj békében!

Az új-zélandi mind egyenlő, de néhány közülük egyenlőbb akar lenni, mint a többi. – „A magyar mind különböző, de mindegyik különbözőbb akar lenni, mint a többi.” (Idézet egy jeles új-zélandi bölcs kiskönyvéből).

Történetünk nagyon régen kezdődött. Az Etlközi Magyar Haza Egyesület ülése a szokásos viharos hangulatban folyt le, a Hadúr 895. évének egyik őszi délutánján. Töhötöm vezér az ideiglenes ügyvezető, keserűen fejezte be beszámolóját:

– Látjátok feleim szümtükkel, mik vogymuk, isa Délkelet-Európa legrégibb, legműveltebb népe vagyunk. Jobb lovaink, gyorsabb nyilaink és szebb asszonyaink vannak, mint a többi népek.

– Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalóak – szólt közbe az öreg Álmos, aki a közügyektől visszavonulván, most emlékiratain dolgozott.

– Éljen, éljen – éljen Álmos – éljenek az asszonyok – hangzott mindenfelől – attól függően, hogy ki mire figyelt.

– Íme hiveim, mégis kétezer húsz éve sátorban lakunk, folytatta Töhötöm – csak azért, mert nem tudunk megegyezni abban, hogy építsünk-e Magyar Hazát – és hová?

– Magyarokkal nem lehet! – jegyezte meg az ifjú Árpád, a fővezér.

– A kabarokkal sem lehet, és az avarokkal talán lehet? És az alánokkal?

– Uraim, uraim, ne sértegezzük a kisebbségeket. Inkább tanuljunk a többi népektől. Ott vannak Szamarkand boldog

polgárai – micsoda házakban laknak! Itt vannak a kitűnően szervezett besenyők, az egységes longobárdok, sőt a morvák is, akiket tavaly győztünk le... Sőt, az ukránoknak, akik csak nemrég jöttek erre a tájra, már van egy szép városuk, Kiev.

– No, azt majd egyszer közelebről szemre vesszük – jegyezte meg Árpád, akinek esze ágában volt a közügyektől visszavonulni.

Töhötöm leült, de helyeslés helyett tiltakozás fogadta szavait.

– Hogyisne, hogy Töhötöm parancsoljon a Magyar Hazában – a mi pénzünkől – Eb ura fakó – az öregapámnak jó volt a sátor, hát nekem is jó lesz – a haza nem is magyarnak való intézmény. És a többi.

Valahogy így történhetett. Az efféle tanácskozások viharaiban sokkal több örökéletű bölcs mondás született, mint határozat. És ma, tizenegy évszázad múltán, ugyanúgy pártoskodunk és alkotjuk a bölcs mondásokat. Azért valahogy mégis átvégődünk párezer zivataros esztendőn. Széthúзва, veszekedve, keseregve, népünk gyászos letűntét jósolgatva; más, példásan szervezett, egységes népekre hivatkozva Szamarkand városára (kár, hogy azt később Dzsingisz kán elsöpörte), a jól megszervezett besenyőkre, az egységes longobárdokra, meg a többi szorgos, jóra való, régen letűnt nációra. Diákkorunkban az érettségi vizsga egyik tétele az a kérdés volt: „Mi tartotta össze a görögöket?”

Amint tudjuk, a régi görögök találták fel a demokráciát (elvégre mindenki követhet el hibát), aminek következtében rengeteg apró kis városállamra szakadtak és folyton hadakoztak egymással. Ahogy Katafántos, a nagy görög bölcs mondotta: „Csak a görögökkel ne...”

A görögöket három tényező tartotta össze. Az első: a közös nyelv – nyilván, mert azt más, mint görög nem tudta megtanulni. A második: az olimpiai játékok (amelyeken sem az arabok, sem az izraeliták nem vehettek részt). A harmadik: a közös történelem és kultúra öröksége.

A magyarok a honfoglalás előtti időben sokfajú és legalább kétnyelvű nép voltak. A nyelv tehát bajosan tartotta össze őket.

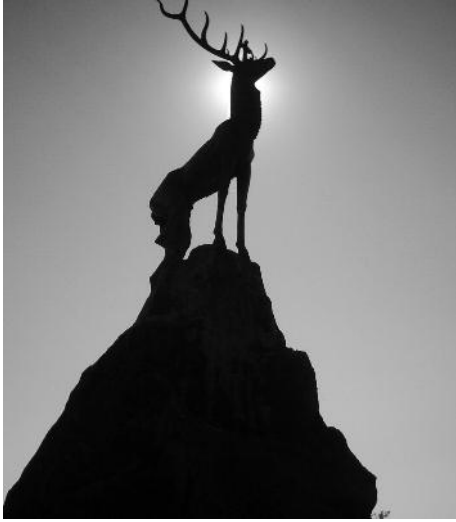
Olimpiai játékaik ugyan nem voltak, de azért kedvelték a látványos sportokat. Ezt bizonyítja az eredetükről szóló *Csodaszarvas* rege is, amely szemléletesen írja le a lebediai szabadtéri játékokat. Elmondja, hogyan gyönyörködtek Hunor, Magor és vitézeik a Dul király két lánya és a helyi felsőbb tündérleányiskola növendékeinek évszázó táncbemutatóján, amint a hölgyek az éppen e célra rendelt holdfénybe öltözve lejtették vizsgatáncukat. A leánykák persze nem is sejtették, hogy közben százket lelkes magyar futballdrucker leste őket sír csendben. A műsor végén a nézőközönség minden egyes tagja egy-egy leányzót vitt el magának emlékül, szerencsére pont százket hölgy volt és százket lovag; ami egyrészt azt bizonyítja, hogy az ősmagyarok már akkor is erkölcsös egyenlőségben éltek, másrészt pedig azt, hogy a számtan már akkor is kedvenc tudományaik közé tartozott, míg a vadászat csak második helyet foglalta el kedvteléseik között (az egész dolog tudniillik egy szarvas-vadászattal kezdődött, de a végén mindenki elfelejtkezett a szegény szarvasról...) Így keletkezett a hun és magyar nemzet.

A fentiekből egyébként nyilvánvaló az eredete a táncal egybekötött kulturális összejöveteleknek is, (fiataljaink diszkónak is becézik), amik manapság a magyar emigráció

legnépszerűbb, sőt helyenként kizárólagos szórakozási alkalmát és igényét jelentik.

Az előbb leírt nemzeti alapítási tevékenységben egyébként az a legfigyelemreméltóbb, hogy tudásunk szerint ez volt a magyar történelem első és utolsó akciója, amit a magyarok vita és különvélemény nélkül, tökéletes egyetértésben hajtottak végre. Ez bizonyítja, hogy nálunk is volt a sportnak nemzetösszetartó ereje, mint a görögöknél.

A harmadik összetartó erő, a közös történelmi és kulturális örökség viszont a haza kifejlődését és gazdagodását volt hivatva biztosítani.

Történelmünkben nagyjából kétfajta korszak váltakozott. Amikor jól ment a sorsunk, veszekedtünk és széthúztunk. Amikor pedig verni kezdett a sors, egymásra találtunk és kibékültünk. „Nekünk Mohács kell” – mondta Ady, – „mert a mi utálatos, szerelmes nációnk szebben tudott meghalni, mint élni a hazáért”. Kultúránk ősi kincseivel meg úgy vagyunk, mint a zsugori öregasszonyok ékszerikkel: gondosan elrejtik őket, maguk nem hordják, másnak nem mutatják, még beszélni sem szeretnek róluk. Ezért nem járunk irodalmi, történelmi előadásokra („az én magyarságom különb, mint az övé, minek hallgassam”) és ezért írunk, beszélünk olyan ritkán a magyar értékekről („jó bornak nem kell cégér”). Persze, vannak kivételek is. Bizonyára hallottunk egy népművészeti tájéktápiakról, amit a szomszéd nagy faluban rendeztek meg. Volt ott matyó, székely, kalocsai, buzsaí, kalotaszegi. Volt rövid, hosszú, egyenes, görbe, sima és művészi faragott szárú tájéktápi. Volt ott öblös, kupakos, makra, csibuk, de ne is folytassam. Nem vagyok tájéktápi-szakértő. Hihetetlen, hogy a helyi titkos tájéktápi-gyűjtők mi mindent fel nem halmoztak otthonukban. És – mintegy varázsszóra – mindez elő is került. Valahogy mindenki úgy érezhette, hogy nem lehet többé véka alatt tartani a kincseket, ha a tájéktápi összmagyar ügyéről van szó. Óriási siker volt, minden várakozást messze felülmúlt. Őszintén szólva, álmodni sem mertünk volna arról, hogy ilyen gazdagok vagyunk tájéktápiában.

Csak az a kár, hogy a kiállításra való előkészület előtt, alatt és után, olyan sok erőt

és tehetséget pazaroltunk annak a tisztázására, hogy ki érdemel koszorút az ötletért és a kivitelezésért. Bizony, összeveszttek a hosszúfejűek és kerekfejűek, kövérek és soványak, falusiak és városiak; fiatalok és öreg magyarok.

Azért ne búsuljunk. Bizalmas forrásból hallottuk, hogy a kotyogós kulacsok helyi gyűjtőinek a szakosztálya már titkon szervezkedik és igen fogadkoznak, hogy majd ők megmutatják...

Népi örökségünk „kincsei” közé tartozik közmondásos széthúzásunk, a híres „magyar átok” is. Eredetét vizsgálva azt találjuk, hogy az bizony európai és ázsiai őseink közös hagyatéka, mintegy apai és anyai jussunk. Ázsiai, jobbadán türk őseink ahhoz a hatalmas fajhoz tartoztak, amely meglepő gyorsasággal tudott két földrészre kiterjedő világbirodalmakat teremteni – és azokat belső civódásaival még meglepőbb gyorsasággal széthomlasztani. Ezeknek az önmagukat romboló, szalmaláng nomádoknak az emléke kísért történelmünk meddő vitáiban és eredménytelenül fellobbanó felbuzdulásaiban. Azért északi, békés, halszagú őseink is hagytak ránk egy kérdéses örökséget. Ők pásztorok voltak – és nyilván azért van ma is az, hogy a magyar csak pásztor akar lenni, nyáj soha. Ezért kellene például egyesületeinket úgy megszervezni, hogy csak elnökök legyenek és egyéb csúcsszervezeti vezetők; tagság ne. Úgy nem lenne gond a választásokkal sem.

Van azért a magyar széthúzásnak egy érdekes mellékhatása. A világon semmi más nációval sem tudunk úgy összekülönbözni, mint kedves magyar testvéreinkkel. Mégis csak egymás társaságát keressük állandóan. Így felállíthatjuk a következő lélektani szabályt: „Akik semmiben sem egyeznek meg és mégis egymás társaságát keresik, azok vagy magyarok, vagy házások, vagy mind a kettő”. Tehát széthúzásunk tulajdonképpen összetart bennünket.

Vagy négyezer éve ver bennünket ez a magyar átok. Közben túléltük nemcsak ezernyi külső ellenség dülását – legyen az besenyő, tatár, török, osztrák, orosz – hanem önmagunk sokkal pusztítóbb rombolását is. Tehát nagyon szívós, életerős népek tartjuk magunkat, mert még mindig élünk. És civódunk tovább s azt hisszük, hogy a széthúzásunk összetart még párezer évig.

Hacsak addig valaki nem talál ki valami csálhatatlan orvosságot a „magyar átok” ellen. Ez bizony kár lenne, mert akkor ugyan mi fog összehozni bennünket és ki fog járni a magyar egyesületekbe, ahol még civódnunk sem lehet? Majd ha egyszer a görög diákoknak kell magyarból érettségizniük (miért ne, elvégre mi is nyerhetünk egyszer háborút!), az egyik tétel bizonyára az lesz – „Mi tartotta össze a magyarokat?”

Ez lesz a legkönnyebb tétel. A válasz csak ennyi: – „Az, hogy örökké széthúztak.” ■

[elhangozott az aucklandi Planet FM Rádió 2002. február 1- magyar nyelvű adásában]

Mi mindig is Európa része voltunk

Pap Szilárd † és Aranka † (1999)

“We were always part of Europe” is the theme debated in this piece heard on Auckland’s Access Radio in the Hungarian broadcast of 4 June 1999. A. & Sz. Pap relate some interesting statistics about casualties of martyrdom in other parts of Europe over the last five centuries relative to Hungary’s statistics.

„Európa felé tart Magyarország.” Sokan hangoztatják ezt manapság. Nekem ez a kifejezés nem tetszik, hiszen mi mindig is Európa része voltunk. De ugyan miféle tagállamai vannak ennek a büszke Európának? Kik azok, akik nem nagyon sietnek minket befogadni. Nézzük az egyik élenjáró európai középhatalmat: Franciaországot. Európában elsőnek és egyedülként 1568-ban a magyarok tordai országgyűlése hozta meg a vallásbékét és az egyházak egyenrangúságát. Ettől kezdve a mucsai Magyarországon a szabad vallásválasztás és gyakorlás alapvető emberi jog lett. Ám mit ír az európai krónika? Négy évvel a tordai vallásbékét követően, 1572. augusztus 24-re virradóan – ama bizonyos Szent Bertalan éjszakáján 100.000 protestáns francia leölését indította meg a katolikus királynő. Még 1685-ben is olyan üldöztetésnek tette ki a Napkirály a francia protestánsokat, hogy milliószámra voltak kénytelenek elhagyni hazájukat.

1848-ban a párizsi forradalom leverése után Cavaignac generális több mint 10.000 honfitársát végeztette ki. Nálunk az 1848-as forradalom miatt megtorlasként kivégzett mártírok száma 100 alatt maradt, ezek is egy idegen hatalom rovására írhatók.

Aztán eljött 1871, amikor a párizsiak két hónapon át élvezhették a kommun proletárdiktatúráját. Ez után a két hónap után 17.000 embert lőttek agyon, 50.000-et tartóztattak le. Ezzel szemben hazánkban az 1919-es kommun 133 napos rémuralmát követően, mindössze 50 bírói halálos ítélet született és csupán 400 kommunista főkolompos kapott komolyabb börtönbüntetést.

Ezek a számok azért elgondolkoztathatnák az Európa felé masírozó, jogállamiságra áhítozó magyarságot. Barátaim, felemelő érzés magyarnak lenni. És amint a fenti adatok is mutatják, előbb-utóbb majd csatlakozik hozzánk az örökké késésben élő Nyugat is. Igaz, ilyenkor azt mondja lányos zavarában, hogy mi csatlakoztunk öhozzá.

Hadd mondja, túléljük...

[elhangozott az Aucklandi Access Rádió 1999. június 4-i magyar adásában]

Korábbi számainkból

The Tom Paulay Story

(Interview, 1995)

Tom Paulay, age 72, came to New Zealand 44 years ago. He reluctantly agreed to be interviewed by the editor, Pál Szentirmay. Major stages of his life – as a professional soldier, a structural engineer, a university teacher and researcher, and a retired professor are sketched below.

What are your personal and more profound recollections of the times in Hungary some 50 years ago?

1944 was a depressing year for all Hungarians. Like most of my contemporaries at the age of just over 21, in terms of the knowledge of the world outside our boundaries, I was illiterate. As a young lieutenant my whole attention was focused on leading some 270 equally uninformed men, who made up our squadron, out of recurring encirclements by the red army in and around the Prypet Marches of the then Poland. The foreboding of the imminent catastrophe of Hungary, herself entrapped, was relegated to one's subconscious because all mental efforts were centred on issues relevant to an honourable survival. The conflicts between the duties of an officer of the army at war, bound by his oath and weighed down by his responsibilities for so many lives, and the knowledge that our war efforts were for a cause that was doomed, haunted me. After 50 years my memories are still filled with bitterness, as I grieve for my numerous friends and the men of my unit, who were sacrificed in those swamps, or during the defence of the city of Warsaw, or near the shores of Lake Balaton in Hungary, for a meaningless and lost cause. It also saddens me that in the following 40 years, the political system did not allow my fellow countrymen to devote just one day of the year to the memory of the tens of thousands of Hungarian soldiers who are resting in graves, many of them nameless, in Russia, Poland and Hungary.

How did you change over to engineering after some 12 years of army education, training and war service?

The enormous respect for my father, who

served 50 months in the field during the First World War, made me to decide at the mature age of 5 that I must follow him as a professional soldier. Thus I became a cadet for 8 years in one of the schools maintained by the Ministry of Defence. Friendships forged there under strict military discipline last still to these days. On rare occasions when I am fortunate enough to visit Hungary, I join my surviving classmates who meet every third Friday of the months in the "Makk Hetes" restaurant in Budapest. One quarter of the class was killed in action between 1944 and 45. My military education was complete when I graduated from the Royal Hungarian Military Academy in 1943. In another two years, with the „liberation” of Hungary, my maturely chosen career was fortunately at an end.

After my return to Hungary from Austria in 1945, to where I was evacuated from a military hospital in the process of recuperating after my third wounding in the trenches, I found myself submerged in serious self-examination with respect to the directions that my life might take. This resulted in my enrolment as a student of civil engineering at the Budapest Technical University in 1946. The next two years were marked by some hardship as a result of hunger, cold and the witnessing of the onset of oppression by the Communist Party, then under the protection of the red army. Because hardship can bring out also the best of human qualities – and that was a time for sharing hardship – lifetime friendships were born in those days. That was the case when my fate became intertwined with that of Steven Szirányi, now a much respected citizen of Lower Hutt, and an occasional contributor to the *Magyar Szó*.

My introduction to engineering started thus on the shores of the Danube, grey rather than blue, where the university was located. In the winter the snow fell into the lecture rooms through the roof, shattered by mortar shells. Professors held the chalk in gloves when, with undiminished dedication, writing equations for us on the blackboard. Open spaces between university buildings held men of my age, Germans, Russians and fellow Hungarians, in shallow graves. These reminded us of the siege of Budapest that lasted 52 days.

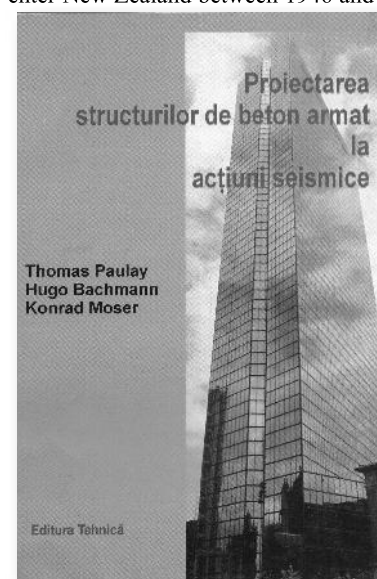
What happened between Budapest in 1946 and your arrival in New Zealand in 1951?

A lot – by 1948, halfway through my studies, we became very aware of the grip of Mátyás Rákosi, secretary general of the Communist Party. This was particularly so for those students who, like me and Steven, were residents of a Catholic student hostel. A few weeks before the arrest of Cardinal Mindszenty, in spite of the absence of any intentions to do so, we were forced to escape through the Iron Curtain, then in the making. My friend Steven was already a “guest” of Andrassy út 60, the infamous headquarters of the State Security Department (AVO).

About five years ago I had the opportunity to tell the tale of our miraculous escape for the first time in public. Any earlier and open disclosure of the events would have jeopardized my chances to visit my widowed mother in Hungary. I was her only child. The story met with some interest. I had to repeat it

over next few years in 14 different clubs for retired men or women in Christchurch.

Across the border and the zone of Austria occupied by Soviets, we ended up in Munich to join the millions of refugees from Eastern and Central Europe who, alongside some 8 million German refugees, were given shelter in West Germany. Soon we were absorbed in lively cultural and charitable activities undertaken by Hungarian refugee students in Germany. Our headquarters was a cellar under a heap of rubble, formerly a five storey building. There we organized the distribution of free meals, made possible by donations of welfare organizations, mainly from the United States. The International Refugee Organization, established shortly before our arrival, had by then commenced its immense programme of resettling refugees beyond European shores. A scholarship which I received enabled me to immigrate. There were probably less than 100 Hungarians who were fortunate to be allowed to enter New Zealand between 1946 and 1956.

How did you happen to be selected?

Through my involvement, together with Steven Szirányi, in international student activities, supported by the Catholic Church, I learnt about a scholarship from New Zealand. This was conceived by a handful of Catholic students at Victoria University. They felt that to help just one refugee student amongst the thousands in Europe, with the meagre resources that they hoped to muster, was a challenge. 25 years later they admitted that they chose me because I was the most difficult case amongst the applicants. I was a returned serviceman, by then married with a 15 month-old daughter, and did not want to be separated from Steven.

In September 1951, after some 6 weeks of sailing from Bremen in a refugee ship, the four of us arrived in Wellington. The funds which were raised in miraculous ways, mainly from donations of individuals, enabled me to complete my studies in only two years. I received two years' credit for my studies completed in Budapest. During the university holidays I worked with the New Zealand Railways and in a wool store as a labourer. It was here that I was introduced to basic use of English.

Why did you eventually choose an academic life?

After my graduation I was employed for 8 years in a consulting engineering practice in Wellington. While I enriched my professional experiences with the design and supervision of the construction of a number of high rise buildings and industrial projects, I also gathered some knowledge about the way of life of this country that enabled us to make a new and promising start in our lives. Of particular value to me were the witnessing of the working of a democracy, the realization of the need for self-imposed curtailment of one's freedom in order to safeguard that of fellow citizens, the ready acceptance of the limits set by the tenets of professional integrity and ethics and, last but not least, to get to know something about the people who had to do the heavy and dirty work on building sites.

Structural engineering is a very noble profession. It challenges one for innovations, for providing adequate safety at minimal cost in the process of continuously creating something for a better life of society. To this end I continued my studies by reading during the hours of the night.

In this frame of mind and in spite of the financial disadvantages, it was difficult to decline an invitation to dedicate my life to teaching and research. I knew nothing about research, but the promise of satisfaction to be derived from teaching young people with clearly set aims, appealed to me greatly. Apart from marriage, it was perhaps the most fortunate choice of my life. 28 years of teaching at the University of Canterbury and the witnessing of the achievements of hundreds of my "victims" here and the world over, gave me immense satisfaction.

In simple terms, what were the attractive and challenging issues in your research work?

By the time I started my professional career, it was well established in New Zealand that all construction must be designed to allow for actions imposed by earthquakes. Earthquake engineering at that time was a new and poorly understood branch of applied science. Rules incorporated in the building codes dealt with design forces which were deemed to substitute for effects on buildings during earthquakes. However, the response to earthquake actions of building materials, such as steel, concrete, timber and masonry, were as yet not known. The basic laws which were well established for the strength of materials, typically subjected to gravity loads and wind forces, were simply extended and erroneously considered to be also applicable to seismic situations.

Because of the extremely large amplitudes of reversing and repeated deformations to which components of a structure could be subjected to during severe shaking of the ground, the majority of the fundamental principles on which structural design evolved over the last century, had to be thoroughly re-examined. This required first systematic theoretical and experimental studies to identify features of material and component behaviour. Secondly, these findings had to be incorporated into a rational seismic design strategy that could be understood and hence effectively applied by structural design practitioners.

Third Tribute to Earthquake Research (1996)

Emeritus Professor Tom Paulay (Civil Engineering) has been awarded the third honorary doctorate, by the Technical University of Bucharest, in recognition of his contribution to the Canterbury research team's structural seismic design philosophy.

The results of three decades of research carried out in the Department of Civil Engineering are increasingly used worldwide to mitigate the disastrous effect of earthquakes on buildings. Romania is one of the countries where structural engineers and the current building code adopted numerous design recommendations developed at Canterbury. A major earthquake in 1977, with a predicted return period of 50 to 60 years, caused the collapse of scores of multi-storey buildings and heavy damage to hundreds of others in Bucharest, serving as a reminder of the seriousness with which serious safety needs to be addressed.

As a result of regular correspondence with fellow academics in Romania, courses for some 2000 civil engineering students at the Technical University of Bucharest closely follow the structural seismic design philosophy expounded in the books and papers authored by Professor Paulay. Bob Park and Nigel Priestley, for many years the principal members of the Canterbury research team.

In recognition of the benefits derived in Romania, the Technical University of Bucharest conferred an honorary doctorate on Professor Paulay in September. The presentation of the exquisite calfskin scroll was shown on the evening television news in Bucharest and the ceremony was followed by Professor Paulay's address to a large audience in the huge palace built to the megalomaniacal visions of Romania's infamous dictator Ceaucescu, who was executed after the collapse of communism.

This ostentatious palace, with a floor area of 356,000 square metres (nearly 4,000,000 square feet), also accommodates Romania's parliament at present it is the second largest building in the world – the Pentagon in Washington is the largest. At the invitation of the Romanian government, architects from all over the world were invited to exhibit their visions of a possible use for this monumental white elephant.

One of the highlights of Professor Paulay's "retirement" was the charring, in his capacity as President of the meeting of the general assembly of the 47-nation International Association of Earthquake Engineering, during which the staging of the 12th World Conference of Earthquake Engineering in 2000 was awarded to New Zealand. Professor Park, currently the Vice-President of the Association, volunteered to carry a major part of the responsibilities to ensure the success of this demanding event, which has up to 2000 participants. In 1988 Professor Paulay received a honorary doctorate in the technical sciences from the Swiss Federal Institute of Technology in Zürich, and in 1990 his alma mater, the Technical University of Budapest, awarded him an honorary doctorate in engineering.

Source: University of Canterbury magazine

We were fortunate because in the planning of the role of the university, government made generous allowances for research. This enabled the gradual build up of experimental facilities and excellent technician personnel, at a relative scale surpassing that found in the majority of universities in the United States. Without these resources the remarkable progress achieved in this small country could not have been achieved. I must emphasize that research achievements and their speedy translation into application, to provide dramatically increased earthquake protection for our society, is invariably the result of team efforts. These include collaboration also with other countries, such as the US and Japan, where high quality relevant expertise was being developed. Earthquakes are global phenomena.

What was the mechanism of knowledge transfer from research to practical application?

Research work over decades was subdivided into interlocking projects. Objectives were defined by a member of the academic staff, often inspired by difficulties and uncertainties perceived and communicated by practising engineers. One of the major factors that affected the success of earthquake engineering research in New Zealand was the steady dialogue between practitioners and researchers. The latter did not isolate themselves in the ivory towers of the academia from the realities of engineering, as was done in some countries.

Once a project was defined, the detailed work was usually undertaken by a student as part of his or her work, leading to a higher degree. This extended sometimes up to 5 to 6 years. It involved theoretical work facilitated by computer analyses of mathematical models, and complemented by experiments in the laboratory. Typically the response of all components of a building structure, shaken by the motions of a historically recorded earthquake, would be traced, for example by computer analyses, at intervals of 1/100th of a second. Concurrently building components, such as beams, columns or connections would be tested in the laboratory simulating in slow motions the deformations that would have been imposed by a severe earthquake.

The results of such a project are then submitted in the form of a thesis and assessed also by specialists from outside the university, including at least one overseas expert. The approved work would be distributed worldwide in the form of a report, usually 300 to 400 pages, among institutions that were known to be active in the specific area. Subsequently the research student, together with the supervisor, would prepare short accounts of the findings for publication in journals of learned societies and proceedings of international conferences on earthquake engineering.

Through the series of such interlocking projects, the academic leader of the program, together with colleagues, would incorporate the important findings into state of the art reports or books. Thereby the results are made freely available for possible use by the engineering profession the world over. ■

Korábbi számainkból

Hírek – Új-Zéland

1992. december

– Örömmel tudósítjuk honfitársainkat, hogy Ladányi István és Robyn házasságát gyermekkel áldotta meg az Isten. Catherine – akiből később biztos Kati lesz, ha jól ismerjük István magyarsághoz való ragaszkodását – 1992. október 10-én született és immáron két hónapos egészséges kisleány. Sok örömet kívánunk a szülőknek és a büszke rokonoknak!

– Mintegy húsz főnyi magyar kereskedelmi küldöttség járt Aucklandban október végén. A Hungarian Contact Days-t (október 27. és 28.) a sydneyi székhelyű magyar Kereskedelmi Konzulátus Bánfy Tibor aucklandi honfitársunk közreműködésével rendezte. A vállalkozók és menedzserek küldöttségét Palotás János országgyűlési képviselő, a Vállalkozók Egyesületének elnöke vezette. Az aucklandi New Zealand Herald több cikkben méltatta a látogatáshoz fűzött várakozást.

– „Tóth Mária honfitársnőnk, a sokak által ismert Mária néni, 86 éves korában, november 3-án jobblétre szenderült” – jelentette az aucklandi Access Rádió november 6-i adásában. „Gyászolja unokaöccse, Galántai Ferenc [az Aucklandi Magyar Klub elnöke] és családja. Gyázmise november 6-án a St Michaels templomban volt, ahonnan a Waikumete temetőben helyezték végső nyugalomra. Nyugodjék békében, Mária néni!”

– Döbbenettel vette tudomásul a wellingtoni magyarság Matskássy Ildikó tragikus erőszak okozta halálát. Mindössze 28 éves, egy szebb és jobb életre kész, energiával teli, mindig mosolygó, bájos asszony volt, akire mindenki megbecsüléssel gondolt. Koporsóját a Johnsonville-i Szent Péter és Pál templomban férje, két elárvult gyermeke, Mercedes és Rocky és számos barátja vette körül pénteken, december 4-én. „Sok az értetlenség, fájdalom és zavarodottság mindenkiben”, mondta Father Edi Condra. „Szeretnénk, ha magyar anyaföldünk egy kis rögét hullajthatnánk koporsódra” – mondta Szentirmay Pál

búcsúztatóul a közösség nevében, – de annak hiányában búcsúztasson az anyanyelveden kimondott, szívünkől jövő magyar szó: „Isten veled!”

– Allan Duff, ismert új-zélandi regényíró és újságíró a jövő év elején Magyarországra készül, hogy a következő regényéhez (tervezett címe: „The boy of Pest”) szükséges kutató munkát elvégezhesse.

– Dr Szakáts Sándor novemberben adta ki újonnan elkészült önéletrajzát.

– A Hunnia című folyóirat ez év októberi számában jelent meg „A Hunnia kérdez – Szentirmay Pál válaszol” címmel készített interjú az új-zélandi magyarság életéről, az anyanyelv fontosságáról, a magyarországi élettel kapcsolatos benyomásokról és a konzuli feladatokról.

– A Canberrai Magyar Nagykövet Magyarországról érkező hírforrásaiból a fontosabb és érdekesebb híryanagot a Magyar értesítő havonta egyszer vagy kétszer megjelenő híradójában adja közre. A wellingtoni Magyar Konzulátus az érkezett példányt lemásolja és az Aucklandban, Christchurchben és Wellingtonban megalakított olvasócsoporthoz kérésre elküldi. Mindegyik olvasónak csupán az a feladata, hogy az Értesítőt két nap alatt kiolvassa, s hogy a sorban következők is időben megkapják az anyagot, két nap után elküldi a következő (előre megállapított) címre. Akik szeretnék az Értesítőt kézhez kapni és hajlandók megegyezés szerint továbbadni, kérjük lépjenek érintkezésbe a konzulátussal.

Aucklandi híradó

Az Októberi Forradalomról november 1-én, klubnapunkon emlékeztünk meg. Honfitársunk, Demeter Béla rövid, de tartalmas beszédben ismertette a forradalom jelentőségét, majd zeneszámok és szavaltatette az estét emlékeztetessé.

November 21-én nagykövetségünk, dr. Pordány László tartott beszámolót a magyarországi helyzetről. A beszámolót kérdés-felelet, majd fesztelen beszélgetés követte.

Szomorúan vettük tudomásul Tóth Mária halálát. Tóth Mária a klub egyik alapítója és a legutóbbi időig lelkes tagja volt. Hiányozni fog kedvessége, segítőkészsége.

A novemberi klubnap előtt kezdtük el a gyermekek magyar délutánját, melynek feladata az, hogy tanítgassuk őket anyanyelvünkre. Frantz Éva és Kati állították össze a programot: mondókák, versek, gyermekdalok. A következő gyermekdélután a december 6-án tartandó klubnap előtt lesz. Kedves szülők és nagyszülők! Nagyon szeretnénk több résztvevőt látni. Ne hagyjátok,

hogy gyermekeink, unokáink elveszítsék csodálatos örökségünket: anyanyelvünket, hazánk dicső történelmét, a népszokásokat, dalainkat, – magyarságunkat! Az első összejövetel jól sikerült, csak többen lettek volna. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mert vannak nemrég érkezett magyar fiatalok, akik az itt született gyermekek magyar nevelésében sokat segítenek. Külön kell megemlítenünk a Gönczy testvéreket: mind a kettő tehetséges zenész és jó példájukkal utat mutatnak a többieknek. A foglalkoztatás alatt a Krampusz fogja meglátogatni a gyermekeket, majd a teremnyitás után (kb. 5.30-kor) videóval fogjuk szórakoztatni őket.

December 20-án 3 órakor a Remuera Primary School helyiségében (a Bridge Club mögött, Dromorn Rd) lesz a gyermekek karácsonyi partija. Erre a hagyományos alkalomra reméljük megint sok szülő és nagyszülő találkozik a gyerekekkel. Ha terveink sikerülnek, gyermekeink egy betlehemes játékot fognak bemutatni, melyet Sister Zója Kőszegi fog betanítani. Ezt követően a Mikulás fog megérkezni és az otthonról hozott jó falatok fognak az est sikeréhez hozzájárulni. Ezúton kívánunk kellemes Karácsonyt és boldog Újévet minden barátunknak és ismerősünknek.

Koroly Gábor

Christchurchi híradó

Az utolsó Magyar Szó megjelenése óta újra körünkben láthattuk a magyar nagykövetet, Dr Pordány Lászlót. November 17-én érkezett Christchurchbe feleségével, Máriával. Így alkalmunk volt mindkettőjüket Klubunkban köszönteni. A rendelkezésre álló idő rövidsége miatt Dr Pordány csak rövid tájékoztatást tudott adni az otthoni helyzetről. Néhány kérdésre is válaszolt. Felhívta figyelmünket arra, hogy a canberrai nagykövetség által rendszeresen kiadott magyar tudósításokból, a Magyar értesítőből Christchurchbe is el fog juttatni egy példányt. Ezekben a legfrissebb magyar vonatkozású hírek találhatók.

Dr Pordány christchurchi látogatásának egyik célja volt, hogy hivatalosan megnyissa az itteni Nova Galleryben Jónás Ilona magyar festőművésznőnek Magyarországról kihozott ikon kiállítását. [A kiállításról és Jónás Ilonáról egy részletes beszámoló közlünk a 69. oldalon.]

November 9-én Magyarországról Christchurchbe érkezett Guróbi Anna Mária, aki itt a Pető Intézetben nyert diplomával mint konduktor fog dolgozni a környékbeli mozgássérült gyermekek csoportjával. A Pető Intézet módszerét egyre több helyen alkalmazzák Új-Zélandban, magyar konduktorok dolgoznak Aucklandban, Hamiltonban, Wellingtonban, Christchurchben és Dunedinban.

A közelgő Mikulás-karácsonyi délutánra már nagyban folyik a készülődés. Ez az ünnepség minden évben szép számmal hozza össze a

helybeli egytől tizenkét év közötti gyerekeket. Tavaly 23 christchurchi gyerek köszöntötte a Mikulást.

December 31-én, Szilveszterkor zenés vacsorával búcsúzunk az Őesztendőttől és köszöntjük az Újévet.

Ez alkalommal a christchurchi magyarok kellemes Karácsonyt és boldog Újesztendőt kívánnak a *Magyar Szó* kiadójának, szerkesztőbizottságának és minden olvasójának.

Pálfi Erzsébet

– A *Magyar Szó* múlt évi (7.) karácsonyi számában már hírül adtuk, hogy Lelkesh Károly christchurchi honfitársunk a Széchenyi Év alkalmából meghirdetett Széchenyi és a Külföldi Magyarság című pályázat 3. aranyérmes nyertese volt: „Emlékezés Gróf Széchenyi Istvánról” c. munkájával.

Kevesebben tudnak arról az okleveléről, mely tanúsítja, hogy a Lakitelek Alapítvány „Életút az emigrációban” címmel meghirdetett pályázatán is kiemelkedő eredményt ért el. Az oklevél szövegét idézve: „Hűsége, töretlen hazaszeretete, küzdelmes életpályája méltó példázata marad a magyaroknak.”

– Előző számunkban christchurchi híreink (32. oldal) arról számoltak be, hogy a Christchurchi Magyar Kerekasztal elsőnek tervezett találkozóján nem alakult meg az Új-Zélandi Magyar Kerekasztal helyi csoportja. Híreink szerint a közbeeső időben néhány helyi honfitársunk úgy döntött, hogy a közös cél érdekében mégis összehozzák a Kerekasztal christchurchi csoportját és bekapcsolódnak az Aucklandban és Wellingtonban komolyan folyó munkába. Az Új-Zélandi Magyar Kerekasztal célja az, hogy az Új-Zéland és Magyarország közötti kapcsolatok fejlődését elősegítse és hogy az Új-Zélandban élő magyar közösségeket ötleteivel és munkájával támogassa.

Wellingtoni híradó

Közeledik az év legszebb családi ünnepe, a Karácsony, amikor a kis- és nagycsaládok többet gondolnak egymásra, s ha lehet, akkor mindent megtesznek egymásért. Idén egyetlen wellingtoni magyar sincs, akit ne bántana az, ami a hónap elején közösségünkben történt: Matskássy Ildikó tragikus halála. Ildikó sohasem vonta ki magát a magyar rendezvényekből, sokat adott gyermekei magyar nevelésére és derűs mosolyát hiányolni fogjuk. Reméljük, hogy Mercedes és Rocky a közösség minden tagjától szeretetet várhat.

A „Life Education Trust” wellingtoni központja egy nemzetközi vacsorát rendezett november 18-án. A rendezőség azt kérte, hogy mindegyik nemzet 25 vendégre szóló mennyiségben ajánljon fel valami sajátosan nemzeti ételt. Mintegy kétszáz vendég volt jelen, s sokan dicsérték Du Toit Klára főztjét,

a kitűnő gulyáslevest. A magyar zászló mellett kiállítottuk a „Gulyásleves messzemenő történetét”, receptje pedig a Trust által kiadott szakácskönyvben jelent meg.

November 20-án Dr. Pordány, Ausztráliai és Új-Zélandi Nagykövetség járt Wellingtonban. A nagykövet hivatalos elfoglaltsága miatt szélesebb körű találkozóra nem volt alkalom, de a Wellingtoni Magyar Közösség vezetősége és a Wellingtoni Magyar Kerekasztal tagjai tartott megbeszélést Dr. Pordánnal és feleségével, Máriával. A Magyar Konzulátuson tartott találkozón beszámoltunk a Közösség és a Kerekasztal programjáról és terveiről. Vendégeink láthatóan örültek az eredményeknek. További jó munkára biztattak bennünket és támogatásukat ígérték számunkra. Dr. Pordány igen szíven viseli az új-zélandi magyarok sorsát, két éves canberra tartózkodása óta már hatszor volt Új-Zélandban.

Szép számban gyűltünk össze december 6-án a Mikulás ünnepre. Ötvenen felül voltak a gyerekek száma, s a szülők, nagyszülők még annál is többen, és mindenki lelkesen vett részt a programban. A gyerekek különféle kézügyességi feladatban vettek részt, majd Drangubian Kati zongorázott és magyar énekekkel vártuk a Mikulást. Amíg a kedves öreg Mikulás kiosztogatta az ajándékokat, addig a felnőttek kóstolgatták a helyszínen is bevásárolható kolbász, szalámi szendvicseket, kávéztak, teáztak és szívélyesen elbeszélgettek. A kolbász, szalámi, májas mellett még a múlt évről megmaradt karácsonyi díszekből, és friss karácsonyi süteményekből és a *Magyar Szó* újonnan megjelent 1993-as névnapos kalendáriumát is árultuk. Sajnos meg kell állapítanunk, hogy idén úgy látszik nem akartak a megjelentek költeni, mert mindenből jócskán maradt. Reméljük azért jól érezték magukat!

A Wellingtoni Magyar Kerekasztal és a Wellingtoni Magyar Közösség közös körlevelét december első hetében küldtük ki. A körlevél első részében az 1993 januárjára és februárjára tervezett Nyári Programot közöljük, melyben kiránduló, strand és piknik napokat, egy autó túraversenyt és egy „Töltött palacsinta verseny”-t és nótastet hirdetünk meg.

A körlevél második része egy kérdőív, melyben az iránt érdeklődünk, hogy ki miben tud segíteni a közösségi munkában, legfontosabban a magányosok, betegek, rászorulóknak látogatásában, melyet már megkezdtünk Wellingtonban és környékén. A kérdőív második fele az iránt érdeklődik, hogy kik azok, akiknek segítségre lenne szükségük, mert jelenleg nincs aki beszerzésben, gyerekekre való felügyeletben, takarításban, szállításban segítene. Ahhoz, hogy egymással törődni tudjunk ezekre az adatokra szükségünk van, s reméljük, hogy mindenki emlékezik arra, hogy a kitöltött kérdőívet 1992 december 20-ra visszaküldje.

Szentirmay-Hellyer Klára

How Many Hungarians Were Listening Today?

Access Radio, Wellington, 783KHz on the dial, every 4th Sunday at 1.30 pm

Sunday morning 11 am. I've got to change the programme. Mária has written her news items and it runs a bit longer than the 2 minutes I estimated, so we have to change a few records around. Side B track 3 becomes side A track 4, 50 seconds shorter, and now it works out right.

The Hungarian National Anthem, news, name days, music and Brahms, total 29 minutes 35 seconds, not too long, just right, because they still have to introduce the next programme.

Have I selected the right “mix” of music? We must have something for everybody, young and old. Something from Zárny-Vámosi, “Köszönet” should be right. Then “Álomvilág” and “Leszállt a csendes éj”, someone specially asked for that one. Oh, and I must not forget Mrs T, she asked for a song too. We played that two months ago, but I like it, so we'll play it again! And “Krasznahorka”! I hope the listeners like my pick of the music, I like them all.

I wonder who will be our operator in the studio today. Will it be Allan, or may be Joe? It doesn't matter really – they are all volunteers and are doing a great job. – One o'clock, Mária, we must go now, we must get there on time, I hope we can find a parking place.

The operator must be hungry by now. He started at 6 am and will finish at 3, and the cafeteria is not open on Sundays, but the coffee is always ready. 1.30 pm Joe introduced the programme and now the National Anthem is playing. Mária is ready in the studio next door, waiting for the “on air” light. I hope she hasn't got any tongue-twisters, because you can't start again, the show is “live”.

We had a good selection of music and songs, and now our last record is playing. Celia has arrived with the Greek programme and is ready when Brahms is finished.

2.00 pm. This was another good programme – I wonder how many Hungarians were listening today, and did they like “their” half hour on Access? We did enjoy producing it.

Mária and Ben Beumer

**Korábbi
számainkból**

The Quest for Happiness

– Dr Endre Maurer † (2000)

I remarked previously, that the trio: happiness, love and marriage have a very close and strong association in our thinking. The common denominator is the elusive feeling all of us search for as long as we

live, but which defies adequate definition. Does it only exist in our imagination? Not so, says Dr Banks. In his view, happiness is a by-product of healthy living. Research indicates that external success makes only those people “happy”, who are already well-adjusted. Seeking fulfilment to compensate for, or to cover up, felt or denied inadequacies makes one even more frustrated, embittered.

Healthy living is closely associated with the concept of well-adjustment. Reading this article, you’ll discover that the concept “well-adjusted” is not that easy to define, either. Neither is the way to reach this stage of healthy adaptation to the world without complications. In this assignment I mention only a few, but widely experienced difficulties we have to deal with in order to reach this state.

Location, location, location - is the newly coined phrase of the land agents of today. Frustration, frustration, frustration - is the age-old adage when it comes to human existence. As I mentioned previously, the things we do when faced with failure, difficulty, etc, is called adjustment. (No problem with this definition – very straightforward.) And, we have not progressed much in this art. Somehow, the process of growing up has left this field relatively untouched. There is little difference between infants and adults when it comes to feeling deprived of something and our reactions to them, albeit someone pondered if infants would have as much fun in infancy as adults have in adultery? The saving grace is that adjustments are learned,

not inherited and if a particular response lands one in difficulty, one can make a better response next time when the same situation is encountered. (A sign of well-adjustment?) Emotional problems are the outcome of a series of ineffective and dangerous adjustments which one has learned to make consciously or unconsciously. They, in due course, become a person’s pattern of life. (Maladjustments?)

Fear, fear, fear – is the next major characteristic of human existence. We do not want to admit that we are afraid to act, that we are fearful of tomorrow and we “skilfully” transform them into bodily ailments. We end up with “nervous stomachs”, “weak hearts” or “headaches”. Big Joe (character mentioned in the previous article) would rather suffer, than admit that he is a failure. All of us have a little bit of “Big Joe” in us. We all have the tendency to turn emotional problems into physical complaints. It is universal. It appears in our language, “he makes me burn up inside”, “it gives me the shivers”, “he is a pain in the neck”. (Sign of maladjustment?) By the way, turning emotional conflicts into physical symptoms is a form of escape.

Me, me, me – is the next stumbling block in trying to make satisfactory adjustments. Ego is a complex concept. It embodies, clinically speaking, the Self and the way we judge ourselves. When we think of ourselves, usually we have our self-esteem in mind. It is the way we see ourselves through the eyes of others. They are the people who accept or reject us! Often enough, the way we see ourselves reminds us of distorted reflections seen when looking in those mirrors found in fun parlours. Such images then make us want to reject ourselves too, i.e. we try to escape from ourselves. (A classic case of maladjustment.)

You may have seen the Australian film “Muriel’s Wedding”. A girl like her would have a very low opinion of herself. The only time her father took notice of her was to yell at her and call her stupid. Her “friends” shunned her company – her presence kept the boys away! She felt ugly and thought that everybody laughed at her. I can hear her tell herself: “I hate this world. I am afraid of it. I wish I could leave it. I’ll go where nobody can call me stupid, ugly and fat. I need to go to a place, where nobody can hurt me, where I don’t have to be smart, attractive.” She rejects herself and retreats, like a turtle, into her shell. The Muriel in the film, however, did not finish up as a refugee from life. She had the inner strength to pull through. (A sign of well-adjustment?)

This “self-esteem business” of evaluating oneself through the eyes of others is like playing psychological games. And, like any

game, it involves at least two people. You do not have to buy into it. As the T.V. advert says “you call the shots!” One girl loses a sweetheart and she runs into neurotic retreat. Another girl looks for another lover. (An effective pattern of adjustment?) After all, there is no one particular person in the world for anyone. Psychologists are not poets – they know that whomever one marries is merely an accident of geography. Also, time heals all sorts of wounds. Dr Banks says that when the wife of a friend of his died, he had the following engraved on her tombstone “My light has gone out”. A year or so later he was about to remarry. He asked the doctor if he should erase the inscription. “Nay” – said Dr. Banks – “just write underneath: I struck another match.” (A well-adjusted person?)

Problems, problems, problems. The term “well-adjusted”, itself, can lead to false expectations, as it may imply that a well-adjusted person is without problems. Not so. We are full of problems and no sooner we resolve one, than the next one knocks on the door. Some of us feel defeated and complain that we are always at the receiving end. “Why is it, that I am always full of problems? – someone says. Because he is alive! Let me quote Dr Banks again: a woman asked him to show her how to become permanently well-adjusted. “My dear lady” – he replied – “the only permanently well-adjusted people I know are in cemeteries. There, you adjust them once and they stay adjusted. But, so long as you live you have new and constant adjustments to make.” (Was she maladjusted?)

Mental health is not a collection of set rules (do-s and don’t-s) but a way of looking at life. As life changes, one has to adapt to altered circumstances. Bernard Shaw said that we need impossible people. Without them there would be no progress in this world. One would never try to make an effort to further improve. Colin’s Concise English Dictionary defines maladjustment as follows: “a failure to meet the demands of society, such as coping with problems and social relationships”. Some of you may have seen the film (an excellent one) “Erin Brockovich” with Julia Roberts. The person portrayed by her is well-adjusted, or is she a misfit of society? ■

**Korábbi
számainkból**

Letter from Hungary: Back in Hungary

– Paul Hellyer (2001)

We return. Two and half years ago we left Hungary and returned to our home in New Zealand. Time passes, life is lived, sometimes well and sometimes not so well. But the call from a distant shore remains and insists upon an answer. In our quietest moments, it calls the most loudly. We cannot ignore it and so we return.

So, people ask, “What is it like now?” “What is different from the last time you were here, what is the same?” Let me try to answer these questions although after only a month or so, perhaps the real answers to these questions will take longer to reveal themselves.

We arrive at Ferihegy airport recently upgraded and its capacity increased. Klara and the children stand in the line for those with Hungarian passports, while I’m in the line for those with visas. The lines move, naturally, at different speeds. Soon it is Klara’s turn and she reaches the front of the line. I see that she is explaining to the immigration official that her husband is in a different queue and asks whether the family could go through Immigration together. “Of course”, the official says and Klara motions me to come over. In a thrice we are through and only have Customs to face before our arrival is complete. I cannot help but think back to the last time we arrived in 1997 and the young, unfriendly immigration official who seemed to take forever to process our official entry into Hungary. Some things have changed for the better.

From Ferihegy, we return to the town of Vác, a town some 30-odd kilometres north of Budapest, by the Danube. Our apartment is a stone’s throw away from the one we lived in during our last stay. The instinct for the familiar is strong indeed.

The town square, the centre of Vác remains unchanged. The baroque architecture of the buildings is as it has been for over 200 years.

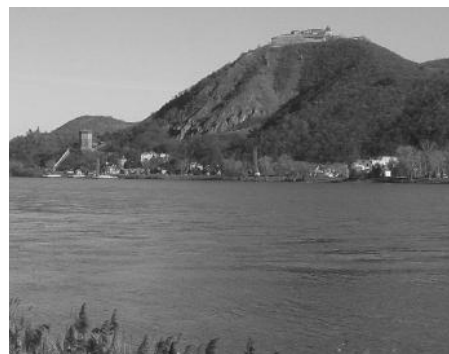
It is perfectly possible to look at paintings and drawings of Vác from the late 17th century and easily recognise places and buildings that exist today. The only hint of modernity is a few television aerials on some rooftops. There are no glaring neon signs, no overhead power cables, no telephone poles to blot the town square. This is as it was, and as it should be.

As I walk around the streets of this inner part of the town, I see signs of change, signs of growth. Here and there old houses are being renovated, their ancient bricks and roof slates carted away, revealing rough-hewn rafters and joists. These are replaced with new brick and plaster, wood fresh from the timber mills, clean and straight, new, solid doors, freshly painted and securely locked. There is a sense of momentum here I think, of things getting better. Some things are changing.

One of our first trips is to one of the many new hypermarkets that continue to sprout up all over Hungary. These massive places are a combination of a large supermarket, a large department store, hardware store, music shop and, well, just about anything else. The checkouts number sixty or more and the helpers scoot around on roller-blades, so large is the distance they must travel. If people get lost and separated in these huge places, they call each on their mobile phones and are soon reunited. Being a weekend, it is packed and busy and bustling. There is a sense of momentum here too. We compare prices. Yes, there is momentum there too! By and large the prices are similar to those in New Zealand but people, like people everywhere, like to buy things and there is no shortage of people buying. For some people, things are getting better.

But imagine if you will that you have wings and you can soar above the earth and into the sky. Let us leave the town square of Vác and fly south along the Danube, over the new subdivisions that are opening up north of Budapest, until we come to the edge of the city, and the housing estates of Újpest. We peer into a 10th story window where an old lady sits at the small table in her small kitchen warming herself by the stove, alone and sad, and worrying about how she will survive until the next pension day. She cannot call her daughter because it is the middle of the day, the most expensive time to call, and besides, her daughter only has a mobile phone and that’s even more expensive to call. Flying further south we reach the centre of the city, a few blocks from Váci utca we will see an old man sleeping in the subway, his body warmed only by the cheap brandy he managed to scrounge. Soaring above the city, we reach the IX and XIX districts, more housing estates and this time we see a young man lying on his bed, in the middle of the day, stoned out of his mind, listening to dance music, loudly, unconcerned about disturbing the neighbours

or that he has no job. Leave the city limits if you will and travel to a small village and you will still find the sad, the lonely and the poor. Some things never change, some things never change, the shadows are always here.

We walk the few minutes through the town square, down cobbled-stone streets until we reach the Danube, the mighty Duna. The river, massive and calm, powerful and wide, flows inexorably, relentlessly southward. The trees on either side of the river are winter bare and motionless, the Visegrád hills to the west are lightly covered in snow. We walk slowly, arm in arm, under sweeping grey skies beside this “turbulent, wise and great” river, as Attila József wrote in his epic poem. There is a magic here that draws us to return, and live, once again, by the Danube. ■

Gyöngyös Imre:

Millennium Park

Üvegigázók, kőkoloncok
közt zöldellő kis parksarok,
megnyugtató napfénybe omlott
kopjafa, kapu, zöld padok.

Nyelvcsaládunk e kisebb törzse
csak nem futott a vesztibe,
hogy főhadunknak, mint kis őrsé
előnyomult így messzire!

Majd ötven éve, hogy őrt állunk:
álljuk a világ bálét!
Évezrednyi nyelvápolásunk
itt száz évre sem lesz elég!

Őrsünk elfogyva, rég kihaltan,
emlékeztetni fog reánk
a magyar millennium parkban
székelykapunk és kopjafánk!

Nem is felejtett el bennünket
és az áldását adja ránk,
míg ily emlékművel kitüntet
az óhaza: szülőházánk.

Ézért köszönjük tiszta szívből,
hogy feledésben nem vagyunk!
Minden magyart parkunkba hív föl
ünnepre tárt székelykapunk!

(2003)

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNYEK

A külhoni választópolgárokkal kapcsolatos választási eljárás

A külhoni választópolgárokra vonatkozó eljárás alapvető elemei a feliratkozás, a szavazás, a szavazási iratok ellenőrzése, a szavazatszámítás.

Feliratkozás

1. A feliratkozás lehetőségéről és módjáról a Nemzeti Választási Iroda tájékoztatja a külhoni polgárokat a Nemzeti Választási Iroda honlapján (www.valasztas.hu) a külképviseleten a kérelemnyomtatvánnyal együtt elhelyezett hirdetmény, szórólap útján.
2. A névjegyzékbe vétel 17 éves kortól kérhető, de csak az szavazhat, aki 18. életévét betölti (vagy házasságot köt) a szavazás napjáig.
3. A névjegyzékbevétele a külföldön élő választópolgár a Nemzeti Választási Irodától közvetlenül kérheti levélben, az ügyfélkapun, vagy a Nemzeti Választási Iroda honlapján.
4. A kérelemben a következő adatoknak kell szerepelniük: név, születési név, anyja neve, születési hely és idő, személyi azonosító, ennek hiányába útlevélszám vagy állampolgársági bizonyítvány száma vagy honosítási okirat száma, annak megjelölése, hogy milyen postai címre kéri kézbesíteni vagy melyik kijelölt külképviseleten vagy magyarországi településen kívánja átvenni a szavazólapot, és értesítési cím, ahova a Nemzeti Választási Iroda döntéséről szóló tájékoztatás megküldését kéri.
5. A névjegyzékbe vétel a választás napját megelőző 15. napig kérelmezhető.
6. A választópolgár a feliratkozáskor kérheti könnyített formában megírt tájékoztató anyag megküldését.
7. A külhoni választópolgár bármikor kérheti törlését a névjegyzékből.
8. A Nemzeti Választási Iroda megvizsgálja, hogy a kérelem teljes körűen ki van-e töltve, ellenőrzi, hogy a kérelemben feltüntetett személyes adatok pontosan (betűről-betűre) megegyeznek-e a magyar hatóságok által nyilvántartott adatokkal, és ellenőrzi, hogy a kérelmező betöltötte-e a 17. életévét, és magyar bíróság nem zárta-e ki a választójogból.
9. A névjegyzékbe vételi kérelemtől a Nemzeti Választási Iroda 5 napon belül, a választás kitűzését követő időszakban a kérelem beérkezése napján dönt.
10. A Nemzeti Választási Iroda a névjegyzékbe vételről vagy a kérelem elutasításáról a kérelmező által megadott címre, számra küldött emailben, faxban, vagy levélben értesíti a külhoni választópolgárt.
11. A külhoni választópolgár névjegyzékbe vett személyes adatai nem adhatók ki, azokat csak a Nemzeti Választási Bizottság tagjai (választottak

és delegáltak egyaránt) tekinthetik meg, de másolatot, feljegyzést ők sem készíthetnek.

12. A névjegyzékbe vett külhoni választópolgárok száma közérdekű adat, amelyet a Nemzeti Választási Iroda a honlapján folyamatosan közzétesz. A közzétételre az értesítési cím szerinti országonkénti bontásban is sor kerül (hány kérelmező adott meg az adott országban lévő értesítési címet a regisztráció során). A kettős állampolgárságot tiltó országok (pl. Szlovákia, Ukrajna) adatai együttesen lesznek feltüntetve.

13. A külhoni választópolgár 10 évig szerepel a névjegyzéken. A 10 évet attól az időponttól kell számítani, amikor a külhoni választópolgárt névjegyzékbe vették, azonban újraindul a 10 év, ha a választópolgár szavazott, vagy kérte névjegyzéki adatai módosítását, illetve a névjegyzékbe vételének meghosszabbítását.

14. A 10 év elteltével, továbbá a magyar állampolgárság megszűnésével, valamint ha magyar bíróság kizárja a választójogból, a külhoni polgárt a névjegyzékből törölni kell, erről – a jogorvoslat biztosítása céljából – a Nemzeti Választási Iroda határozatot hoz, amelyet a 10. pont szerint kell megküldeni az érintettnek.

Szavazás

15. A külhoni választópolgár akkor tudja választójogát gyakorolni, ha legkésőbb a szavazást megelőző 15. napon a Nemzeti Választási Irodához beérkezett kérelme alapján szerepel a központi névjegyzékben.

16. A Nemzeti Választási Iroda a szavazási levélcsoportot a szavazólap elkészültét követően haladéktalanul (kb. 18-25 nappal a szavazás napját megelőzően) eljuttatja a választópolgárnak postai úton arra a címre, illetve arra a kijelölt külképviseletre vagy magyarországi településre, ahova a szavazólap megküldését kérte a regisztráláskor. A külképviseletre vagy magyarországi településre küldött szavazási levélcsoportot a választópolgár csak személyesen veheti át.

17. A szavazási levélcsoport tartalmazza

- a levélben szavazás szavazólapját (mely

bélyegzőlenyomat nélkül érvényes),

- a választópolgár azonosításához szükséges nyilatkozat nyomtatványát,
- a szavazólap elhelyezésére szolgáló borítékot (belső boríték),
- a választóborítékot, amelynek címezése a Nemzeti Választási Iroda címét tartalmazza, és amely 18. A választópolgár
- kitölti a szavazólapot,
- a szavazólapot beleteszi a belső borítékba,
- a belső borítékot lezárja,
- kitölti az azonosító nyilatkozatot,
- a belső borítékot és a kitöltött azonosító nyilatkozatot a választóborítékba helyezi, és azt lezárja.

19. A választópolgár a választóborítékot az alábbi módokon juttathatja el a Nemzeti Választási Irodához:

- a választóboríték feladható postán (Magyarországon bérmentesítés nélkül); a szavazást megelőző napon (szombat) 24 óráig kell beérkeznie a Nemzeti Választási Irodához,
- a választóboríték leadható bármely külképviseleten a szavazást megelőző 15 napban minden munkanapon – a nyitvatartási idő 9-16 óra, de ez meghosszabbítható,
- a választóboríték leadható a külképviseleten a külképviseleti szavazás időtartama alatt (általában 6-19 óra között) is,
- a választópolgár továbbá leadhatja a választóborítékot Magyarországon, a 97 egyéni választókerületi székhelyen is a szavazás napján 6-19 óra között.

A szavazási iratok ellenőrzése

20. A Nemzeti Választási Iroda először az azonosító nyilatkozat adatai alapján ellenőrzi, hogy a szavazatot beküldő szerepel-e a névjegyzékben, a nyilatkozaton feltüntetett adatai teljes körűen (betűről-betűre) megegyeznek-e a névjegyzékben nyilvántartott adataival, valamint azt, hogy nem adott-e már le levélben egy másik szavazatot is.

21. Az ellenőrzés folyamatát figyelemmel kísérhetik a Nemzeti Választási Bizottság tagjai, a listaállító jelölő szervezetek megfigyelői, a nemzetközi megfigyelők. A sajtó is jelen lehet, de a választópolgárok adatait nem láthatja.

Szavazatszámítás

22. A fenti ellenőrzést követően a külhoni választópolgárok szavazatait a Nemzeti Választási Iroda számolja meg, a Nemzeti Választási Bizottság felügyelete mellett. A számláláson jelen lehetnek még a listaállító jelölő szervezetek megfigyelői, a nemzetközi megfigyelők és a sajtó munkatársai.

23. A levélben leadott szavazatok eredményét a Nemzeti Választási Bizottság állapítja meg.

Forrás: www.valasztas.hu

Új tb. konzul Wellingtonban

Több mint tizenegy év szolgálat után visszalép Szentirmay Klára a tiszteletbeli főkonzuli tisztségéből, és átveszi Fejős István a konzuli megbízást. Lapzártakor még mindig nem történt meg az utolsó lépés a kinevezését illetően, de az új-zélandi jegyzékben már szerepel a neve.

Fejős István tiszteletbeli konzul elérhetősége a következő:

9 Puketiro Avenue, Northland,
Wellington 6012
tel. (04) 475 5021

email: consul@hungarianconsulate.co.nz
honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

New Honorary Consul in Wellington

After more than eleven years in the job, Honorary Consul-General Klara Szentirmay is handing over the reins to successor Steve Fejős. The last step in Steve's official appointment is yet to take place at time of publication, however, he is already listed in the New Zealand Foreign Affairs Diplomatic and Consular List.

Contact details for Honorary Consul Steve Fejős are:

9 Puketiro Avenue, Northland,
Wellington 6012
tel. (04) 475 5021

email: consul@hungarianconsulate.co.nz
website: www.hungarianconsulate.co.nz

Aucklandi konzulátus új címe

Megváltozott Szabó Miklós tiszteletbeli konzul irodájának címe:

Level 4, Cathedral House
48-52 Wyndham Street, Auckland 1010

A további elérhetősége változatlanul:

postacím: PO Box 7221, Wellesley Street,
Auckland 1141
tel.: +64 9 369 1415
email: miklos.szabo@xtra.co.nz

Auckland Consulate change of address

Honorary Consul Miklós Szabó's street address has changed:

Level 4, Cathedral House
48-52 Wyndham Street, Auckland 1010

The rest of his contact details remain unchanged:

postal address: PO Box 7221, Wellesley Street,
Auckland 1141
tel.: +64 9 369 1415
email: miklos.szabo@xtra.co.nz

Panni Palásti and Ross Harris's Symphony No. 5

Panni Palásti's poems were the inspiration behind New Zealand composer Ross Harris' Symphony No. 5, which had its world premiere in Auckland in August 2013. Zita Munro was at the concert and sent us a review.

Review of the Auckland Philharmonia Orchestra's concert on Thursday 15 August 2013 featuring the poetry of Panni Palásti and Symphony No. 5 by Ross Harris. The singer was Australian mezzo- soprano Sally-Anne Russell.

After reading Klara's email about the upcoming concert featuring Ross Harris's music and the poetry of Panni Palásti, I listened to the interview with Panni on National Radio. What a charismatic person she proved to be and what wonderfully crafted and inspiring poetry she has written! From that point on I was determined to go the concert, having also located the APO's brochure where I was delighted to find the poems. They are at first reading deceptively simple but are in fact layered with meaning and infused with timeless symbolism. Like all good poetry they deal with love and death, despair and hope.

In the poem "Candlelight" the burning candle, soiled as it is, becomes the eternal symbol of hope and goodness in a dark world; but it is ironically also an "offering to the God of Air Raids". The poem "Lessons learned from my father" is about the turmoil and fear experienced by the child, Panni trying to make sense of the horrors of her father's experiences. In the darkest of times we can empower ourselves by having hope. At the same time it becomes for the audience the lessons to be learned from history.

The symphony is in seven movements with the opening adagio setting "a brooding and awakening tone" according to the composer. Then more complexity is added as several woodwind instruments and strings come into the picture. This is followed by the poem "The line up" set to music with very simple orchestration of two harps and strings letting the poem speak for itself. A scherzo follows this which illustrates the rise of fascism by incorporating fascist marches. Thereafter "Candlelight" features which originally inspired the composer to write this symphony. The next scherzo is very moving, illustrating the sufferings of one individual; it is echoed by the song/poem "Lessons learned from my father". The last adagio features music of great beauty in the string solo parts, perhaps signifying that hope and love will prevail over darkness and evil.

Ross Harris seemed very nervous when he introduced himself at the beginning of the concert. He need not have been as the piece was very well received by the audience and they showed their appreciation also to Panni, who was called up on stage afterwards. She was quite overwhelmed! Fortunately I was able to introduce myself to her and managed to speak a few words in Hungarian to her during the interval. ■

The following poem is part of the Ross Harris' Symphony No. 5.

2 Candlelight

we sit in the dark
only the centre of the shelter
is lit by a single candle
flickering flame
our only source of light
night after night after night

contorted candle
made of wax melt
drips of old candles
scraped up
re-melted
moulded
used shoelaces
pressed in as wicks

I roll them around
on my knees
into cylinder shaped
old-new candles
I fabricate
to light up the dark
in the unending night

I gather and mould
and roll and roll
not a drop wasted
while the bombs
make the flame gutter
when big blasts
whip up the air
of the cellar

I keep on
melting
and moulding
rolling and rolling
to gain a flame
something to stare at
when outside
the world is dark

my sooty wax candle
my soiled offering
to the God of Air Raids
stands tall
when the earth moves
when detonations
make us lurch
in unison

rapidly melting
collapsing candle
flickering dancer
I'll keep you alive

(cont. p.31)

my ten favourite hungarian films

columnist: paul helyen

SZINDBÁD

Gyula Krúdy

Of all the Hungarian writers I have read, it is Gyula Krúdy, author of *The Tales of Szindbád*, which I read most of for pure enjoyment. His vivid, semi-magical tales of the lost and declining lives of the Hungarian nobility experienced

by Szindbád are unmatched in their descriptive power. Translating his writing into film was always going to be a challenge for his style has more in common with the surrealist school of writing, than the conventional linear narrative form used by Hungarian writers of the time such as Mór Jókai, Dezső Kosztolányi and Ferenc Molnár. This challenge was brilliantly met by the director Zoltán Huszárik, in his masterpiece *Szindbád*, the subject of this ninth article in the series of my ten favourite Hungarian films. Critics of Hungarian cinema all agree *Szindbád* is one the three best Hungarian films of all time.

The film consists of a series of episodes in the life of Szindbád, recalled by him. The film begins with a montage of brief flashing microscopic images such as rain falling from a roof, a leaf in ice or a spider's web. Some of these shots are only a few frames in length, so fleeting they barely flicker on the screen. Yet all are recalled at various points in the film and we see their context within the wider stories – just like memories of the past that reach consciousness in an instance, only to lapse back to sub-consciousness a moment later.

We soon see the body of Szindbád lying in a horse-drawn cart wandering unloved through the countryside, rejected by his former lovers. Szindbád then recalls his life through seemingly disconnected stories of women and food. Szindbád is nothing if not self-centred and has lived a life devoted to pleasures, principally his own. He visits his old lovers recalling their affairs. All still love him in their own ways, and remember him as fondly as they did in younger days.

He reveres the women of his past and rarely conquers them and never comprehends them.

They are objects of a long-lost melancholy and sad disappointment.

There is an immense nostalgia and wistfulness about the film, as indeed there are in all the writings of Krúdy. Set in the declining years of Austro-Hungarian Empire, the film evokes a period of sensuality, a lyrical hymn to an era of romance and enjoyment of the senses. Style and convention rule, but not in a hidebound manner. Codes of conduct existed but not at the expense of pleasure.

In one scene, perhaps the most famous, Szindbád is shown eating a mouth-watering, multi-course meal in a restaurant consisting of pure Magyar cuisine: meat broth (*húsleves*), marrowbone on toast, chestnut-stuffed pheasant, mashed potatoes, pickles (*uborka*), boiled beef with horseradish (*Tafelspiz*), spring onions, all washed down with beer and wine. The film shows the meal in almost fetish detail: the oil droplets in the soup, for example, are shown in such a close-up shot, they become abstract patterns, similar to those shown at the beginning of the film. There is even a visceral close up shot of the pig from which the *szalonna* (pig fat) comes from. We revel in the feast in such a visual manner.

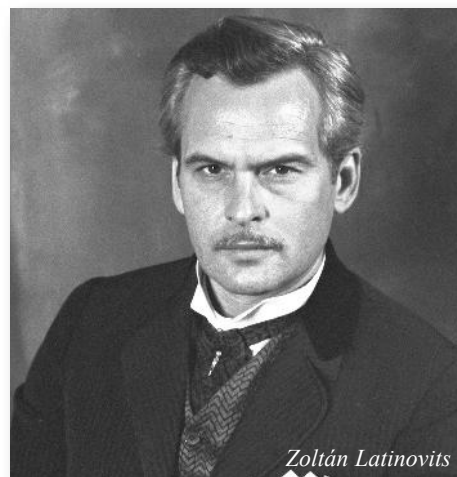
Much of the credit for the genius of the film must go to its cinematographer, Sándor Sára. (He was also the cinematographer in István Szabó's film, *Father/Apa*, reviewed in issue 108 of the *Magyar Szó*.) Here in *Szindbád* he managed to create the atmosphere of nostalgia and regret, yet of sensuous beauty. His mastery is established in the first ten-minute sequence of imagery that seems, in the words of one critic, "...to pour over the screen". You know as soon as the film opens you are in for something special. The scene mentioned in the previous paragraph is another fine example of his craft.

But who to play the central character, Szindbád? The Director, Huszárik, originally wanted the legendary Italian director and actor, Vittorio De Sica (who directed the Italian neo-realist classic, *Bicycle Thieves*, arguably one of the most influential movies of the second half of the twentieth century). Inevitably money was an issue, and so Huszárik turned to the

Zoltán Huszárik

renowned Hungarian character actor, Zoltán Latinovits. He was the right choice in the end and it is hard to think of anyone else who could adequately portray the aging, handsome Szindbád. And of course his mellifluous, poetic voice is perfectly suited to the Hungarian screenplay.

Zoltán Latinovits

The film is hard to adequately summarise and give a synopsis of. Events and people appear seemingly at random and the time sequence is hard to establish. This never jars or distracts the viewer: we are seeing a life in flashbacks, fragments, and fleeting memories all through sad, yet rose-tinted glasses, etched in nostalgia and a sense of regret. Yet, it is a magical world of Szindbád we are drawn into and become part of. In a sense it is as much a celebration of the pleasures of life – wine, women and song if you like, as it is a story of loss.

The film premiered in October 1971 in Nyíregyháza, Krúdy's place of birth. The following year it was shown at the Venice Film Festival but never really reached a wide audience outside of Hungary. It only managed to garner one international award at the obscure Mannheim-Heidelberg International Film Festival. However, its popularity in Hungary grew, both critically and in status. As mentioned in the opening paragraph, it was voted the third best Hungarian film by critics in 2000 (the best being Miklós Jancsó's *The Round Up*, and the second Károly Makk's *Love*, reviewed in issue 110 of the *Magyar Szó*). In a 2011 poll on the popular internet site, index.hu, *Szindbád* was voted Hungary's number one favourite film.

Fortunately it is now available in English having been released with sub-titles in 2011 by the excellent company, Second Run DVD. It is an edition of the movie worthy of its quality

and I would urge anyone with an interest in the film to visit their website www.secondrundvd.com. The film's popularity and critical acclaim outside of Hungary has grown considerably since the release by Second Run DVD.

As always in this series, I like to take a "whatever happened to..." look at those who made these great Hungarian films. Inevitably there is usually a strong element of tragedy in these stories, none more so than in the cases of Huszárík and Latinovits. Although Huszárík went on to make more films, and indeed act in several, following the success of *Szindbád*, his main project was a film of the life of the Hungarian painter Tivadar Csontváry, starring Latinovits in the main role. Events intervened and in 1976 Latinovits fell under a train and died. Much has been made of his death, occurring as it did in such a similar manner and place to a hero of Latinovits, the great Hungarian poet Attila József. Physical evidence of a "similar suicide" does not exist,

but the romantic legend of Latinovits has only been enhanced by the manner of his passing.

The death of Latinovits exacerbated delays in the production of the film. It was eventually released 4 years later with the dubious distinction of being the most expensive Hungarian film production up until that point. The film was not a success. It came nowhere managing the same critical and popular success of *Szindbád* and its failure drove Huszárík into alcohol-fuelled depression. The outcome was his untimely death, most likely by suicide, in 1981, at the age of 50.

We must not forget the original genius of this film, Gyula Krúdy. He was a popular writer up until the end of World War I. After that, his life, like so many Hungarian lives at the time in history, fell apart as the old order collapsed and the Empire, and all its trappings, disintegrated into conflict, loss, poverty, and division. Alcohol, divorce, and gambling afflicted Krúdy and he and his reputation fell into decline and eventually into oblivion when he died, penniless, in 1933.

His talent was too great to be long forgotten however, and was revived when Sándor Márai published a novel about Krúdy, called *Sinbad Comes Home/ Szindbád hazamegy*, in 1940. Since then Krúdy's reputation is firmly established as one of the great writers of Hungary. Interestingly, Márai himself suffered a similar fate: one of the most popular writers in Hungary, self-exiled in America in 1948 where he lived in obscurity, his works no longer published in Hungary, until he committed suicide at the age of 89. But, just as with Krúdy, his talent was too great to remain neglected and Márai has since regained his place in the pantheon of great Hungarian writers.

The mythical Szindbád, his creator Krúdy, Márai his reviver, Latinovits and Huszárík, who brought the stories to life so brilliantly on the screen have all passed away. I like to think they float among us as sad dreams, loving memories, forever entrancing us with their stories.

Szindbád, directed by Zoltán Huszárík, 1971, 90 minutes, starring Zoltán Latinovits, Éva Ruttkai, Margit Dayka, Anna Nagy. ■

The following two poems by Panni Palásti are also part of Ross Harris' *Symphony No. 5*.

1 The line-up

when the men come to search us to herd us who'll hide me	when they pull the trigger will he shield me will he hide me under his body
when they make us go to the wall who will stand before me?	and whisper play dead child play dead to stay alive
when they shout raise your hands who will be next to me	
when they aim guns at us will Father cover me	

3 Lessons learned from my father

I have to run
on the double
to warn him to hide
climb out the window
before the soldiers arrive

he'd shown mother
the hole in his hip
said it was made
with the butt of a gun

I heard him talk
about ditches dug
about sliding over bodies
in squelching mud
of clay and blood
while up-up above
a lethal line
of smoking guns
was loaded again
and again
by cursing men

he talked about
tangles of trampled grass
and how his breath
melted the ice
on frozen windows
in abandoned rooms

he taught me how
to stay alive
how to lie
to hide
to smile
and above all
to wait until
the devil's fall

he will fall,
can't blow out
all candles.
can't block out
all the suns

yes, father
we still stand
look at our sooty hands.
my candle,
look, it stands.
look how it
flares and shines,
how it blends
with the light
of the sun!
how it blends
with the light
of the sun!

[The poems appear in the symphony
as per the numbering 1-3 (see p.29) - Ed.]

First taste of Hungary

– Eszter Le Couteur

My name is Eszter Le Couteur. I am 17 years old and I am half Hungarian through my mother. Growing up in Australia and later, New Zealand, I have always been fascinated by the fact that I am a little different – having a cultural background that not many other people share or know about. Recently I had the initiative to make a trip back to my “motherland” and discover more of what being Hungarian was about firsthand. So began a period of about 7-8 months of preparation for a 2 ½ month trip to Hungary. My trip began in early December, 2012. I was to stay for 2 and a half months – returning just in time for the beginning of university. Excitement filled me to the brim. Not only was I going overseas by myself, I was going to see snow! Having never seen snow before, I was looking forward to the prospect of a white Christmas, just like those in story books. Despite warnings that it mightn’t snow at Christmastime, I was adamant – and my wish came true. I spent December up until Christmas in Budapest with my aunt and her family. She was surprised that it really was white, but admitted it being especially for me. There were several things that were really drawing me to Hungary and, of course, there was the whole charm of Europe drawing me in with all its cultural richness. How could I resist?

LANGUAGE

Because my father is Australian, we never really spoke Hungarian at home (besides through songs, some stories and films and basics). So I took the initiative to start learning the language as part of discovering my roots. A few months before my trip I started having language lessons with a lovely old Hungarian lady. She spoke more slowly and clearly than most Hungarians, so it was a little easier to catch onto what she was saying. It definitely helped me prepare.

I spent the first few weeks of my trip in Budapest, which was good because I stayed with my aunt’s family. Both my aunt and uncle speak fluent English so they were able to explain things to me more comprehensively if I didn’t understand something – which happened a lot, especially in the early stages of my trip!

My next stop was Székesfehérvár, where I stayed just over a month. Some of my relatives lived here (including my great grandmother) and I stayed with my second-

cousin’s mother. This was quite a challenge for me as she did not speak a word of English. Unlike in Budapest, while staying with this lady I could not rely on English to save me from awkward situations. She was so lovely though, and tolerated my fumbling and sometimes unintelligible sentences. It was certainly a learning curve and I was forced to speak Hungarian – which was good!

MUSIC & DANCE

As a violinist who is now studying at Waikato University, music has always been a huge part of my life. Hungarian folk music in particular is a genre and style I love and respect and seeing it, hearing it and even playing it firsthand was one of things I was most keen on experiencing. This also tied in with my love of dancing – and I had the opportunity to learn some Hungarian and Balkan dancing.

Attending the dance houses was exciting for me – this was something really culturally different and perhaps quite underground as well. In Budapest I attended several Balkan dance houses and a folk music and dancing festival, and in Székesfehérvár I went to a Hungarian dance house. Later in my trip I took a visiting German friend to a Balkan dance house in Budapest – an experience she found very exciting as she knew she wouldn’t have been able to do anything like that without an “insider”. Something that also really surprised and impressed me in the dance houses was the fact that they *always* have live music. It was so special for me (especially as a budding musician) to see these experienced folk musicians up close and in action. This was one of my favourite cultural experiences of the whole trip.

While I was in Budapest I also had the opportunity to get lessons from Vilmos Szabadi, a well-known and respected violinist and teacher, at the Liszt Academy of Music. I was very grateful for these lessons as they helped with my preparation for entering university back in New Zealand.

I also visited a wonderful instrument maker in Velence called Tihamér Romanek and his friend Tibor, who is a citera maker. Tihamér makes lutes, guitars, and the whole modern string family. He is also famous for his recreation of what was described by Bach as the ideal instrument – the lute harpsichord. I was very privileged to learn how to play the citera from Tibor and to play on Tihamér’s instruments as well. It was also fascinating to visit Tihamér’s workshop where I could see the making of some of his instruments in progress.

SCHOOL

I really appreciated the opportunity to attend school through my time in Székesfehérvár – the Ciszterci Szent István Gimnázium where my second cousin’s wife teaches music. It was definitely scary at first. A new school, new people, not to mention a rather new language (I thank my mother for my having some familiarity with it!). But after a week I was truly integrated into my class – 11a. I miss my classmates very much. They were so kind and open to me and truly treated me as one of their own. It was true of all the students of the school. Some very special moments were spent here. I was soon part of the school choir and folk ensemble (both directed by my second cousin’s wife), and I joined the Székesfehérvár Music School’s orchestra as well. Two of my friends played double bass and viola, and we joined forces to play instrumental Szatmári and Székely music. We also formed a group with some other students, where we sang and two boys played guitar – we finally went on to win the school’s talent quest. I was very proud of myself for memorising all the Hungarian words.

Another interesting experience I had was teaching my class, 11a, the Haka. It was part of a cultural event of the school, where the upper classes were each required to perform a dance in a competition – 4 finalists would be chosen. When I suggested doing a Maori dance as our contribution it was purely a joke. I couldn’t imagine any of the boys wanting to go screaming onto stage half-naked! Yet, they were so enthusiastic that we ended up presenting a poi dance and the Haka, complete with traditional costume! Everyone participated and got in the mood – even memorising the Maori words. The principal of the school was particularly impressed that we did a traditional dance from New Zealand and we became one of the 4 finalists of the dance competition.

TRAVELLING & BEING A TOURIST

Being in Budapest was a fun time for me. Fresh-faced and eager for my adventure, I spent my time exploring the capital with my aunt. This ranged from the stunning Christmas markets and folk dance houses and festivals to just roaming the streets full of beautiful ancient buildings. I was a true tourist, walking with my face turned up in awe, exclaiming excitedly at the simplest and most interesting things I saw. It was absolutely beautiful. I am still amazed at the sheer scale of the architecture and culture that fills the city.

Later when I went back to Budapest, my

We visited the main architectural landmarks of the city, as well as the Pottery Museum and Vasarely Museum. Paired with good food and each other's company, it was great fun. Of course, there were also the Velence hot pools, which were very relaxing. My grandmother took me on a trip to Szentendre and we spent the day exploring, finishing with lángos and hot tea.

FOOD

This brings me to a very important aspect of my trip – food! My mother is an amazing cook, and I find her food is influenced a lot by her Hungarian background and tastes. However, there are just some things you can't find over this side of the world or are just a little too difficult or time-consuming to make. One of these is lángos! Coated in garlic, cheese and sour cream, and consumed with some hot tea and this was the perfect takeaway food. Another treat I enjoyed which is unique to Hungary was turó-rudi. So unusual, but so good! Of course we had the staple festive food around Christmas – mézeskalács, cabbage soup, szaloncukor, chestnut cake, dobos torta, and many types of soups! I love Hungarian food, despite the fact that it took me a while to get used to the rich heaviness of it. Of course, the use of paprika, salami, paired with a genuine love of good food and hospitality, well, it was certainly memorable.

Another thing I quickly got used to was the fact that a lot of Hungarians serve food in courses. An experience comes to mind was when I visited two sisters, great friends of the family. They are famous for their hospitality and cooking skills. I was soon tucking into a delicious meatball soup, which they made sure I had several servings of. Of course, due to my Australian/New Zealand upbringing, I immediately assumed this wonderful soup to be the complete lunch, with perhaps a little sweet something to finish. But, no, I was very wrong. There turned out to be two more courses, after which there were two courses of dessert! I felt like I had eaten enough food to last me a lifetime.

Overall, my trip was incredibly gratifying. I learnt so much about what being Hungarian is about, in so many respects. I am ever grateful to have this wonderful, rich culture as a part of me and I want to go back as soon as I can! ■

(April, 2013)

German friend came to visit and we delved deeper into the details of the city. We visited the Parliament Building, which is exceptionally beautiful, and every corner of the castle district. We also went down to Hero's Square, attended a dance house and saw a contemporary ballet at the National Theatre. When my aunt's friend from Ireland came, we went to see a most fascinating production of Mozart's *The Marriage of Figaro*, also at the National Theatre, a rather underground jazz concert, the Budapest Zoo and relaxed at the Széchenyi Thermal Baths. And I spent a great deal of time exploring Székesfehérvár with my great aunt and my second cousin's family. Experiencing things

like the outdoor skating rink, the Hetedhét Doll Museum and a production of Háy János were so special, and my second cousin even gave me a historical guided tour of the inner city.

I also visited some other towns during my trip. I made a daytrip to Veszprém with my second cousin's family. It was so beautiful; I was so glad to see all the old buildings that I'd seen in photographs. We went to Pécs too for a few days – a trip I enjoyed very much.

Steidl Tibor

1937, Vác – 2013, Wellington

It was with a sad heart that we farewelled Tibi Steidl, who passed away on 27 November after a short battle with cancer. A gifted young organist, Tibi fled Hungary after the Hungarian Revolution, eventually ending up in New Zealand to join the friends he had crossed the border with. In time his main focus became his family. Music thus became a hobby, but Tibi always accompanied the singing at Hungarian commemorative masses. He will be sadly missed – not only by his wife Helen and children Ilona and Konrad, but by the wider Hungarian community as well.

Szomorú szívvel búcsúztattuk Steidl Tibort a napokban. Tibi, aki kántor volt a váci székesegyházban karácsony előtt néhány nappal lépte át a határt 1956-ban Szentirmay Pállal és Schéda Klárával. Tehetséges orgonista volt és a menekült táborból ösztöndíjat nyert, így osztrák zeneiskolába került. Mégis három év elteltével bajtársai után ment Új-Zélandba, ahol új életet faragott ki magának új-zélandi felesége mellett. A zene mindig közel maradt a szívéhez, de már csak hobbiként foglalkozott vele. Fő fókusz a család lett és annak eltartása. Azért minden magyar ünnepi szentmisén Ő kísérte orgonán a magyar énekeket... Nem csak felesége Helen, és gyermekei Ilona és Konrad gyászolja tehát, hanem mindenki, aki ismerte és szerette kis magyar közösségünkben.

Váci jó barátja Péter Péter, aki a mai napig is nagyra becsüli a Tibivel való barátságát, a következő verset ajánlotta neki:

Péter Péter:

CSEND

Hommage à Tibor Steidl

Mély, sejtelmes csend hullámzik körültem,
lágyan, langyosan ringat, akár a tenger.
Hallgatók — néma, halotti csend ez,
nincs zaj, nincs nesz, elhaltak a térben,
csak a tökéletes semmi árad és ölel.
Talán én sem vagyok,
beleolvadtam a végtelenségbe,
feloldódtam a selyemfodró fényben,
nincsenek már vágyaim, gondolataim,
elszálltak mind a messziségbe,
lebegek a mérhetetlen örök térben,
tejfehér, vörös és narancs sugarak
pásztázzák körültem az űrt,
könnyű testetlen szellemként sodródom,
nem érzem az időt, megtorpanak a percek,
egyszerűen csak létezem, de mégsem vagyok,
akaratlanul úszom át a térben,
nem tudom, honnan jöttem, miért és hová tartok.
Talán egy roppant tömegű fekete lyuk
fog elnyelni végül, hogy visszatérjek
az univerzum örökkévalóságába,
ahová tartoztam mindig és tartozom,
hogy beteljesedjen sorsom körforgása
a mindenható Isten örök törvénye szerint.

RECENT NEWS FROM HUNGARY

Hungary the dream for Kiwi water polo player

There are few sportspeople who would describe Miskolc, Hungary as their dream sporting destination but that is the case for New Zealand water polo player Eamon Lui. The 27-year-old from Lower Hutt signed a professional contract six weeks ago to play in the Hungarian second division for MVSÍ. [Miskolc Városi Sportiskola Intézményeink Vízilabda Klub] "It has been a dream for a very long time, since I was young, and I'm just real stoked to get the opportunity to do so." Lui visited Hungary for a tournament as a 19-year-old and was immediately taken by how big the sport was there. "Hungary, for me, has always kind of been like the mecca of water polo." The water polo is just incredible, they're like the All Blacks in terms of their level and it's something I've always wanted to do and a place I've always wanted to come more than anywhere else." He was not exaggerating the profile of the game in Hungary. The men's team are nine-time Olympic champions and were crowned World Champions for the third time in August this year. 10 October

Netherlands thrashes Hungary 8-1 in qualifier

Robin van Persie scored a hat trick Friday [11 October] to become the all-time Dutch top scorer as the Netherlands thrashed Hungary 8-1 in a World Cup qualifier. The Netherlands had already qualified for next year's finals, and Hungary's hopes of consolidating second place in Group D were erased by a vintage Dutch performance. Van Persie scored two first-half headers and tapped in his third in the 53rd to bring his tally to 41 goals in 80 internationals. Goals from Jermain Lens, Kevin Strootman, Rafael van der Vaart, Arjen Robben and a Szilárd Devecseri own goal completed the Netherlands's scoring. Balázs Dzsudzsák netted a penalty for Hungary. 12 October

Hungary beat Andorra for 3rd place in Group D

Hungary beat Andorra 2-0 to take the third place in its World Cup qualifier group at the Puskás Stadium. Hungary failed to qualify for the finals in Brazil in 2014 despite the win Tuesday [15 October], because Romania took second place by beating Estonia 2-0. Hungary's coach Sándor Egervári quit Friday after his team lost to the Netherlands 1-8 and under temporary head coach József Csabi the Hungarians worked hard to break the Andorran defence. After a scoreless first half, Hungary scored two goals, one in the 52nd minute by Nemanja Nikolic, a Serbian recruit who has been a Hungarian citizen since 2011, and the second, which was in the 77th minute, an own-goal by Andorra's Ildefonso Lima. 16 October

Hungary charges former top communist official with war crimes

Hungarian prosecutors charged a former Communist Party official with war crimes for the first time on Wednesday over the suppression of an anti-Soviet uprising in 1956. More than two decades after the fall of communism, the prosecution of Béla Biszku became

possible under a law that stipulates war crimes and crimes against humanity do not lapse. The 2011 law, pushed through by Prime Minister Viktor Orbán's ruling centre-right Fidesz Party, allows for the prosecution of crimes committed under the

communist dictatorship. The Budapest prosecutors said Biszku, 92, was charged over his role on a committee of the Communist Party involved in ordering the shootings of civilians during protests in Budapest and in the town of Salgótarján in December 1956. "The Budapest Prosecutor's Office has today submitted to the Budapest Court of Justice an indictment in the criminal proceedings launched against Béla Biszku for war crimes and other crimes," the prosecution said in a statement. The maximum sentence for war crimes, which they said Biszku had committed as an abettor, is life imprisonment. Biszku, who was detained last year, is also charged with keeping ammunition without permission after 11 pieces were seized during a search of his home in September 2012. 16 October

Hungary Beatifies Executed Monk

Hungary on Saturday [October 19], witnessed the beatification of a Salesian monk who was executed for his Christian activities by Hungary's Communist regime. The beatification of István Sándor came just days before this heavily Catholic nation will remember the outbreak of the 1956 Revolution for freedom and against Soviet domination, which was eventually crushed by Soviet troops. István Sándor, who was executed in 1953, "remained dedicated to serving others and this cost him his life" recalled Cardinal Péter Erdő at a beatification mass in front of Budapest's massive St. Stephen's Basilica. 19 October

U.S., international partners remove last weapons-grade uranium from Hungary

The U.S. Department of Energy announced Monday [4 November] that all remaining highly enriched uranium has been removed from Hungary. There was enough material removed in the multi-year international effort to fuel nine nuclear weapons, DOE said in a press release. The removal of the highly enriched uranium, or HEU, was coordinated between Hungary, the United States, the Russian Federation, and the International Atomic Energy Agency, or IAEA. Hungary is the 12th country to completely eliminate HEU since President Barack Obama announced an international effort in 2009 to secure all vulnerable nuclear material around the world, the release said. 4 November

China, Hungary vow to strengthen military ties

Senior military officers from China and Hungary on Sunday [10 November] vowed to further strengthen military exchanges and cooperation. Chang Wanquan, minister of national defence, and Xu Qiliang, vice chairman of the Central Military Commission, met with visiting Hungarian Defence Minister Csaba Hende, respectively, in Beijing. Chang, also a state councillor, expressed appreciation over Hungary's adherence to the one-China policy. He said China regards Hungary as China's good friend and important partner in the European Union. Xu spoke highly of the good momentum of the development of bilateral military relations in recent years. He said China is willing to carry out closer exchanges with Hungarian armed forces and strengthen cooperation in all areas. 10 November

Hungary records third straight quarter of growth

Hungary posted its third successive quarter of economic growth on Thursday [14 November] after emerging from recession in early 2013, preliminary official data showed on Thursday, exceeding economist forecasts. Gross domestic product (GDP) grew 0.8 percent in the third quarter versus the second, when the economy grew 0.4 percent, mirroring a modest recovery in other central and

eastern European emerging economies. Hungary's GDP fell by 1.7 percent in 2012, down from 1.3 and 1.6 percent increases in 2010 and 2011 respectively. 14 November

Budapest bans homeless from public areas

Budapest's city council has banned the homeless from living in many public areas of the city, including playgrounds, train stations, cemeteries, and the Hungarian capital's largest park. The decision was made possible by a constitutional amendment adopted in March which allows municipalities to ban homeless from public places for security, health and other reasons. A similar law had been earlier declared anti-constitutional by Hungary's highest court. The ordinance passed Thursday [14 November] allows the fining of homeless people living in the restricted areas. 14 November

Kurtág, Schiff win top London award

London's Royal Philharmonic Society has awarded its prestigious Gold Medal to Hungarian composer György Kurtág and pianist András Schiff this year. The award, one of the highest distinctions in international music, will be presented to the two musicians in London on 1 December. The Gold Medal was founded in 1870 on the centenary of the birth of Ludwig van Beethoven. Past recipients include Johannes Brahms, Igor Stravinsky, Richard Strauss, and Jean Sibelius, among others. HAC 14 November

50,000th ethnic Hungarian takes oath

The 50,000th ethnic Hungarian formally took the oath of citizenship yesterday [13 November] in Subotica, Serbia. Visiting Foreign Ministry state secretary Zsolt Németh said it shows the unparalleled vitality of Hungarians in Voivodina that the number of citizenship applicants is higher there than in any other region. Németh admitted

that abuses happen, and said those who resort to marriages of convenience to obtain Hungarian citizenship will be dealt with most firmly. HAC 14 November

Hungary to up border police by 600 before year's end

The number of border police will increase by 600 before the end of this year, interior ministry state secretary Károly Konrád said on Sunday [17 November] at the new police headquarters currently under construction in Balatonalmádi in western Hungary. The new border police will be introduced in service mainly at Hungary's border with Serbia where the number of illegal crossings has increased significantly, from 2,700 in 2012 to more than 15,000 in the first nine months of 2013, Konrád told the press. 18 November

Hungarian Writer Ákos Kertész Granted Asylum In Canada

Canada has approved writer Ákos Kertész's application for political asylum, accepting the claim that he is persecuted in his own country. Kertész, who has been living in Canada since February 2012, angered many when he wrote in US-based Amerikai Népszava on 29 August 2011 that Hungarians have not faced up to the

Holocaust, in part because they are "genetically subservient" and tend to blame others for their own mistakes. He later withdrew the "genetically subservient" phrase. Upon moving to Canada to seek asylum, the now 80-year-old said that Budapest city council had voted to withdraw his honorary

citizenship at Jobbik's initiative and that the pro-government media had incited extremists against him. 18 November

Hungary public debt drops to below 80% of GDP

According to preliminary financial accounts data, Hungary's general government net lending was equal to -2.4% of GDP in the four quarters to 2013 Q3. General government consolidated gross debt at nominal value amounted to 79.7% of GDP at the end of 2013 Q3. Net repayments reduced the sector's debt by HUF 284 billion [NZD1.6 billion] and the depreciation of the forint increased it by HUF 123 billion [NZD 700 million] in the period. According to preliminary financial accounts data, net lending of households was equivalent to 5.2% of GDP in the four quarters to 2013 Q3, the central bank (NBH) reported on Monday [18 November]. 18 November

Record funds expected from EU this year, says secretary

A record amount of 1,500 billion forints [NZD 8.3 billion] is expected to land in Hungary this year, the state secretary heading the prime minister's office said on Friday [22 November]. Hungary has drawn as much as 900 billion forints [NZD5 billion], in EU subsidies since August this year, János Lázár told a local forum in Nagyér, SE Hungary. The state secretary promised measures to accelerate payments, which he said also lay in the interest of the central budget. Lázár said that Hungary would get development funds equivalent to 7,500 billion forints [NZD41.5 billion] under the EU's 2014-2020 Financial Framework, adding that 60 percent of that amount would be earmarked for boosting the economy. MTI 23 November

Hungarian Nobel Prize winner OK after hip fracture

Doctors say Imre Kertész, the 2002 winner of the Nobel Prize in literature, is in stable, satisfactory condition after breaking his hip and undergoing surgery. Military Hospital director Lajos Zsiros said Kertész broke his right hip in a fall Thursday [21 November] at his Budapest home. Zsiros said recovery from the injury could take up

to three months but it would be determined later how long the 84-year-old Kertész would remain hospitalized. 23 November

Hungary cuts main interest rate to record low 3.20%

Budapest. Hungary's central bank (MNB) cut its main interest rate Tuesday [26 November] to a new record low level of 3.2 percent from 3.4 percent, in an effort to spark faster economic growth, AFP reported. The widely expected cut, announced on the bank's website, was the 16th in a row in an easing cycle begun in August 2012 when the rate was 7.0 percent. As in previous months the MNB said Hungary's low inflation and growth outlooks, as well as the continuing favourable global market sentiment, supported taking the base rate to a historically low level. "The Hungarian economy is running below capacity," the bank said in a statement. "Inflationary pressure remains moderate, the three-percent medium-term target meanwhile may allow for further monetary easing," it added. 26 November

Hungary Jobless Rate Holds Steady At 9.8%

Unemployment rate in Hungary was 9.8 percent in the three months to October, the same as that in July-September, the latest figures from the Hungarian Central Statistical Office showed Wednesday [27 November]. The jobless rate, however, was notably lower than 10.5 percent recorded during the same period last year. The number of unemployed people was 433,700, which was 29,000 fewer than in the same period of 2012. There were 434,200 unemployed persons in the country in July-September period. The unemployment rate for youth in the age group of 15-24 was 26.8 percent. This was less than 27.4 percent in July-September 2013 and 30.1 percent in

August-October 2012. A separate release from the statistical office showed today that the number of employed persons in Hungary increased by 57,000 persons year-on-year to 3.99 million. 27 November

Hungary most generous of EU27 in granting citizenship

Eurostat has released its report on resident foreigners in the European Union's 27 member states, finding Hungary to be tops among the EU27 in terms of resident citizens given citizenship: Some 9.8 per 100 residential foreigners in the country acquired citizenship in 2011. For the year, a total of 783,100 acquired citizenship status from a EU27 state, down 4% from 2010; Hungary, however, saw a huge increase of about 338% from last year. From 6,100 new citizenships granted in 2010 to 20,600 in 2011. After Hungary, the highest rates of new citizens per 100 resident foreigners were observed in Poland (6.7), Sweden (5.8), Malta (5.3) and Portugal (5.2). The lowest rates were seen in the Czech Republic (0.4), Slovakia (0.4), Latvia (0.6), Estonia (0.7) and Austria (0.7). On average, 2.3 citizenships were granted per 100 resident foreigners in the EU27. 28 November

Hungary Turns to Constitutional Court Over Forex Loans

The issue of foreign-currency loan contracts in Hungary took another turn Friday after the government asked the country's Constitutional Court to review whether it has the legal right to intervene and change the terms of the contracts. The governing Fidesz party of Prime Minister Viktor Orbán has asked the Constitutional Court to examine the issue as it seeks to ease the burden of households with foreign-currency loans, mostly mortgages, before parliamentary elections next year. Many Hungarians took out mortgages denominated in Swiss francs or euros at a time when they were cheaper than local-currency loans. The financial crisis has weakened the forint to such degree since then that the borrowers have suffered a massive spike in their repayment costs. Mr. Orbán has previously said that the foreign-currency loans are a faulty product and that the banks and not the borrowers should bear the losses. 29 November

Hungary Forbids Tobacco Sales in Gas Stations, Grocery Stores

The Hungarian government has decided to remove tobacco products from the shelves of gasoline stations and grocery stores, a move that could cost it billions for damages, The Budapest Beacon

reports. The government ban will take effect 1 June 2014. Last year, Hungary said it would prohibit around 40,000 retailers from selling tobacco products, shifting tobacco sales to privately owned National Tobacco Shops. The government reason for the change was to reduce minors purchasing tobacco products. The change means that the government would have to pay the retailers damages resulting from early termination of concession contracts to sell the tobacco. 4 December

Number of non-resident Hungarian citizens climbs to half million

Hungary welcomed its half-a-millionth new citizen since offering dual citizenship to ethnic Hungarians living abroad in a ceremony in parliament on Thursday [5 December] addressed by Prime Minister Viktor Orbán. The newest citizen was Franciscan monk Csaba Bőjte (age 54), who founded and has operated an orphanage in northern Romania for the past 20 years, essentially rescuing 5,000 children during that time. Bőjte said he wanted to retain his

Romanian citizenship and hoped that all countries of the region could increasingly support one another and the Hungarians living in them. Orbán welcomed Bőjte and his mother Julianna, who also became a Hungarian citizen. He said when in 2010 parliament enacted the law making citizenship for ethnic Hungarians possible without a residence requirement, effective as of January 2011, it had essentially opened a door locked by the historical tempests of the 20th century that scattered Hungarians throughout the world. 5 December

Socialists Blame Fidesz Government For Hungary's Poor Pisa Results

It is not due to the Fidesz government's Socialist predecessor that Hungary's latest PISA results measuring the performance of school pupils were poor but to current education policymaking, the opposition party said. Hungarian students fared worse than the OECD average in the 2012 PISA tests. The survey showed that Hungarian students fell short of the OECD average in reading comprehension, mathematics and natural sciences. Rózsa Hoffmann, the state secretary for education, said earlier that the students involved in the survey had started school in 2003 so their poorer results are the consequences of their early period of study, she said. [New Zealand fell from 7th to 13th in reading, from 7th to 18th in science and from 13th to 22nd in maths in the PISA report for 2012. Ed.] 6 December

Hungary Will Remain GMO Free

Hungary will remain free of genetically modified organisms, and our policy on this shall remain one of zero tolerance, the Ministry of Rural Development's Minister of State for Parliamentary Affairs Gyula Budai declared at a press conference in Budapest on Sunday [8 December]. The Minister of State reaffirmed the Hungarian standpoint on keeping the country GMO free following the close of the Ministry's series of events and lectures entitled Roadshow for a GMO-free Hungary. The Roadshow's goal was to increase public awareness of why keeping the country GMO free is important to Hungary at as many venues and to as wide an audience as possible. 9 December

Thousands of Hungarians Register for Free Cash Withdrawal

Hungarians are flocking in their thousands to take advantage of twice-monthly cash withdrawals being offered free by banks as mandated by the government while the majority Fidesz party limbers up for parliamentary elections next year. One of the government's controversial policy initiatives aimed at raising funds to chip away at the country's debt included a financial transactions tax launched this year. Hungary levied a financial transaction tax on banks 1 January, with charges currently at 0.3% on each transaction in general, with a cap of 6,000 forints [NZ33.20] per transaction, and 0.6% on cash withdrawals with no cap on the levy. The tax has had a dramatic impact on consumer price inflation for financial services, which sky-rocketed an annual 46% in the first nine months of the year. Hungary's headline inflation over the same period was 2.1%. Hungarians could save up to 900 forints [NZD5.00] each month on ATM cash withdrawals starting 1 February. They will be able to take out up to HUF150,000 [NZD830] a month free of charge, nearly 50% more than the country's monthly minimum gross wage. 9 December

Hungary trade surplus dips, export growth strong

Hungary's trade surplus edged down in October, official data showed Monday [9 December], although export growth – which the EU country relies on heavily – remained strong. Analysts have said the economy has started benefiting from steady growth in export sales, especially in the auto sector. Hungary is part of the region referred to by analysts as emerging Europe which they say overall now looks placed for a possible firm recovery, although this depends heavily on how the eurozone performs. Last week, Hungary, which just emerged from a recession this year, posted its third quarter running of economic growth – at 0.9 percent on a quarterly basis. 10 December ■

SPORT

Új-Zélandról Miskolc is lehet álom

– Fehér János

Eamon Lui had dreamed of playing professional water polo for years, so when the 27 year-old from Lower Hutt became the second New Zealander in recent times to win a contract with a Hungarian team, he was overjoyed. Hungarian coach József Sike, who coaches the New Zealand men's national team, played a key role in the Miskolc club considering Lui. He took up the one-year contract with the second division team in September. In addition to the rigorous training regime, Lui attends weekly Hungarian lessons. As for culture shock – even when living a dream, Lui says it's hard to get used to every Tom, Dick and Harry wishing you "Bon appétit" the minute they catch you biting into a chocolate bar...

Ami Új-Zéland a rögbiben, az a vízilabdában Magyarország. A 27 éves Eamon Luinak már évek óta az volt a célja, hogy a világ legjobbaitól tanulhasson, ráadásul profiként. A terve augusztusban vált valóra, a Miskolc ob I/B-s csapatának fizetett pólósa lett. A gyorsaságot és technikát még szoknia kell a medencében, de hozzáállása miatt hamar megszerették klubjában.

Van, hogy Miskolc egy budapestinek már a világ vége, de egy új-zélandi esetében erről már vita sem lehet. Ki gondolná, hogy valakinek az a vágya, hogy az Avas lakótelep tövében játsszon? Eamon Lui innen 17 ezer kilométernyire ábrándozott arról, hogy egyszer profi vízilabdás lesz Magyarországon.

A 27 éves játékos vágya augusztusban vált valóra, amikor leigazolta a másodosztályú Pannergy MVLC csapata, és azóta fizetett pólósként játszik. Lui a magyar póló korábbi korszakos egyéniségeiről mit sem tudott, Gyarmati Dezső, Kárpáti György vagy Faragó Tamás neve nem mond neki sokat, de Kemény Dénes válogatottját látta a tévében, majd elég volt 2005-ben megnéznie egy Vasas-Honvéd-bajnokit, hogy rabul ejtse a magyar vízilabda.

„A junior válogatottal jártunk itt, és egyből feltűnt, mennyire technikásan, mennyire gyorsan játszanak hozzánk képest. A magyar csapat olyan a pólóban, mint rögbiben az All Blacks (ez az új-zélandi válogatott beceneve). Hihetetlenül okosan játszanak a magyar pólósok, és az sem lehetett véletlen, hogy kilencszer nyertek olimpiai bajnokságot. Mindenképpen Magyarországon akartam játszani és profi lenni, az volt a célom, hogy ez a két dolog egyszerre teljesüljön.”

Nem is csoda, hogy az új-zélandi pólóról nem sokat hallani, a négy és félmillió országban a

rögbi a legnépszerűbb sportág, ahogy Lui elmondta, póló nagyjából minden más után következik, megelőzi a krikett, a futball, a kosárlabda és a strandröplabda is, de valami már megmozdult. Ez persze most még csak azt jelenti, hogy kint voltak például az idei világbajnokságon, de a 23-1-es vereségre, amit a magyaroktól szenvednek el, nem lehetnek büszkék.

Hogy egyáltalán megmozdult az új-zélandi póló, jórészt arról is magyar edzők tehetnek. A férfi szövetségi kapitány Sike József, a női Bíró Attila, mindketten Egerből igazoltak Új-Zélandra.

A magyar kapcsolat Luinak is kapóra jött, Sike ajánlására érkezett próbajátékra a vb után: először Kaposváron nézték meg, majd néhány hét után, mikor kiderült, hogy ott nem tudnak szerződést adni neki, Fekete Szilveszter a Miskolcon edzősködő Binder Szabolcshoz küldte Luit.

„Az első edzés után azt mondtuk, maradjon. A személyisége, a mentalitása beleillett a képbe. Nagyon sok mindent feláldozott, hogy itt legyen. Erre tette fel az életét, látszik, hogy fejlődni akar, nagyon elhivatott, de élvezetből játszik.”

Persze pénz is kap, de Lui fizetése Binder szerint sem akkora, hogy túl nagy lábon élhessen belőle, inkább csak elvan, még akkor is, ha a lakást és az étkezést biztosítja neki a klub. Az álma beteljesüléseért Lui egy pénzügyi tanácsadó céget hagyott ott két és fél év után. De így is jól jár, otthon fizetnie kellett azért, hogy játszhasson, a válogatott pólósok saját költségükön, több ezer dollárt áldozva utaztak a barcelonai világbajnokságra.

Az új-zélandi póló teljesen amatőr, a középiskolás korúak között viszonylag sokan játsszák. Lui szerint korosztályos csapataik még elég jók is, de a felnőtteken látszik, hogy rendes állás mellett pólózni. Neki is nehéz volt megszervezni, hogy reggelente munka előtt és után legyen lehetősége edzeni. Úgy véli, ha náluk is fizetett játékosok

lennének, sokkal jobbá válhatnának, de most amatőrként nem tudnak magasabb szintre eljutni. Néhány kivétel azért van, Joseph Kayes Szegeden profiskodott négy évig, ő számít most a legjobban jegyzett új-zélandi pólósnak, de már Lui is elmondhatja magáról, hogy egy erős ligában játszik, még ha ez csak az ob I/B is.

Azt most nem idéznénk, hogy mi volt az első magyar szó, amit megtanult, de elhivatottságát az is jelzi, hogy nyelvórákat vesz, bár a csapatból valamilyen szinten mindenki beszél angolul. A vízilabda szót már gond nélkül mondja ki, és a fontosabb taktikai utasításokat is hamar megtanulta. Kisebb kulturális sokk azért érte, szokatlan számára, ha csak egy csokiba is beleharap, azonnal megszólal e téren előzékeny magyar, hogy jó étvágyat, nem is érti, hogy lehet ennyi köszönetés között nyugodtan enni. A legjobb és legtechnikásabb magyar Lui szerint most Varga Dániel, Barcelonában edzéseken és csoportmeccsen is volt alkalma közelről látni.

Egy kis idő kellett neki, hogy belerázódjon a magyar ritmusba: „Teljesen más a tempó, nagyon gyors a játék és intenzívek az edzések is. Otthon is volt, hogy napi két tréninget tartottunk, de itt ez teljesen más, az első két hónapban nagyon kimerítették.”

Binder elmondta, néhány hiányossága van még Luinak, látszik rajta, hogy nem itt nevelkedett, de „olyan vízfekvése és labdatechnikája van, amit sok hazai játékos is megirigyelhet. Az még megesisik, hogy egy-egy jó szituációban nem áll bele a lövésbe, hanem továbbpasszol, de amivel meglepett az az, hogy nagyon jól lát a pályán, és improvizatív a játéka.”

Az új-zélandi is ebben látja erősségét, a pólósok között kistermetűnek számít, így a gyors mozgásokkal, cselezésekkel tud leginkább érvényesülni a medencében.

Egy évre írt alá Miskolcra, reményei szerint azonban még több évig itt fog pólózni, és azt sem tartja elképzelhetetlennek, hogy kitanulja az edzői szakmát. Ha minden összejön, akkor majd azt is elmondhatja magáról, hogy az első osztályban játszott. Az eredményért sokat áldozó Pannergy az Újpesttel vetélkedve jó eséllyel feljuthat jövőre. Lui már nemzetközi meccsen is megmutathatta magát, a Magyarország-Görögország világliga selejtező előtt a Miskolc a nagyváradi klubbal mérkőzött meg. ■

Forrás: Sport Géza, 2013. december 4.,
fotók: Bódey János

KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

Poppy seed pudding with honey (*Mákos guba mézzel*) (2001)

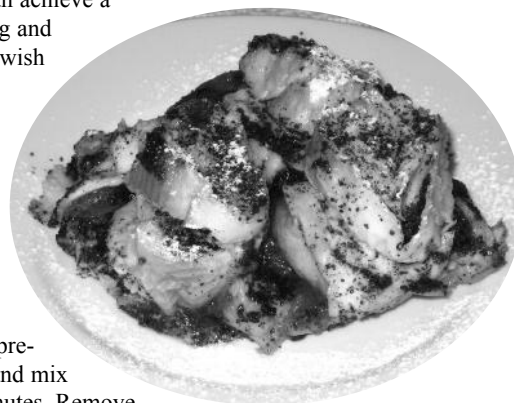
The older we grow, the more attached we become to the traditions of our childhood. The Hungarian Christmas customs seem much more intimate to me, than New Zealand Christmas traditions... While there are now only two of us to sit down together for dinner on Christmas Eve, even now the living room is closed off so we “don’t disturb the angels at work”. We have a grandiose table, we wear our Sunday best and the menu is always the same: wine soup, crumbed fish and – my Father’s favourite – poppy seed pudding.

Unfortunately you can’t buy “*kifli*”-s here, but with experimenting I’ve found that you can achieve a similar result using crispy buns. The poppy seed is left over from making the *beigli* filling and when mixed with Manuka honey it makes a delicious combination. I hope you’ll try it. I wish all our good readers a Christmas filled with mercy and a very happy New Year!

Poppy seed pudding with honey (*Mákos guba mézzel*)

4 crispy rolls a few days old	400 ml milk
20g butter	150g poppy seeds
150g castor sugar	1-2 tbs melted honey (Manuka)

Cut the rolls into slices about half an inch thick and soak in the milk, until the slices become soft, but not mushy. Grease a heatproof dish, add the roll slices and dry out in a pre-heated (medium) oven for about 10-15 minutes. In the meantime grind the poppy seeds and mix with the castor sugar. Sprinkle mixture over the hot roll slices and bake for another 5 minutes. Remove from the oven, drizzle generously with honey and serve hot. *Jo étvágyat!* ■

Gyöngyös Imre Shakespeare-je

Shakespeare 19. szonettjéhez fűződő megjegyzés:

Az „oroszlán” és „orozván” nőrimben, sajnos, a hangzatos rím kedvéért én sem tudtam ellenállni a sorbóvításnak. Nyelvjárat utáni nyelvi meghonosodásunk hiányolja az egy szótagos tömörítéseknek azt a mennyiségét, amelyek segítségével minden tősgyökeresen megoldható lenne! Az idiómák magyarosítása is egy probléma ebben a szonettben! A fogalmak más megjelenítése (ismétlődés!) is egyike a megoldandóknak. Mindazonáltal a szonettet átszövő motívum a megállíthatatlan Idő! Ezzel látszik dacolni a Bárd reflexióiban.

Shakespeare Sonnet XIX

Devouring Time, blunt thou the lion's paws,
And make the earth devour her own sweet brood;
Pluck the keen teeth from the fierce tiger's jaws,
And burn the long-liv'd phoenix in her blood;
Make glad and sorry seasons, as thou fleets,
And do whate'er thou wilt, swift-footed Time,
To the wide world, and all her fading sweets;
But I forbid thee one most heinous crime:
O carve not with thy hours my love's fair brow,
Nor draw no lines there with thine antique pen;
Him in thine course untainted do allow,
For beauty's pattern to succeeding men.

Yet, do thy worst, old Time: despite thy wrong,
My love shall in my verse ever live young.

Szabó Lőrinc fordítása:

Falánk Idő, nyüdd az oroszlán körmét,
S falasd a földdel édes fiait,
Törd vad tigris-álkapcsok foga törét
S ős főnix vére igya lángjaid;
S legyen víg s bús kor, amit röptöd elhagy,
S tégy, amit akarsz, Gyorslábú, te, a
Nagy világgal s tűnő ékeivel, csak
Egy szörnyű bűnt ne kövess el soha:
Ne szantsák kedvesem szép homlokát
Óráid, s ódon pennád rajzai;
Suhanj fölötte érintetlen át,
Szépségminta, mai s mindenkori!

De tombolj bár, vén Idő, legvadabban,
Örökifjan él kedvesem e dalban.

Gyöngyös Imre fordítása:

Falánk Idő, csorbítsad az oroszlán
körmét, szülöttjét falja föl a föld!
A tigris vad fogát is elorozván
a vén főnix vérét égetve öld.
Víg és bús kort villants bármerre mégy,
akármí jöjjön töled Gyors Idő,
óvd világunk sok bomló édesét!
Tiltom neked óráid büntető
bűnös rajzát a kedves homlokán,
hogy ráncokat ne rój tolladdal ott,
munkádban őt bántatlan hagyva: tán
az utókorra mintának hagyod!

Örjögj hát vén Idő, bármit tegyél,
versemben jó szerelmem ifjan él!

Contents

Képes ajánló – Pictured here – 2		Mi mindig is Európa része voltunk – Pap Sz & A	21
Köszönet egy új korszak küszöbén – Szentirmay Klára	3	The Tom Paulay Story (Interview, 1995)	22-23
Ushering in a New Era – Klára Szentirmay	3	Third Tribute to Earthquake Research (1996)	23
Wass Albert: Karácsonyi mese	4-5	Hírek Új-Zéland	24-25
Winter Festivities in Hungary	6-7	The Quest for Happiness – Dr Endre Maurer	26
István Bella: Poem for Christmas	6	Letter from Hungary – Back in Hungary – Paul Hellyer	27
A karácsony örök varázsa – Bedő Anna	7	Gyöngyös Imre: Millennium Park	27
Magyar Karácsony Új-Zélandban – Dr. Szakáts Sándor	8	Konzuli közlemények	28-29
Hungarian Christmas in New Zealand – Dr Alexander Szakáts	8-9	Consular News	29
Gyöngyös Imre: Új-zélandi karácsonyi leoninusok	9	Panni Palásti and Ross Harris' Symphony No. 5 – Zita Munro	29
Ajándékozás – Dr. Vámos Lászlóné	10-11	Panni Palásti: Candlelight	29
Kemény Márta: Egy kócos szalmabábhó	11	My Ten Favourite Films: Szindbád – Paul Hellyer	30-31
Magyarul tanuló kiwik	11	Panni Palásti: The line-up	31
Budapesti levél – ismeretlen szerző	12-13	Panni Palásti: Lessons learned from my father	31
The River of Time: Hungary, Communism and 1989 – William J Flockton	14-15	First taste of Hungary – Eszter Le Couteur	32-33
„Egy Magyar Kórus Rapszódia” – Barham Márta	15	Steidl Tibor, 1937, Vác – 2013, Wellington	33
Mi van otthon? – Szentirmay Pál	16	Péter Péter: Csend	33
What's new in our homeland? – Paul Szentirmay	16	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	34-35
Tóth Árpád: Lélektől lélekig	16	Sport – Új-Zélandról Miskolc is lehet álom	36
Millennium titka – Szentirmay Pál	17	Let's Cook Hungarian – Klára Du Toit	37
The Secret of the Millennium – Paul Szentirmay	17	Gyöngyös Imre Shakespeare-je (XIX. szonett)	37
Levél Magyarországról – Horváth Z. Kálmán	18-19	Contents	38
Magyar Millennium Park 10th Anniversary	19	Value of the Forint	38
Széthúzásban az erő – Pap Sz & A	20-21	Hungarian Communities in New Zealand	38
		Impressum	38
		Franz Anton Maulbertsch's paintings	39-40

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT **6 DECEMBER 2013**
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	300.32
USD United States Dollar	219.29
GBP United Kingdom Pound	358.41
CAD Canada Dollar	205.75
AUD Australia Dollar	199.47
NZD New Zealand Dollar	181.60
CZK Czech Republic Koruny	10.94
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	71.75
ROL Romania New Lei	67.41
RUR Russia Ruble	6.70

KÖVETKEZŐ SZÁM:

A Magyar Szó 2012/2013-es előfizetési évének negyedik, illetve a 2014. márciusi számhoz beküldendő anyagot kérjük 2014. február 15-i határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni.
Email: magyarszo@gmail.com; postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the fourth issue of the 2012/2013 subscription year, that is the March 2014 issue is 15 February 2014. Email: magyarszo@gmail.com; postal address: PO Box 29-039, Wellington 6443.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND

Auckland Hungarian Club

President: Zsolt Trieb
PO Box 109-138, Newmarket
Auckland
tel: +64 21-025-94075
email: akl.h.club@gmail.com

Hungarian Cultural Society Hamilton

Contact: Dr Adrienna Ember
tel: +64 7-856-9331
email: nzdiversity@xtra.co.nz
www.diversityinstitute.co.nz

Hungarian Society of Wellington

President: Éva Bródy-Popp
1 Raroa Rd, Kelburn
Wellington 6012
tel: +64 4 475-7775
email: p0ppsi@yahoo.co.nz

Hungarian Club, Christchurch

President: István Tóth
11 Hardy Street, New Brighton
Christchurch 8061
tel: +64 3 355-7448
email: toth2@xtra.co.nz

Magyar Millennium Park Trust

Chairperson: Klára Szentirmay
PO Box 29-039
Wellington 6443
tel: +64 21 907487
email: szentirmay@gmail.com
www.magyar-millenniumpark.org.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay

Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay

Editor/Designer (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté

Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: +64 21 907487 e-mail: magyarszo@gmail.com
website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2013

all rights reserved/minden jog fenntarva

ISSN 1171-8978

A Magyar Szó célja az, hogy az Új-Zélandban élő magyarok érdekét szolgálja és az új-zélandi magyar közösség életét dokumentálja. Évente négyszer jelenik meg – az előfizetési év első száma júniusban. A lapban megjelenő vélemények nem feltétlenül a Magyar Szót vagy szerkesztői véleményeit tükrözik.

Az előfizetés ára postázással együtt 12 hónapra Új-Zélandon belül \$40, illetve nyugdíjasok és diákok számára \$35, Ausztráliába \$45, távolabbra pedig \$50. Az előfizetés díját csekkel (postacím PO Box 29-039, Wellington 6443, New Zealand), vagy banki átutalással (Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 020585 0082725 01) lehet fizetni.

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand, by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. It is published every 3 months with the subscription year commencing in June. Opinions expressed in this publication are not necessarily those of the Magyar Szó or its editors.

The subscription charge within New Zealand for twelve months is \$40.00, students and beneficiaries, \$35.00; \$45 to Australia, \$50.00 to other places, and is payable by cheque (postal address PO Box 29-039, Wellington 6443, New Zealand), or by direct debit (Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 020585 0082725 01).

MAULBERTSCH, Franz Anton
(1724, Langenargen – 1795, Vienna)

Maulbertsch was a painter and copper engraver of Austrian descent. His first teachers were his father and the painter Van Roy. From 1741, he was a pupil of J. van Schuppen at the Vienna Academy. He worked mostly in Austria, but also in Bohemia and Hungary. A highly productive artist of rococo, he painted altar-pieces and frescoes under the influence of Ricci, Piazzetta and Pittoni, and followed Austrian traditions too. A major work of his early period was a series of frescoes for the parish church of Sümeg (1757–59), followed by frescoes for the Erdödy Castle and its chapel (1763), allegoric frescoes for the Féltorony Castle (1765), frescoes of the Győr Cathedral (1772, 1781), the dome of the Vác Cathedral (1774), frescoes of St Stephen for the parish church in Vác (1781–82) and frescoes of the Episcopal See in Szombathely (1783). The frescoes of the chapel of the girls' school in Eger show the tranquility of his late period (1792–93). Of his works abroad, most famous are his frescoes for the Piarist Church in Vienna (1752–53), the church in Pöltzenberg (1765), the Innsbruck residence (1775–76), the frescoes in Klosterbruck and Mühlfrauen, and frescoes for the library of the Strachow Monastery in Prague. Sketches for "Golgotha" and "Holy Trinity" are in the possession of the Museum of Fine Arts, Budapest.

2.	1. Adoration of the Shepherds Parish Church, Sümeg
3.	2. Tecoration of the Cupola (detail) Parish Church, Pápa
3.	3. Ceiling decoration (detail) Episcopal Palace, Szombathely
1.	4. Visitation (Meeting of Mary and Elisabeth) (detail) Cathedral, Vác

MAULBERTSCH Franz Anton: St Stephen Offering his Crown to Virgin Mary (Hungarian National Gallery, Budapest)